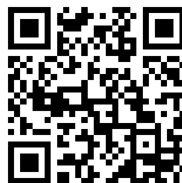
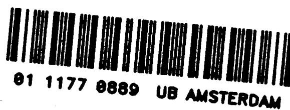

Müller Typ. [illegible] 602
(is [illegible] voor [illegible] 1601. De drukken
der 16e en 17e eeuw komen niet meer voor)

Een Schoone
HISTORIE,
Van de vier
HEEMS-KINDEREN.

Waar in verhaalt wort alle haar vroome Daaden van Wapenen, die zy bedreven hebben ten tyde van den grooten Koning Karel, zynde seer genoegelyk om te Leesen.

Van Nieuws Oversien/ ende Verbetert met schoone Figuren.

T' AMSTERDAM,

Gedrukt by de Wed: HENDRIK vander PUTTE, Papier en Boekverkoopster/ Op 't water in de Loots-man 1767.

HISTORIE,

Van de Vroome vier Aymyns Kinderen.

IN de Oude geesten vinden wy beschreven / alsoo gy sult horen hoe de Keiseren / Coningen en andere grote Heeren een gewoonte hadden dat sy eens des jaers Feest hielden met grote triumphe en vrolijkheid. Dese selve gewoonte had de edele Coning van Vrankrijk / dat hy alle jaren met grote gloriefeest plag te houden binnen de stad van Parijs. En daer worden ontboden en genoot alle de edelste van de wereld / van Vrankrijk en van alle Koningrijken en elk wiert daer getracteert na syner waerden: nu te komen tot onser materie / soo was Coning Karel houdende een seer rijkelyk Hof / na ouder gewoonte in gedenkenis dat hy gekooren en gekroont was Coning van Vrankrijk / so datter gekomen waren tot syner eeren en weerdigheid / en om syn glorie te vermeren / de Edelste der uitgenomenste van 't Keiserrijk Geestelijk en Wereltlijk. In den eersten / onsen aerdschen Vader de Paus van Romen / de Patriarch van Jerusalem / de Cardinalen / Bisschoppen / Legaten / en een deel groote geestelijke Prelaten / en 12 gekroonde Coningen / 12 Hertogen / 33 Graven / 100 Ridders / 5000 Jonkers en Schildknegten / wel geboren vroom ter wapen / in oorloge en Tornoijen / daer waren seer veel schoone vrouwen ende Jonkvrouwen / alle van Adel en hooge van geslagte / die seer kostelijk en cierlijk toegemaekt waren / en voort van anderen volke was daer seer grote menigte sonder getal: want dese Feest was des dingsdags naer Pinxster / in het schoonste en geneuglijkste van den Jare. En wat men tot dier Feesten behoeven mogt / was daer overvloedig / meer dan men kon denken / so dat 'er niet gebrak wat vreugt of solaes maken konde / want elk was geseten ter tafelen na synder waerden. En tusschen twee Ridders sat een schoone Jonkvrouw / dat seer geneuglijk was om te sien. Daer diende ter tafelen menige Edelman / en dienden seer begeerlijk en met groote naerstigheid / om dat 'er niet gebreken en soude aen spyse en drank. Dus sat Coning Karel keiser van Romen om syne kroone in grooter triumphen en vromigheid / besyden hem sat mevrouwe de keiserinne / en in de sale sat tot eender tafelen de Heere Aymijn Grave van Dordoen en Aymerijn van Nerboen / ende was Heer Huygen van Dordoen / een Susters sone van Aymijn / en was een schoon man met geel hair / en seer wel ter sprake. Dese Heer Huygen stont op van der tafel daer hy sat / en gink voor Coning Karels tafel daer hy sat met synder keiserinne in groote triumphe ende glorie. En als hy voor de tafel stont / is hy ootmoedelijk ter aerden gevallen op syn knien / en groete den koning en synder vrouwe / en alle de baroenen en Edelingen die daer geseten waren / en heeft geseid tot Coning Karel met soete woorden: Heer Coning u is wel kondig dat hier thans mede in der Zalen syn mijn twee Oomen / d'eene is Aymijn / een Ridder goet en koen / d'andere is genaemt Aymerijn van Nerboen / en hebben u trouwelijk gedient in Turkyen / als goede Capiteinen haren Heere schuldig syn te dienen / en hebben menig Heiden verslagen / en in menig

 perplex

perykel om uwent wille geweest / dat sy willig
en geerne gedaen hebben. Daerom Edel Heer
Coning karel is u wel kondig dat gy hen lieden
niet so veel en gaeft datse eenpaer sporen mogten
kopen. Aldus Edel Heer Coning hebben sy my
gen u gesonden / begerende vriendelijk dat gyse
begiften wilt / dat sy eerlijk haren staet mogen
opvoeden. Als Coning karel dese woorden had-
de gehoort / sprak hy tot Heer Huyge niet eenen
toornigen moed / en seyde: Gy eisschet te ver-
geefs voor hen lieden want sy hebben 't my me-
nig reis ge-eist / en ik en heb hen nooit iet willen
geven / noch en sal hen noch niet geven sy doen
daer toe dat sy mogen. Als Heer Huygen de
Coning dese woorden hoorde spreken / so wert
hy seer ontset van binnen en sprak met haveer-
dige tale / seggende, Heer Coning en wildy mijn
Oomen niet begiften die u soo lange tijd eerlijk
en Ridderlijk gedient hebben, men sal u groo-
ten laster en schande spreken in andere Heeren
Hoven / en u goede eerlijke name en fame die gy
hebt / sal daer in vergaen en uit gedaen werden
het welk u oneerlijk wesen sal. Als Coning
karel dese hoogmoedige woorden gehoort had
van Heer Huyge / soo wert hy seer met toorne
ontsteken / en toog met haesten syn zweert uyt
en sloeg Heer Huyge dat hy dood ter aerden viel
voor Coning karels tafel / dat de vloer van
der zalen seer nat was van synen bloede. En
daer wert een groot gerugt en gekrysch onder
de Edelen en Jonkvrouwen; waer van ver-
scheide gedood wierden.

Het II. Kapittel.

Hoe Heer Huygens dood gewroken wiert van beide zyn Ooms en haer helpers, en hoese Koning Karel uyt den lande bande, en ter soene quamen.

HEer Huygen en anderen / aldus deerlyk ver-
slagen synde van koning karel en syn die-
naers / so verkeerde de blydschap die daer was in
grote bittere rouwe: als dat Aymijn van Dor-
doen en Aymijn van Nerboen / Heer Huygens
vrienden sprongen verbolgen op / als bresschen
de leuwen / en wierpen de tafel met de spijse
om / dat spyse en drank ter neder viel onder de
voeten: Aldus synde in druk om de dood van
haer Neve / seiden sy met toornigen moede wy
willen den dood van onsen Neve wreeken / dat-
men daer af spreken sal so lang als de werelt
staet / al souden wy alle dood blyven. Aymijn
wapende hem en syn volk / en had tot syn hulp
100 Ridders / uitgelesen van al syn land. Co-
ning karel wapende hem met al syn mogen en
vrienden / hy had geringe syn batalie in ordi-
nantie gestelt / en had ontwonden syn standaert
daer hy onder had 10000 mans wel gewapent
en van harnas versien. daer quamen van Lau-
wen Coning karel veel te hulpe. Die van Ro-
men en Millanen quamen ook met grote [illegible]
van volk / want sy stonden onder de magnificen-
tie en magt van Coning karel; Coning karel
hadde tot synder hulpe Vlamingen / Braban-
ders / Allemagnien en Vriesen / so dat Coning
karel had groot volk uit veel diversche plecken
meer dan ik schryven kan. Doe toog Coning
karel met alle dese grote menigte van mannen
om Aymijn en syn vrienden te dooden en te ver-
slaen / haer land te branden en te niet te maken.
En Aymijn hadde in syn hulpe met al dat hy
vergaderen mogt 30000 mannen / en waren alle
meest grote Heeren / als Hertogen / Graven en
Ridders / edel van geboorte / en sy reden met
ontwonden banieren ter poorten uit / met groot
geblaes van hoornen en trompetten. Daer was
het geroep groot Nerboen / Nerboen. Als Ay-
mijn met syn volk quamen daer Coning karel
syn volk in ordinantie geset had / so vielen de
twee scharen met grote macht en nijt t' samen
so dat in 't vergaderen menigen spere gebro-
ken wert / en menigen Ridder van den Peerde
ter aerden gedragen wert. Aymijn riep met lui-
der stemme / en seide Edel baroenen en vrome
mannen helpt my wreken den dood van Heer
Huygen mijn Neve / ik en vrage daer niet na /
hoe lange dat ik daer na mag leven. Aymerijn
seyde: dat sal ik doen / mijn lyf en goet sal ik
daerom avontueren ende in perykel stellen.
Daerom vergaderde menig Edelman / en vog-
ten so lange dat haer zweerden en geweer ge-
brak / so dat sy hen weerden metten appel van de
zweerden. En Aymijns volk weerden hen seer
vromelijk / alsoo dat sy vermoeid werden en sloe-
gen Coning karel menigen man af / en veldense
met grooter kracht ter aerden, also dat over
beide syden groote moort geschiede van Rid-

ders

ders te verslaen. Daer was menig man bespzengt met den bloede / en had liever gerust dan langer gevochten: men sag daer de Peerden met 20. of 30. t'effens sonder Heer / want den strijt was stuer en snel / die der Nerboenen verweerden hen / ende sy vogten allegaer met eenen stouten moed / als of Aymijn haer Vader had geweest / sy streden tot dattet donker nagt wert, also dat sy van noot scheiden moesten. Coning karel verloor doe veele van de synen, want hy hadde op die tyt de meeste schade / so dat hy verlooren had van syn volk binnen die dagen duysent mans ofte meer / en de Grave Aymijn had van syn volk verlooren 30. of 31. mans. Doe moeste Aymijn wyken overmids den donkeren nagt. Heer Huygens dood koste menig Edelman 't lijf / en sonderlingen by den overmoed van Coning karel en Aymijn / en menig schoon kasteel ende sterke muer wert daeromme gevelt en verbrant / om de dood van Heer Huygen. Doe sprak Coning karel met grammen moede: Ik geloof het / God en syne kragt heeft ons dien nagt gescheiden / ik en laetse hier niet langer blyven / uitten lande wil ikse verdryven / en bannense met haer vrienden uit alle mijn landen / en nemen hen alle haer goederen. Doe riep Coning karel al syn hoogste baroenen en Raedsheeren als Coningen / Hertogen / Graven / en dedese sitten ter vierschare / elk na synen waerde / daer dingde Coning karel en maekte Aymijns geslagte Balling over al syn Rijk. Dit gedaen wesende vernam Aymijn en syn vrienden met haren helpers / dat sy het land ruimen moesten, het welk sy met groter haesten gedaen hebben. De Grave Aymijn hadde met hem agt hondert Ridders, die alle vrome en uytgelesen mannen waren ter wapen en sy namen mede met haer elke van haer goet dat sy bergen mogten / want wisten wel dat sy Coning karels magt niet wederstaen en mogten. Coning karel nam hen alle haer goet dat sy gelaten hadden / en gaf die 't hem beliefde / dat was Grave Aymijns volk verdrietelijk te lyden / want Aymijn en syn volk die met hem verdreven waren moesten haer des daegs onthouden in het digste der Woestijnen. Hier meugdy horen des Graven Aymijns wonderlijke avonturen / des nagts plagt hy met syn volk te branden en te roven al dat hy buyten vaste mueren beslooten wist of konde vinden / also dat hy niet en spaerde Geestelijk nog Wereltlijk / waer hyse mogt berijden ofte begaen. Veel kloosteren en kerken destrueërde hy / en sloeg veel Geestelyke lieden / Monniken / Papen klerken / Nonnen en leeke-lieden / en destrueerde tot Parijs toe. Hy hadde by hem een Neve geheten Malegys / een stout Ridder / was geleert in de konsten van Nigromantien / daer hy groote schade mede dede. En 't Gout dat sy roof den in de kerken / dat sloegen sy de Paerden onder de voeten. Dese Oorloge duerde sestien Jaer.

Het III. Kapittel.

Hoe Koning Karel Ambassaten sond tot Aymyn van Dordoen, om Peis met hem te maken.

De Oorloge aldus seer lange duerende / was ten lesten de genoten van Vrankrijk zwaer te lyden en verdrietelijk / want als Aymijn woude / moesten zy stryden. En overdroegen des / en gingen te rade met malkanderen dat sy den Coning bidden wouden / dat hy vrede maekte met Aymijn en syn volk. Als sy dus met malkanderen gesloten hadden / zijnse gekomen daer sy Coning karel vonden / en hebben hem gegroet met reverentie / en, als sy hem dus eer gedaen hadden / seyden sy: Heer Coning u is kondig hoe dat de Oorloge lang gestaen heeft tusschen u en

Aymijn van Dordoen/ wy bidden u seer dat gy dog vrede met hem wilt maken/ want 't land daer af beschadigt en geschent wort Als Coning karel dese woorden en begeerten van syn Heeren gehoort hadde/ so verdroeg hy 't seer zwaerlijk/nogtans in hem selven over leggende dat de Genoten hem al baden/ so consenteerde hy / dat hy het doen woude dat hen lieden daer goet in dagten. Daer tracteerden en overdroegen de genoten dat Coning karel schrijven sou een minnelyke groete en eenen brief aen Aymijn en syn Magen/ als dat hy syn misdaed beteren wilde/ die hy tegen hem en syn vrienden misdaen had. 't welk terstond gedaen was. Daer sond Coning karel de Ambassaten met een brief tot Aymijn die te Pierlepont lag/ inhoudende dat hy hem Huyge syne Neve den doden op-wegen soude met gout negen werf/en dat hy daer mede synen peis mogt krijgen. Als Aymijn desen brief gelesen had gaf hem onwaert/en seide met toornigen moede tot den drie Ambassaten: segt karel den Coning dat ik de Oorloge noch hadde liever te houden dan ik al sulken soen aenname over mijn Neve. Dese drie Ambassaten syn wederom gekeert/en hebben dese woorden de Coning geseyd. Doen sondse Coning karel wederom met eenen brief tot Aymijn inhoudende: waer dat hy hem de dood vergeven woude van syn Neve dat hy hem geven wilde syn Suster / vrou Aye tot een wijf / en al syn goet dat hy hem ofte syn vrienden genomen hadde / dat soude hy hem wy weder geven / also dat hy 't van niemant souden teleen houden / sy / noch haer erfgenamen die na hem komen souden. Als Aymijn dese brief overlesen hadde die hem Coning karel gesonden had / heeft hy de drie Ambassaten geheten datse toeven souden / hy soude hem met syn vrienden beraden. Aldus heeft Aymijn syn vrienden by hem doen komen/ als Aymeryn van Nerbone/ Willem van Orangien / en menig Edel Baroen / en seide 't gene dat hem Coning karel by synen brief geschreven en ontboden hadde / en bad hen alle dat sy hem wouden helpen raden wat hier best in gedaen ware en hen alle dogte. Daer seiden sy alle woudet Coning karel hem houden / en doen 't gene hy hem ontboden en geschreven had / sy waren des goedwillig te doen.

Aymijn sond eenen brief aen Coning karel by Adelaert ende Malegijs syn Neven/ inhoudende waert dat hy hem syn Suster geven wilde tot een wijf / en voort onder houden dat Tractaet also hy hem by brieven ontboden had / dat waer te vreden de peis aen te gaen / en die te onderhouden al syn leven lang / met veel andere woorden die in den brief geschreven stonden/ die te lang waren te schryven. En als Adelaert en Malegys quamen tot Parijs / so gingen sy tot den Coning en deden hem reverentie. Dit gedaen synde / gaven sy hem den brief in der hand / en seyden dat hy hen daer op een antwoorde soude doen hebben / want den peis en mochte niet gemaekt / noch de dood van Heer Huygen haren Neve gesoent worden/ ten ware, dat hy dede den inhoud des briefs. Doe Coning karel den brief ontvangen hadde / dede hy den brief voor syn Magen en hooge Baroenen lesen. Als sy den inhoud des briefs gehoort hadden / en wel verstaen de opinie en meininge van Aymijn en syn Magen / soo waren sy alle blijde / en hieten den Coning dat hy al vol quam / en hem dan terstont de antwoorde ontboden / het welk Coning karel geerne dede. Daer wert ontboden voor den Coning Adelaert en Malegijs: en doe sy voor den Coning quamen / seide hy tot hen dat sy togen en seiden Aymijn dat hy quam met syn Magen te Senlis / om aldaer een vast Tractaet van den soene te maken / want ik wil geen oorloge tegen hem voeren / en ik wil volkomen doen al het geene dat den brief inhoudende is. Met dese antwoor-

de

de sijn sy van den Coning gescheiden / en sijn so lange gereist tot datse quamen tot Pierlepont / en hebben Aymijn wederom geseid des Conings meninge / en dat Aymijn en sijn Magen komen souden tot Senlis / om aldaer peis te maken. Als aymijn en sijn Magen verstaen hadden des Conings meininge / sijnse blyde geweest / en hebben hen bereid te Senlis te trekken / elk so hy cierlijks en eerlijks mogt met al haer magt. Als Coning Carel hoorde dat Aymijn en sijn Magen by Senlis quamen / is hem te gemoet getogen met sijn Magen / en menigen Edelman met Vrouwen en Jonk-vrouwen / en dede sijn Tente slaen in een schoon plein daer men den Peis maken soude / en hy is Aymijn een stuk tegen gegaen met die hondert ridders / wullen en barvoets / en is voor Aymijns voeten gevallen / seggende: Ik heb misdaen / ik bidde u dat gy my vergeeft de dood van uwen Neve om Gods wille / die om onsent wille onschuldelijken sijn pretiose bloed voor ons aen den Kruice gestort heeft / ik wil u en u magen beteren en helpen wat ik vermag. Als aymijn dese woorden hadde gehoort / so werden sy met vriendtschap vereenigt.

Het IV. Kapittel.

Hoe Aymyn troude met Koning Karels Suster; en by haer wan Ridsaert, Wridsaert, Adelaert en Reynout, dat hy 't niet en wiste, en hoe zyse heimelyk opvoeden.

Doen de peis gemaekt was / so hielt men die Bruyloft / en de Bruid wert te Kerken geleid / aen d'een zijde leidese de Bisschop / aen d'ander zyde gink Roelant. Daer troudese Aymijn met grooten staet / ende men hield de Feest 14 dagen lank met grooter eeren / soo blijdelijk dat men 't niet en sou konnen vertellen. En Coning Karel dede Aymijns Neve den doode negen-werf op wegen met gout / en dat gout gaf hy Aymijn over sijn Neven dood. Als Aymijn 't gout van den Coning ontfangen had dogt hy in hem selven / hoe wel de Coning peis maekte over sijn Neve / hy sou hem nogtans vergelden dat hy 't nog met mans bloed betalen sou / nogtans gaf Coning Karel hem en sijn magen wat Aymijn ofte sijn Magen wonnen op de Heidens / dat sy 't souden vrij houden / sonder van iemant te leen ontfangen: als dit gedaen was en Aymijn met sijn Vrienden te vreden gestelt waren / ontfongen wat hem in de soene beloofst was / so gink aymijn tot Coning Karel en bad hem vriendelijk of 't hem beliefde dat hy by hem in den Hove bleve: Coning Karel sei dat hy des niet en dede / waerom Aymijn sijnen hant wierp op den Coning / en nam sijn Wijf met hem / en toog met haestige ende gramme moede van Coning / Carel te Pierlepont / ende Coning Karel toog met sijn volk voort van Senlis en voort tot Parys. En als Aymijn met sijn Wijf ende vrienden gekomen was tot Pierlepont / doen seide hy tot syne Heeren. Ik sal Hof houden met al mijn vrienden en magen 40 dagen lank / al soudet hem Karel storen / en wat soen hy my en mijne magen gedaen heeft / ik en houd van geender weerden / noch ik en begeer geen vrede / want waer ik iemant van geender zijden ('t zy vrienden ofte vreemde) kan begaen / sal ik krenken waer ik mag aen Lijf en Goed: doen Aymijn dese woorden sprak so was daer menig Edelman by / dien 't seer leed was: maer daer was niemant soo koen die daer tegen dorst seggen. En Vrou Aye was 't ook so leed dat zy eeten noch drinken konde. Dit gedaen synde / gink Aymijn sitten ter Tafelen met sijn Vrienden en Heeren. Daer wert elk na sijn weerde eerlijk gedient / daer was grote blijdschap en jolijt / so dat elk sijn rou vergat sonder Vrou Aye die was so droevig datse niet blijde wesen mochte / dese Feest duerde tot ten abont toe / de grave begifte elk na sijnder weerden en verdienste. En dit gedaen synde / gink de Grave slapen / ende als hy in de Kamer was / toog hy sijn zweert in toornigheid / en leide sijn vinger op 't kruis van 't zweert / zweerende dat hy dooden soude al de Kinderen die van haer quamen / en slaen alle Karels magen daer hy 't by brengen mochte. Vrouw aye hoorende dese woorden / was seer droevig / maer zy hield haer manierlijk als of zy daerom niet en gaf / en gink by haeren Man te bedde / en bewees hem groote vriendschap als 't God hebben wou / want hy wan dier nagt aen haer eenen jongen Sone. Aymijn en was niet lange t' huis / en toog in de oorloge daer hyse wist als hy gewoon was. Vrou Aye bleef dragende / hield dat secretelijk dattet niemant konde merken / dan een Juffrou die zy 't te kennen

en gaf / en beval 't haer secretelijk te houden. Doe zy hy na op haer tijd was soo ried de Jusfrou datse in een Klooster trekken soude / en blyven daer tot dat zy gelegen waer van 't kinde / en dat zy seggen soude / dat zy pelgrimmagie woude gaen / 't welk zy gedaen heeft / in 't klooster wesende / so wert zy verblyd van een jonge Sone. Men dede dat Kind Kerstenen / en wert geheten Ridsaert / die gevaders waren bisschop Tulpijn / en Grave Willem / en het kind wert heimelijk besteed / maer 't hadde brieven by hem dattet egtelijk gewonnen was / van edelder geboorte / maer men wist niet wie 't toe hoorde: Want de Moeder ontsag Aymijn seer / en kende syn wreetheid dat hy 't soude doden / waer 't dat hy 't vername. Hier en binnen is Aymijn t'huys gekomen / had gevogten op de Heidenen / want hy was op hem selve uitgetogen / en door niemants bede of bedwank. Op den selven dag als Aymijn te huis quam / so quam vrou Aye syn huisvrou mede t' huis / en hadde haer Kerkgang gedaen. En savonts ging Aymijn met syn Wijf te bedde / en wan noch een Sone / en die droeg zy seer secretelijk en lag weder in 't Klooster / so dattet niemant wiste / en dat Kind wert gekersteint en Adelaert genaemt / en wert mede heimelijk opgevoed. Daer na ontfing zy den derden Sone wert mede gedaen als met de anderen / en Writsaert genaemt. Doe is Aymijn in de oorloge getrokken / daer hy 7 Jaer was / dies had vrouwe aye grote rouwe / want daer was tydinge gekomen dat Aymijn dood was / daer zy seer t' onvreden om was. Terwylen dat zy de rouwe bedreef / quam Aymijn t' huis / en had syn peerd gewapent / syn Schilt aen den hals / syn baniere ontloken. Als de vrou vernam dat Aymijn quam / gink zy hem tegen met een vrolijk aengesigte / en nam hem in haer armen / en kuste hem vriendelijk / en hiete hem wellekom / als Aymijn syn Vrou sag / was hij blijde / en trad van den paerde / en gink met haer in een kamer / en so gequest als hy was wan hy Reynout / die zy mede heimelijk opvoede. Aldus had Aymijn vier Kinderen dat hy 't niet en wist / de jongste van de vier was groot en sterk boven de andere / gelijk een valk boven de sperwer. Te deser tyt hadde Coning Karel een sone geheten Lodewijk / dese sone en Reynout waren van eener ouderdom / en eener grote / maer doen zy vijftien jaren oud waren / ontwies Reynout Lodewijk een voet. Dese lodewijk wert t' huis gehaelt / om oorsaken die ik hier na verklaren sal / hier wil ik van Reynout zwijgen / en schrijven van Coning Karel.

Het V. Kapittel.

Hoe Koning Karel zyne Sone Lodewyk wou Doen Kronen Koning van Vrankryk; en hoe Bisschop Tulpyn des niets woude laten toegaen, ten ware dat de Grave Aymyn hem mede kroonde, ten hove quam, en hoe om de Grave gesonden was, en hoe den Grave Aymyn van zyn wyf geseid was, dat hy 4 kinderen hadde; 't welk hem seer verwonderde, en hoe hyse Ridder sloeg, en den jongsten gaf hy dat goede Ros Beyaert.

Het is geheurt dat 't gink tegen pinxter / als dat coning karel hof hielt / alsoo hy gewoonlijk was: so had hy ontboden alle de Edelste / Geestelijk en weereltlijk / als de paus / patriarchen / bisschoppen / coningen / hertogen / graven / en sonderlingen de twaelf genoten / en als zy by hem in de zale waren gekomen / so heeft coning Karel een stilte doen gebieden / en is opgestaen / seggende: gy Edele Baronnen / u is kennelijk dat ik seer oud van dagen werde / alsoo dat ik voortaen de wapenen niet wel gebruiken mag / nog de grote heerlijkheid daer ik in ben / niet beregten mag / overmids de groote moeite die daer is. daerom wil ik / en begeer ik, dat gy 't consenteert en volbrengt als dat ik mijn sone lodewijk over gebe mijn kroone en land / en dat gy hem kroont / en set als geweldig coning: want hy een vroom Jongelink is. Doe sprak Bisschop Tulpijn en alle de heeren / en seiden: heer Coning 't is waer / en het waer wel mogelijk / maer ik weder segge dat / want al is lodewyk jonk en schoon / en tot redelijken tijd / ten mag nogtans niet geschieden / want uw Hof en is nog niet volmaekt: Doe sprak Coning Karel met haestigen moede / wie is hier gebreekende / want ik hebbe hier binnen mijne Hove de vermaertste / Geestelijk en wereltlijk van alle kerstenrijk. Doe antwoorde Bisschop Tulpijn / Heere Coning ik segge u voorwaer / hier gebreekt een die vryste en Edelste Man van der Werelt /

Werelt / en is van den hoogsten geslagte/en een vry onbedwongen man / want en heeft syn goet van niemant te leen/en was van u gebannen 15 Jaren en ses weken / also dat hy menige overmoedige reise op u volk dede/met feiten van wapenen/want hy sloeg al doot en roofde en brande u land/ wat geestelijk of wereltlijk was/ en dat gout daer men God mede diende op den altaer daer besloeg hy de peerden de voeten mede. En als bisschop Tulpijn syn woorden ge-eind hadde/ so sprak Coning Karel dat is Aymijn/ hy heeft my dikwils menig verdriet gedaen/ nochtans kenne en weet ik dat hy metter hand die doorne kroone ons Heeren / die hem op syn gebenedijt hooft gedrukt was en hy van mede de nagelen daer onsen Heere aen den kruice mede genagelt was / en weet voorwaer dat hy my de dood gezwore heeft/en al dat van mygekomen is. Ik segge u voorwaer en belooft God/konde ik iemant van mijn vrienden/ magen of Heeren bevinden die aymijn enige hulpe of bystant deden/ik souse/doen dode. Maer wist ik enige bode so stout / ik souse senden om aymijn. En bid u lieve bisschop Tulpijn wilt my hier in raden wat best is/ gy weet dog hoe dattet met my staet. Bisschop Tulpijn antwoorde: Heer Coning/de besten raed die ik weet/is dat gy u Feest en Hof doet verlangen 40 dagen/en send terstont om aymijn een bode met een brief / inhoudende dat gy hem zweert vrede en vast geleiden op St. Denijs lichaem/en stelt te borge (dat te houden) 12 de beste van u Rijk / vallet wat zwaer en verdrietlijk / 't is nogtans wel eerlijk gedaen Als Coning Karel desen raed van Bisschop Tulpijn gehoort had/dogtet hem goet/ en seide totten Bisschop : waer soude ik vinden iemant zo koen die sou dorven aennemen de boodschap te doen? Doe sprak Bissehop Tulpijn en dede voor den Coning komen den stouten Roelant/ Willem van Orangien/ Betram en Barnart. als zy voor den Coning quamen / vraegde hy hen of zy de boodschap aennemen wouden? 't welk sy geerne deden / men gaf hen elk een cierlijk Peert met kostelijke tuygen van gout en zijde. Dese vier Heeren bereiden hen te reisen / en saten op hare Peerden die hen Coning Karel gegeven had die goet waren. als zy nu te Peerde saten/met een cierlijken mantel en telgen van drijven / so reden dese vier heeren met een blyden moed en vrolijker herten / sonder cenig torven so lange tijd dat sy quamen in aymijns lant/ en sagen Pierlepont (daer aymijn op dier tijd hof hielt/ met al syn vrienden ; en daer waren 32 vrome Ridders. En aymijn hadde de gewoonte als hy Hof plag te houden/ dat hy 800 mans binnen syn kasteel had die altijd gewapent waren / en versien van Harnasch : de uitgeleesene van syn volk namen waer 't kasteel van aymijn/voor verraders of oploop. So gebeurde als de maeltijd gedaen was dat Vrou aye voor een venster van de zale gink staen/ en sag in een valeye komen dese vier Ridders. Doe zyse gewaer wert / merkte zy met groter ernst en sorgvuldigheit wiese mogten wesen. ten lesten wert syse kennende: en seide in haer selven: Is den eenen niet mijn Neve Graef Roelant/ en de andere graef Willem van Orangien / den derden den stouten ridder / en is genaemt Betram/ de vierde is Heer bernart/ also my dunkt begerense hier te wesen/zo dugte ik datse in haer dood rijden / ik woude datse waren over duisent mijlen. De Edel vrouwe riep de Poortier tot haer / en sey: gaet haestelijk tot de vier Heeren/ die ginder komen gereden / en draegt hen deze vier hoedbanden / den besten geeft mijn Neve Roelant/ en zegt hem datse zijn Moeye hem gesonden heeft / die vrouwe is van dit land / en brengtse in de Zale / zy komen voor de overmoedigste man die in alle de gantsche werelt is.

Tot deze tijd zat aymijn onder zijn [illegible] baronnen in een schoone en kostelijk Blyant van groene Zyde / dat verciert was met menigen precieusen steen / die zeer kostelijk waren te sien. Dus zat aymijn met groote overmoed / al had hy een heer geweest over gansch Christenrijk/ hy was ook zo ontsien onder zijn baronnen datter niemant en was zo hoog noch zo Edel die spreken dorst / ten was by consent van aymijn. Deze vier Ridders daer ik te vooren of zeide/zijn gekomen in de zale: als zy in de zale quamen/ en aymijn gewaer wierden/ zo hebben zy hem eerlijk gegroet / en alle dat binnen der zale was. Daer en was niemant zo stout in de zale die seggen dorste : weest wellekom. Doe vielen de vier Heere op haer knien voor aymijns voeten. Doe zeide Graef Roelant met soete woorden

Edel Grave Apmijn / wy komen aen u als boden gesonden van Coning Karel die u by ons laet bidden dat gy komen wilt tot Parijs / en kroonen synen zone Lodewijk / want hy en ken niemant soo Edel en hoog gebooren / die hem sonder u mag spannen de kroone / en heeft daerom syn Hof doen verlengen 40. dagen. Apmijn aenhoorde de tale van Roelant / en antwoorde hem niet / en zweeg stil / en woude niet opsien / maer al syn bloed veranderde / en al syn verwe ontgink hem / so dat hy bleek wiert / als hy syn Vyanden voor hem sag staen / hadde hyse eenigsnis met eere mogen slaen / sy souden hem niet ontgaen hebben. Anderwerf seide Roelant spreekt tegen ons Edel Grave Apmijn / dat bidden wy u en segt ons u meiningen / of gy Lodewijk kronen wilt / want gy sult op dusdanige conditie antwoord geven een misdadig Mensche / Apmijn en antwoorde niet. Doen sagen de Ridders op malkanderen seer droevig / vrou Ape de Edel vrouwe merkte dat / en nam een goude schale en gootse vol van de beste Wijn / en seide: drinkt Neve Roelant den edelen Wijn / ik sal heden u Schenker geerne zijn: doen gaf zy Roelant de schale / en daer na die ander drie heeren dat zy drinken soude / dit benijde Apmijn seer. Doen seide vrou Ape tot Apmijn: edel Heere ik bid u vriendelijk / wilt dese Heere antwoort geven / want het zijn u selfs magen / ende beste van 't Kerstenrijk dat gy nu zwijgt is dorperheid. Als Apmijn dese woorden van Vrou Ape hoorde / was hy toornig / en sloeg haer metter hand datse ter aerden viel / en 't bloed liep ter neuse uit. Hier by stonden de vier Ridders / als Roelant en die andere / en zy hieven Vrou Ape van de aerde op: als sy tot haer selven quam dogt zy in haer selven / dat sy om mine werken woude van haer man / en seide: Gy Heeren ik hebbe geen noot; sy veegde haer van den bloede en gink met een vrolijk aengesicht tot Apmijn en kuste hem vriendelijk en omhelsde hem / seggende: Edel Heer / ik bidde u vriendelijk / geeft dese antwoordt. Doe Apmijns toorn verkoelt was sprak hy tot haer: Beminde Vrouwe mag ik antwoorde segge / ik segge u certein dat ik ben de ongevalligste Man die ooit op aerden quam / en gy dat ongevalligste wijf dat ooit lijf ...ult: Doe antwoorde vrou Ape wederom / segdy dat lieve Man? Apmijn seide / beminde Vrou ik mag 't wel seggen / want ik heb u meer dan twintig jaer gehad / en God verleent my nooit de gratie dat ik een kind aen u had gewonnen die mijn land na myn dood besitten mogt / en nu sal mijn land komen aen een dood vyant / ik weet wel voorwaer dat hy 't mijn Vrienden ontweldigen sal als ik dood ben / en nu willen en begeeren zy dat ik hem kroonen sal / dat ik niet doen en wil: want ik hate hem meer dan de vader / want kon ik iemant van syne vrienden begaen ik souse schaden daer ik mogte / ende desgelijks souden sy my mede doen / want werden sy my machtig en kregen sy my / sy souden my dooden. Doen seide Vrou Ape: Edel Heer / waer 't dat gy kinderen had luttel ofte vele / soude gyse doden? doen sprak Apmijn weder / vrou ik segge u certein hadde ik kinderen / ik soudese opvoeden en lief hebben / en doen hen gelyk een vader schuldig is te doen. Doen seide de edel vrouwe: voorwaer Heer / so syn de reden verlooren die gy zwoert / doen ik eerst werf by u sliep / als dat gy dooden soude alle de Kinderen die gy by my wonnet. Doe antwoorde Apmijn en seide / eerwaarde vrouwe / verbolgen ofte ongedwongen reden syn van geender weerden / had ik kinderen so mogt ik vrolijk wesen / maer neen ik Godt betert. Doen sprak die Vrouwe Ape / zweert my by u Ridderschap dat gy u kinderen vrede doen sult / by avonturen gy sult 'er eenige vinden. Doe Apmijn dese woorden van vrou Ape hoorde / gaf 't hem vreemt / seggende: vrouwe dat wil ik geerne doen / maer gy segt my dat ik qualik geloven kan / want ik weet ik nooit kinders gewan aen mijn Edel vrouwe. Doe nam de Edel vrou Ape den grave Apmijn by der hand en seide gaet met my gy sultse sien / Apmijn die verblyde hem seer van dewoorden die hy zyn vrouwe hoorde spreken / en stond op en gink met haer. En als hy voor by de voorsz. Ridders gink / so groete hyse elk by name / en hietse wellekom. Hy seide hy soude weder by hen komen in de zale / dat sy syns daer by verbeide / hy soude hen goed antwoord geven / maer hy moeste nu eerst gaen en besien syn kinderen / daer hem seer na verlangde. Als hy syn woorden ge-eind hadde leide hem de Edel Vrouwe voor eenen steenen Kamer / daer sy hine waren:

ren. Doe bleef Aymijn een weinig voor de deur staen/eer hy gink. Ter wylen dat hy voor de kamer stont (en die Jongelingen die daer in saten/ hier af niet wetende) so heeft Reynout geseit met een overmoedige sin / over mits dat hy seer stout en onververvaert was / ondank moet hebben de gene die hier is Hof-meester en drossaert en dient ter tafelen van eten en drinken / want wat gegeten dat hy hier brengt / hebben eerst op ander tafelen geweest / en synder afgenomen en wy en hebben noch krygen geenen wyn die goet is / ik segge voorwaer / had ik hier den botteller en Schenker ik soudese so slaen datse nimmer weer op en stonden. doe antwoorde Adelaert tot Reinout/en seide:broeder ik bid u dat gy van die tale op houd/ wy seggen 't gene ons gelieft / want gy weet wel dat ons Moeder ons bevolen heeft/ dat wy stille wesen souden/al weten wy wie ons Moeder is / wy en weten niet wie ons vader is/ want ons Moeder wil het ons niet seggen/en ik segge u certein / sloeg gy Aymijns Drossaert / Botteller en Schenker / hy is soo wreet hoogmoedig van sinnen / hy soude u doen doden metter alderharste dood die men een Man doen mogt/ want gewapent volk heeft hy altijt op de zalen en op 't Kasteel / daerom broeder laet sulke woorden te spreken/gy hebt onregt. als Reynout dese woorden van zijn broeder hoorde/sprak hy met toornigen moede: Soude hy my doen doden / Aymijn die hond / des moeste de duivel woeden / ik en geve om syn gewapende lieden niet een kaf / ik sou hem so slaen met mijn duisten dat hy niet meer opstonde. Dese woorden hoorde de stoute Aymijn daer hy voor de deure stont / en verblyden daeromme / seggende tot synder vrouwe ik segge voorwaer dat kind is mijn dat hoore ik wel / maer van de anderen twijffelt my. Doe sprak Aymijn / ik wil proeven haren moed/ofte zy vroom syn van herten: hy heeft met synen voet op de deur gestoten met sulken kragt / dat sy ontwee brak/ en viel neder op de vloer des kamers. Reynout spronk op met haeste/ en met dat Aymijn in de Kamer quam / wierp hy hem over de bank / dat hy ter aerden viel seggende tot Aymijn/wat doet gy hier oude grysaert / ik segge u voorwaer wy hebben gegeten/ had gy hier eer gekomen / gy mogt van onser chartate genomen hebben. Doe quamen die andere broeders toelopen: Als dat Aymijn sag verbaerde hy hem daer hy ter aerden lag / en Reynout stont over einde met een wreet aengesigte. Doen riep Aymijn haestelijk en seide Edel jongelingen en wilt my niet slaen/ik ben u vader / en ik sal u van dese avont Ridder maken. Doe sprak Reynout: sydy onsen vader/ so waer my leed dat ik u had geslagen. Ten eer sten kuste Aymijn Writsaert aen synen mond/ daer na den stouten Adelaert ende Ridsaert / als hy Reynout kuste drukte hy Reynouts aengesigte hart aen 't syne/so dat Reynouts lippen bloeden/ des was Reynout toornig/ en seide: wat doet gy hier oude gryse: ik segge u/waert gy mijn vader niet so geschiede u euvel/ ik soude u slaen u sterf dag lage daer aen. Doe sprak Aymijn / lieve Sone des ben ik blyde / dat gy gratie hebt Ridder te worden. Doe sprak vrou Aye/ edel Heer/ wat sy behoeven sullen van Ridderlyke wapen/ dat heb ik doen maken cierlijk en puntelijk / so meugdy ryden met Kinders tot mijn broeder ten Hove.

Het VI. Kapittel.

Hoe de Grave Aymyn zyn Kinderen Ridders maekte, en hoe hy Reynout 't Ros Beyaert gaf, en dede hem dat beryden, dat veele Heeren aensagen.

Als Aymijn met vrouw Aye in de zale waren gekomen / dede hy spreiden een groot laken van syde / en liet syn Kinderen voor hem komen. Ridsaert quam eerst. Men brengt hem twee vergulde spooren die kostelijk waren / die spandemen aen syn voeten. En Aymijn gorden hem 't zwaert en dede hem knielen, en sloeg hem in den hals / seggende: siet op Ridsaert / weest kloek en vroom/ en helpt dat bloed Christi wreken dat hy voor ons aen den kruyce storte. Ik hebbe hier voortijts seer overdadig geweest/ dat beroud my seer / aldus weest een vroom Ridder heus in woorden en werken. Ik en geve Erf noch land / gy sult selver metter hand winnen / met dijne wel snijdende zweert op de Heidenen en de Turken / ik sal u geven alsulck Zweerden als mijn Vader my gegeven heeft 't goet dat ik heb derf men my niet vergunnen want ik 't metten zweerde gewonnen heb op de Turken / Gods vyanden / en wat gy daer af

meug

meugt winnen moet u God te goeden geven / maer gy moet met mijn ten Hove eer gy op de Heidenen vaert. Doen zo liet aymijn adelaert komen / hy brogt een Zweert aen zijn hals / zijn sporen waren gespannen / die kostelijk en goed waren: aymijn gorde hem 't zweert en sloeg hem in den hals / seggende / peinst om God die men in de hals sloeg / en dat minnelijk was / verdragende van de Joden / onze verlossinge. Ik zeg u voorwaer tot Ridderschap hoort veel / dieze eerlyk dragen / ik geve u tydlijk goed borg nog kasteel / gy wintze met u vromigheid op de Heidenen en Turken / maer gy moet mede ten hove met my / eer gy vaert op de Heidens. Daer na maekte aymijn Wridaert Ridder / en zeide hem 't gene hy zijn andere kinderen gezeid had. Dat gedaen zijnde / liet hy Reynout komen die hovaerdig en stout was: zijn sporen waren hem gespannen / en was zo lank doen hem aymijn in den hals zoude slaen / dat hy op een bank moeste staen. En dit gedaen zijnde / zeide aymijn / Reynout staet op ridder goed / en hebt den moed van een Espetin: want hy draegt Karbonkelen in zijn hoorn / den zegen verliest hy nimmer. Reynout ik geve u dan alleen Pierlopon / Montagu / en Valentijn / gy en zult niet laten op de Turken en Heidenen te vegten. Doen brogt men daer vier schoone Rossen die goed waren / genuglijk in 't aenschouwen / 't beste van vier gaf men Reynout / daer hy op soude rijden ten Hove / want 't was een voet hooger dan de andere drie. Doe Reynout dat ros zag / dogtet hem te klein / hy verhief zijn vuisten sloeg 't Ros daer mede tusschen zijn ooren dattet voor hem dood viel. Hy zeide / vader dit is een kleine gifte / want die ros is veel te krank en ligt. Doen de edel Vrouwe dit zag / verwonderde haer / en zeide: gy zoudse alle dood slaen die men u voor brogt. Des volgde aymijn / en zeide met een toornigen moed / zwijgt vrouwe van de woorden / laet Reynout mijn Sone zijn kragt proeven / ik zegge u voorwaer / ik woude dat men hem hondert voor bragt / en dat hyse al dood sloeg. Doe brogt men hem een uitter Stad dat hooger was dan het ander; dat sloeg hy mede met een vuist dood; daer na brogt men hem dat derde dat uitter maten groot was / en meerder dan de andere / daer sprank Reynout op / sprank 't de lenden aen stukken dattet stierf. Als aymijn dat zag / was hy blyde in 't herte / en zeide: Sone weest niet droevig; ik weet u een ros en heet beyaert / en heeft de kracht van tien rossen / en staet in eenen sterken toorn / daer en derst niemant by de ros komen / overmits zijn quaetheid. Deze Beyaert is van eenen dromedaris gekomen / het is zo snel van lopen alwaer 't een Sperwer / die eerst uit syn muitte quame en zo neder vlogen / dat die gene die daer op byeaert saten / het reiken mogte / hy zoude den Sperwer / zijn vederen korten al vliegende. Doen Reynout zijnen Vader dit ros hoorde prijsen / zeide hy lagchende / Vader dat waer wel mijn Peert: doe sprak aymijn tot Reynout / doet u Wapenen aen dat rade ik u / want 't is zo vreesselijk / 't en laet hem niemant genaken / en heeft een sterk gebit / want 't bijt geen gelijk ander rossen hoy: en Reynout sprak / zal ik my wapenen tegen een Peert / 't waer groote schande / wie 't hoorde of zagen. En aymijn sprak: ik rade u dat gy u wapent / want het Ros is groot / fel en sterk. als Reynout de woorden hoorde van zijn Vader / zoo wapende hy hem in zijn volle Harnas als of hy te strijde zoude gaen / en nam in zijn hand eenen stok van een vadem lank / en gink daer het ros was. Hem volgden veel Ridders en Jonkvrouwen om te sien hoe 't Reynout vergaen zoude: zijn Vader en Moeder volgden ook mede / zomwijlen lagen de Ridders en

Jonk-

Jonkvrouwen op den muer / want zy groote begeerte hadden te sien wat avonture datter geschieden zoude. Doe gebood Aymijn dat men den stal ontslote / en zeide tot Reynout. Sone dwingt dat Ros ik zal 't u geven. Met dien dat Aymijn die woorden tot Reynout sprak / riep hy in de Stal / als of hy 'er in was / zo sloot men de deure. Doe zag Reynout dat ros voor hem staen / en dat ros sloeg Reynout met een voet voor zijn hooft / dat hy als voor dood ter aerden viel / en lag lang eer hy bequam. Vrouw Aye dat siende / liep met grooter haeste / en wrong haer handen seggende: och mijn kind is dood. Doe zeide Aymijn / Sone dwingt dat Ros ik geeft u / want ik 't niemant beter gunde dan u. De Edel vrouwe Aye riep zeer jammerlijk / och hy is dood / siet waer hy leid. Aymijn zeide / zwijgt vrouwe / hy is van mynen bloed / en ik hem gewonnen hebbe / en twijffelt niet hy sal genesen: onder dees bequam Reynout en schaemde hem daer hy lag / hy heeft zijn stok verheven / en meinde Beyaert daer mede neder te slaen / die hem beyaert benam / en nam Reynout in zijn muil by de hals-krage die hy scheurde / en wierp Reynout voor hem in der kribbe. Reynout sloeg weer op beyaert / en beyaert wierp Reynout op de aerde. Had 't Reynout van schande mogen doen hy had uitten stal gelopen. Doe nam Reynout beyaert by den hals / en hield 't mannelijk / en sloeg 't ros met vuisten; aldus wrogt en vogt hy lang tegen beyaert / aldus nu boven. als dan onder vechtende / kreeg hy den breidel in den mont / en sprank daer op met twee scherpe sporen. Doe dede men de Staldeur wijt open / en vloog om 't hoogst ten eersten loop en sprongen van beyaert. Als Reynout en beyaert quam op 't ruime / gaf hy hem de spooren en de toom / en sat 'er op of hy daer uit gewassen had geweest. En beyaert was sterk / groot en snel / en droeg Reynout door twee wyde gragten met eenen spronk / elke gracht was 40 voeten wijd. aldus reed Reynout een lange wijl weg en weder tot dat het moede wiert / en beyaert was seer bezweet / en bloede van de spoorslagen die hem Reynout gegeven had. Doen trad Reynout van den rosse / en veegde 't van den bloede en zweete: Vrouwen en Jonk-vrouwen quamen van de Muer om beyaert te sien. Doe sprak Reynout de koene Gringert / die ros gaf ik om geen goet. Beyaert stont voor hem en beefde / en leide syn voeten t'samen / en neeg Reynout toe / en wende dat ros datter een kind op mochte gaen speelen sonder misdoen. Het was zwart al datter aen was / en voor was 't wit seer breet over de heupen: Reynout dede maken een kostelijken Zadel met syden regarden die seer kostelijk waren.

Het VII. Kapittel.

Hoe dat de Grave Aymyn met dese Kinderen ten Hove quam, en hoe ontfangen wert van Koning Karel, en hoe lodewyk Koning Karels Sone gekroont was Koning van Vrankryk, en hiet zynen Drossaert en Kok dat men Aymyns Kinders niet en gave. En zyn Kamerlink dat men geen Bedde en gave om te leggen. En hoe hy alle zyn Heeren begifte sonder Aymyns Kinderen, die gaf hy niet.

DE grave Aymijn met zijn kinderen bereiden hen om te Hove te varen / en wapende hen of sy souden ten stryde varen / en versagen hen wat van noode was: menig mensche verwonderden hem dat Aymijn en syn kinderen met zijn volk soo gewapent reden / want haer Peerden waren versien van alles datter toebehoort. Daer reed mede de Grave Roelant / Willem / Barnat Betram / en rede te hovewaert / sy reden zo lange datse tot Sults quamen / en van daer quamen sy te Parijs. Reynout en syn broeders saten op beyaert / de aerde beefde / en 't vier sprank uit de stenen / daer Reynout en syne broeders over reden / sy hadde hare banieren ontwonden / also sy cierlijk toonden; aldus genackten sy ten hove. Doe Coning karel vernam dat Aymijn by Parijs quam met zijn volk gewapent / so sond hy hem een Bode / die seide dat hem Coning karel bade dat hy hem met zijn volk ontwapende / het welk Aymijn also gedaen heeft. Coning karel bereide hem met syn volk om Aymijn te gemoet te trekken / en vriendelijk te ontfangen. Dit roude Lodewijk seer / en seide tot syner Vader: suldy nu tegen trekken degene die u haet en dood-vyant is? Coning Karel seide: zwijgt Sone ik wil dat men die twist versoene en make; nu bereid u sonder toeven; gy moet mede varen en sien uwe neven en groetense

minnelijken. Coning Karel bad alle syn Edele baronnen / vrouwen en Jonkvrouwe / dat zy met hem togen tot Aymijn / om hem cierlyke te ontfangen. Zy antwoorden de Coning dat sy 't geerne deden. Dus gingen sy met de Coning Aymijn te gemoete / heerlyken opgeseten en wel rustig toe-gemaekt / en soo cierlijk als elk konde / beide van Heeren en vrouwen. Doe Aymijn by Coning Karel quam so ontfink hem de Coning blijdelijk / en hiet hem wellekom met syn kinders en alle syn volk. Des dankte Aymijn de Coning met soete woorden: maer Lodewijk sprak Aymijn noch syn kinderen niet toe / maer zweeg stille: Dit was het eerste in dertig jaer dat men Coning Aymijn ongewapent had gesien. Roelant bad den Coning dat hy Aymijn hooglik ontfinge / en hy bad Lodewijk mede / daer Lodewijk op antwoorde: hy en had met Aymijn ofte syn kinderen niet te doen. Doe seiden de baronnen en Jonkvrouwen tot malkander / dit is de Ridder Aymijns Sone Reynout / 't is een der beminlijkste en schoonste jongeling die in kerstenrijk is. En dit hoorde Lodewijk en stoorde hem seer / want hy was de schoonste Jongeling naest Reynout / die men vinden mogte / maer Reynout was eenen voet langer / manlyker / schoonder van huit / en sat op dat beste ros dat in de werelt was. Hoort hoe sottelijk dat Lodewijk sprak en seide: waer hoort men ooit dat Aymijn kinderen had en van waer sy gekomen waren / maer hy heeftse gehuert / ik sal proeven in korten tijd of Reynout mijn maeg is of niet. Dus dit seggende / reed Lodewijk tot Reynout en groete hem / seggende: Neve God groete u goeden dag. Reynout seide: Neve / des moet u God loonen. En als sy malkanderen gegroet hadden / seide Lodewijk tot Reynout: Neve / geeft my dit Peerd daer gy op sit / ik sal u danken. Reynout seide / voorwaer soude ik dit Peerd iemand geven / ik gaeft u / ik wil u geerne dienen met mijn lijf / maer dit Peerd en staet my niet af / 't is my suer genoeg geworden eer ik 't kreeg / en nog en mag gy geen ander Peert dragen. Als Lodewijk dit hoorde van Reynout was hy toornig / en seide: Hy is van grooter geslachte / hy is gewoon de gevens / maer ik segge u / als ik sitte in mijn Majesteit / en gekroont sal syn en ik elk begiften sal so en sal ik u niet geven. Reynout wert toornig als hy dit Lodewijk hoorde spreken / en seide: geeft u giften die

't van

't van doen is / ik en heb u giften niet van doen want mijn vader heeft goet genoeg / sô dat ik 't niet van doen en heb. En doen dese woorden ge-eyndigt waren / gingen sy in eenen lustigen boomgaert / daer Coning Karel plag te singen. Daer was alderhande spel en solaes / men schaekte / men schermde: daer saten vrouwen en jonkvrouwen / elk verloor den tijd eer hy 't wist. En als 't maeltijt was dat men soude gaen eten beval Lodewijk dat men aymijns kinderen geen eeten voor sette. Dese woorden hoorde menig Edelman / men gaf water / als dat betaemde / eerst de Paus / patriarch / daer na den Coningen en Coninginne / elk na synder weerden werd ter tafel gestelt: aymijns kinderen sette men in een hoek daer de honden haer gank meest doen / so dat de honden hen dikwils hinderlijk waren. Daer wert eerlijk gedient van spijs en drank / maer aymijns kinderen gaf men niet / sy souden wel gegeten hebben hadden zy 't gehad / sy sagen op malkanderen / en waren toornig. Doen seide Reynout en zwoer dat hy eten halen soude wie 't lief of leed waer / en stond op en liep in de keuken met verstoorde sinnen en stiet de deur met een voet datse op spronk hy nam seven schotelen met spijse: De kok dit siende woudse Reynout benemen / en seide tot Reynout: laet staen in duivels name. Reynout wiert gram en stiet den kok met den voet dat hy in 't vier viel. De kok hiel Reynout nogtans by syn kleederen / en wilde hem niet laten gaen. Doe verhief Reynout syn vuist en sloeg den kok daer mede 't hooft in stukken / dat hy dood ter aerden viel. Reynout gink met de spijse daer syn broeders saten seggende: broeders hier is genoeg / van alles: Doe quam klagte voor den Coning dat syn kok dood geslagen was / hy vraegde wie 't gedaen hadde? sy seyde aymijns sone / Reijnout. Doen sprak Coning karel en loeg / dat hy den kok dood sloege / des is hy dank waerdig / hy sag selve wel dat sy niet te eten en hadden / ende hen en ware noch iet gebracht / en hier eet doch soo menig Man. God beware den kok dat hy daer tegen was / dat hy de spyse nam / hy heeft syn regte loon dese Jongelingen zijn mijn Magen / ik en wilse niet verdryven en houden vreemde lieden voor hen: Ik segge voorwaer / 't en staet my op een kok niet / wil ik 'er een my komt 'er tien / wat daer aen misdaen is / dat neme ik op my. als sy dit hoorden van den Coning die over Reynout klaegden / zwegen sy / gingen weg. Doe quam de bakker / en gaf Reynout van als genoeg. Daer quam de Wijn-schenker en seyde tot Reynout: Heer wildy iet van Wijn ik sal hem u geven / aldus diende men aymijns kinderen eerlijk. Hier en binnen quam de drossaert die daer diende van den gerichte, en loeg op Reynont en seyde jongman gy hebt misdaen beslont den kok my iet / ik segge voorwaer ik soude u daer om slaen / want gy hebt hem dood geslagen des en hebdy geenen dank / Reijnout sprak tot de Drossaert / gy zijt niet vroet / gy driegt te veel sonder misdoen / sloegdy my / u doods-dag lag daer aen. Doe wert den drossaert gram en seyde: dat wert beproeft al waerdy noch so stout / ende nam eenen stok en sloeg na Reijnout: Reijnout dit siende / schoot hy op / ende schutte den slag op synen arm / hy verhief syn vuijst en sloeg de Drossaert dat hy doot ter aerden viel / en stiet dat doode lichaem dat voor hem lag met zijn voet / dat het een stuk weegs in de Zael vloog. Dit sag Coning karel daer hy sat en zeijde: Ik weet wel dat die / die daer overdaet doet / toornig is. Lodewijk sprak: Heer Vader dunkt u goet / gy zijt Heer van den lande / corrigeerdy 't niet men zal u laster en schande seggen. Doe quam daer klachten aen den Coning dat hy Drossaert was; nochtans gebood den Coning weder datter niemant zo koen en waer die Reijnout misdede: doe en was 'er niemant zo koen die hem tegen Reijnout dorste setten. Doe liet men voort komen die Speel-lieden om solaes te maken / en verbreugde die daer over Tafelen saten. als men soude gaen slapen zo beval Lodewijk zijne kamerlingen dat men elk versage van bedden / sonder aymijns kinderen / dat mense wijse een bank daer sy op slapen souden / de kamerling dede al soo. Reijnout dit siende wert toornig / en zeijde tot zijn broeders; Ik wedde dat wy noch 't avont de beste bedden sullen hebben. Doe de Heeren en knechten al t'samen te bedde waren / nam Reijnout in zijn hant een halsberg en begon zo seer te slaen op den genen die te bedde waren / dat zy meijnden niet in tijds weg te komen / zo dat zy vielen over malkanderen / ja 't kind over den Vader / de een vriend over den

ander /

ander / wie eerst weg kond komen was de beste so dat Reynout ledig vant dertig bedden/en seyde syn broeders op dat beste bedde dat hy in het Hof vant/en de gene die van haer bedde verdreven waren/ sommige half gekleet/sommige by na naekt/ klagende den Coning hoe sy gevaren waren en wie't hen gedaen hadde/en baden hem dat hy 't corrigeeren soude. Als de Coning dit hoorde / seyde hy met toornigen moede: gy doet qualijk en 't is groote schande dat gy alle klaegt over een man/ik en doe daer geen Justitie over: als zy dit hoorden waren sy droevig / en gingen weg / en lagen daer sy mogten. Reynout en syn broeders sliepen met vryer herten tot den dag schoon aenquam. Doe stonden sy op en kleden hen/en als sy gekleet waren gingen sy tot 's conings hove/en de Coning quam hen te gemoete met menig Edelman / en wouden gaen tot syn sone Lodewijk: de Coning hadde by hem dertig Bisschoppen/ ses gekroonde Coningen/ twaelf Hertogen / en ging tot Lodewijk / en aymijns kinderen mede. En doen Coning Karel tot Lodewijks slaep-kamer quam / seyde hy: Sone staet op 't is tijt/want u sal heden groote eer geschieden / met dien regt hem Lodewijk / op en seyde, syt wellekom Heer vader / en gy Heeren allegader: doen sprak Coning Karel tot syn sone met een blyk aensigt/sone ik sal u nog heden geven mijn kroone en maken u Heer over alle Kerstenrijk. Lodewijk seyde Heer vader het sy ter goede tyd / de Grave Aymijn hielp Lodewijk kleden / en Tulpijn aerts-bisschop mede / nogtans diende hem menig man / want twee Coningen besteden hem syn mouwen en twee Bisschoppen En doen seyde Coning Karel den Grave Aymijn dat hy syn kinderen vraegde/of sy eenige Officien bedienen wilden / elk na haer vermogentheit ofte goetwilligheyd/welke diensten sy geern ontfaen wilden/en daer toe danken en eere bewysen den Coning seer hooglijk. En doe hiete Karel dat men Reynout maekte Bottelier en Adelaert Drossaert / Ridsaert dat hy voor den Coning diende/Writsaert voor de bisschoppen. als de gekroonde Coning Lodewijk rede was so leide men hem in der kerken. Writsaert ging voor hem / en Adelaert Markgrave dat hem niemant niet mogt genaken / besyden hem ging Reynout die was een voet langer dan Lodewijk en gink achter Ridsaert ; aldus leyde men Lodewijk ter Kerken. Dese vier gebroeders droegen eene groene pelle dat men Lodewyk boven syn hooft ging om dat hem de wint niet bewaeide. als Lodewyk in de Kerke quam / so leyde men hem in 't koor dat cierlijk toegemaekt was;de Coning ging by hem/en de Heeren gingen elk staen na haerder weerden. Aymijn stont daer by 't schoonste van syne kinderen by hem / en Coning Karel. Men vint beschreven in de Chronijk van Vrankrijk dat niemant gerechte Coning van Vrankrijk en mag werden / hy moet echte kind syn ; en men mag misse singen op syn lichaem / en Gods lichaem consacreren en offeren ter eeren Gods. Ook moet men hebben Oly/ keersse en vier mede/ dat is de salige krone / want gebrake daer iets van dese saken/men mogt hem geen Coning maken. Doe wert Lodewijk geleyd voor St. Marien autaer ; en Bisschop Tulpyn sank de misse, de Patriarch van Jerusalem diende ter misse/als 't zo verre quam dat men offere soude / offerde Lodewijk een Bysant van goude ter eeren van God doen offerde Reynout twee Bysanten / doe dogt Lodewyk in hem selven dat syn offerhande te kleyn was/en offerde twee Bysanten / doen offerde Reynout weder drie. als dit Aymijn sag seyde hy : ter goeder tyd waert gy geboren / ik woude dat ik al mijn goet verkogt hadde in Bysanten / en hier gebragt en dat gy se offeren soude Doen sag Lodewijk op den altaer hem en quam geen Oly nog keersen/doen bad Karel God met vieriger herten / dat syn sone hebben soude wat een Coning toebehoorde. Doen quam terstont in schyne van twee Duiven en bragte Oly / keersen en vier. Doe dede men hem groote eer en reverentie / en men consacreerde God op syn lichaem / en als de misse so verre was dat men Pater-noster sank/ doen brogtmen een kostelyk kroone die seer kostelyk was verciert met menigen kostelyken steen daer stonden aen drie Robynen / groot en schoon in 't aenschouwen/ en andere steenen ontallyke. Doen sette mense hem op 't hooft / en doen hy de kroone op 't hooft had was hy in hem selven opgeblasen van hovaerdye. En als Lodewijk dus sat met de kroone op 't hooft sloeg hy de hand aen alle de Edelen die daer waren / in teeken

ken dat zy Lodewijk onderdanig souden zijn. En doe men hem de krone spande / doen wert daer groot geluid gemaekt met trompetten/met klaretten / en met alderhande instrumenten/soo dat de Feeste van den Coning nooit soo gesien en was / en doen de Coning aldus gekroont was / doen wert hem een bloot Zweert sonder schede op zijn syde gegort / tot een teeken dat hy 't regt beschermen soude, en regte Justitie doen. Als lodewijk gekroont was / leide men hem ter Paleise-waert / aen de een zijde van hem gink de Paus / en aen d' andere syde de Patriarch / en daer na quam Coning karel met de 12 genoten van Vrankrijk / daer na grote menigte van Bisschoppen / agter dese volgde de Grave Aymijn met syn Heeren / daer was een eerlijke statie / een jegelijk gink manierlijk en statelijk/ tot dat men ten Paleise quam. Aymijns kinders / als Reynout en syn broeders waren voor ten Hove gegaen / om haer officien te bewaren. En als lodewijk en de Heeren ten Hove gekomen waren / so gink men ter tafel sitten / elk na synder waerden / en na dat hy van geboorten was: Aymijn sat mede aen Coning karels tafel. Daer dienden Aymijns kinderen elk na syn Officie/twee Bisschoppen dienden/met Ridsaert en Adelaert dienden in de zale / en Writsaert diende twee Graven / elk was sorgvuldig in syn officie / so datter eerlijk gedient was / als Reynout diende syn officie / so dat men van syner dienste wist te seggen: alle ding was daer overvloedig van spijse en drank / als de maeltijt gedaen was/ doen gink men danssen en geneugt hanteren / want daer waren ten Hove veel edel schone Jonkvrouwen / die seer behaeglijk waren in't aensien. Men schonk 'er de wijn overvloedig in goude en silvere vaten. Daer waren Speel-lieden en menigerhande Spel/elk toonde zijn konste so hy best mogte: de vreugde was daer groot/in goeder geneugten/ dat een jegelijk die daer was/den tijd niet en verdroot ofte ongeneugte daer in had. De maeltijd gedaen synde/ ging Coning karel met syn Heeren en Vorsten: lodewijk de jonge Coning dede roepen overluid die gifte of lenen ontfaen wouden van hem datse hem volgden / hy soude elk na haren staet met rijkdom begiften. lodewijk gink in een schoonen boomgaert / en gink sitten onder een prieel datter bereid was schoon en kostelijk: als hy geseten was dede hy de Heeren voor hem komen / en gaf hen schoone giften na dat hem dochte datse waerdig waren / of dat hyse lief had / en zy aen hem verdienen souden / daer en was niemant hy ontfink giften hoe neder datse van geboorten waren luttel of veel/sonder alleen de Grave Aymijns kinderen die hy niet gaf. als aymijns kinderen dat sagen dat het al begift was dat in den Hove was by den Coning sonder zy alleen / en dat lodewijk hen zo hatig was gingen zy tot haren vader en klaegde hem hoe sy gevaren waren. als de Grave aymijn de klagte van zijn kinderen gehoort had / wiert hy toornig / en gink haestelijk tot Coning karel / daer hy in zijn kamer op 't bedde lag: als hy by den Coning quam groete hy hem nimmelijk / en als hy hem gegroet had/seide hy Heere Coning / lodewijk u sone heeft gegeven alle den Heeren die zijn Hof volgen schone lenen en giften/en sy hebben alle giften ontvangen/sonder mijn kinderen alleen/ die wil hy niets geven/nogtans hebben zy hem gevolgt en reverentie bewesen meer als d' ander die in synen Hove waren/ik en weet niet dat mijn kinders hem iet misdaen hebben. als Coning karel dese woorden van aymijn hoorde/ hadde hy medelyden met hem / en seide: Haelt my u kinderen ik wilse niet verstooten of verdorven hebben / ik salse selver begiften en geven hen gaven zo eerlijk als enige Heeren in mijn Rijk. als aymijn dit hoorde / gink hy om zijne kinderen/en bragtse voor de Coning. En als zy voor des Conings bedde quamen / vielen zy op haer knien en groeten Coning karel / hy hietse wellekom: seggende tot hen lieden / ik wil u begave en schone giften geven ridsaert gy zijt de oudste van u broederen/ want het is my geseijd/ dat gy de eerste geboren zijt / ik zal u geven gaven en schat / ik make u in Spangien Markgrave / dat sult gy van my ontvangen u leven lang. adelaert ik maeke u Markgrave in Peeigien/ dat rijke land suld gy bedienen u leven lang. Writsaert de derde broeder / ik geve u 't beste schilt tusschen Parijs en loven / het is schoon goed / gy meugt uwen staet daer eerlijk op dragen. Doe zeyde hy tot reynout / gy moet ook mede wel begift zijn / u geve ik dat land van Artoys / Angrico en Boylous. Als

dese vier gebroeders aldus hooglijk begift waren van de Edele Coning Karel / soo vielen sy op haer knien voor Coning Karels bedde / ende kusten zyn voeten / dankten hem seer / en ontfingen dat leen blydelijk. Als sy dat leen ontvangen hadden / namense oorlof aen de Coning en gingen in de boomgaert. Doen wert Lodewijk geboodschapt / dat aymijns kinderen van den Coning begift waren / des hadde hy nijd. Doen aymijn en syn kinderen quamen in den boomgaert / sprak aymijn tot Lodewijk in arren moede: dank heb Heer Coning van u giften. Lodewijk antwoorde / ik heb wel gehoort hoe dat mijn Vader u kinderen schoone giften gegeven heeft / maer voorwaer ik en wilt niet toelaten / want het is wel dat tweede deel van mijn ryk / ik sal 't haer kortelijk wederom benemen: dese woorden geëindigt synde / seyde Lodewijk: ik moet sien of myn Heeren kracht hebben / en nut syn om wapenen te dragen / aen eenen steen die hier leyd in den boomgaert / ik vermete my dat ik de sterkste ben die nu ter werelt leeft / en niemant is van soo hoogen geslagte als ik ben. Zijn Heeren dese woorden horende zwegen alle stille. Ende hy seyt noch eens deselve woorden. Doen wiert aymijn toornig en mogt syne vermetele woorden niet langer verdragen / seggende tot Lodewijk: Zydy sterk en edel / 't sal hem selver openbaren / wat wilt gy u beroemen / ik weet een jongeling van twintig jaren / woude hy syn kracht doen / hy worp den steen soo verre als gy: als Coning Lodewyk dese woorden hoorde / soo sprak hy tot aymijn / met arren moede: Gy oude gek / God moet bedroeven u lyf / ik seg u certein / liet ik 't voor God / ik sou u met vuisten slaen dat gy 't nimmermeer vergat / laet u kinderen hier komen proeven haer macht met den steen. Lodewyk toog uyt syne mantel met arren moede / wierpse neder / en nam den steen en wierp die 20 voeten verre. Daer stond menig Edelman by die 't aensag / daer aen wierpen de beste en sterkste van Vrankryk / maer daer en was niemant so sterk en machtig / Lodewijk ontwierp se eenen voet / daer was niemant of sy gaven Lodewijk den prys: als Lodewyk aldus den prys hadde van den steen boven hem alle / soo seyde hy tot aymijn met hoogmoedige tale: wat segdy nu gy oude grysen hond / hoe en haeldy r u niet uwen Soone Reynout? gy segt hy soude my de steen ontwerpen / die u regt dede hy sou u trekken by den baert / dat u oogen verkeeren in u hooft / hae en haelt gy nu Reynout u soone niet / waer na beidy? u woorden sullen u beschamen / want gy u Soone geprezen hebt boven alle Heeren in ons land woonende. Dese schimpige woorden die aymyn Lodewyk hoorde spreken / verwermende syn bloed / seggende: Ik segge u Coning Lodewyk / gy syt niet soo koen / dat gy u hand soud steken aen mijn baerd: want quam u hand in onwaerden aen mijn baerd / u hand en arm en toogdy nimmermeer weder na u. Coning Lodewyk seyde: Grijse hond / loopt henen tot u soone Reynout en doet dat gy gesegt hebt / laet hem den steen tegen my werpen. Doe aymijn van Lodewijk aldus smadelijk toegesproken wert / liepen hem de tranen uit de oogen. En de tranen over syn wangen loopende / quam in 't priel by syn kinderen / die 'er saten en songen met vrouwen en jonkvrouwen / en waren vrolyk: als Reynout zijn vader weemoedig sag / en de tranen over syn wangen liepen / liet hy zijn vreugde / ende quam tot zijn Vader / seggende: vader wat is u misdaen / ik sal 't wreken al sou ik mijn lijf en goet verliesen. Aymijn de Grave antwoorde Reynout met bedrukten herten / ik stond in den boomgaert by Lodewijk / en daer began hy vermetelyk te spreken / dat niemant syns gelyken was in kragt / schoonheid of van edele geboorte / en beroemde hem so veel dat 'er zijns gelyke in de werelt niet en ware: anderwerf seyde hy het weder. Doe en mocht ik 't niet langer verdragen en seyde tot hem / dat 'er noch een was van 20 jaren / woude hy syn krachten doen / hy sou den steen soo verre werpen als hy. Doen wierp hy zijn mantel in arren moede neder / en ontwierp de gene die 'er waren een voet. Doe sprak hy my qualijk toe en hete my een grysen hond / is 't dat gy dit niet en wreekt en werpet den steen tegen hem / ik sal 't besterven. Hierom bid ik u Sone wilt my verhooren en laet my geen leugenare blijven. Reynout antwoorde: Vader ten waer niet behoorlijk dat ik dat dede: want Lodewijk is nu ons Coning / syn verwaende woorden die hy sprak / en zijn hovaerdige daden komen toch overmits syner

jonk-

jonkheid. Vader set u te vrede / ik en wil tegen hem niet te doen hebben. Als Apinijn dese woorden van Reynout hoorde / was hy toornig seggende: mijn sone / suldy my in dese schande laten / en werpen den steen niet tegen Lodewyk ik sal 't besterven. Doen seyde Reynout / vader hebt mate in u lijden / gy weet wel dat wy Coning Lodewyk voortaen onderdanig zijn / en wat hy misbruykt / overmits zijn hoveerdig en opgeblasen herte / dat verbetert zijn Vader. Aldus seg ik u vader / ik en wil heden niet tegen hem werpen / daerom matigt uwen rouw. Apinijn horende dat hy niet en vorderde met bidden aen synen Sone / seyde hy met haestige woorden: sou ik dan blyven een lengenaer / my waer liever dat ik storve, ik segge Sone wildy den steen werpen tegen Lodewyk / ik sal u geven Beyaert. Ten laetsten wert Reynout beroert met medelyden / en seyde met argen moede: Vader / sa ik ont werp hem den steen alwaer hy de duyvel. Met dese woorden sprong Reynout op / en ging met zijn vader in den boomgaert daer Lodewyk was / hem volgden syn broeders en menig Edelman / vrouwen en Jonkvrouwen om te sien dat werpen van den steen. Als Apinijn met syn kinders in den boomgaert quam / gingen sy daer den steen lag. Reynout nam de steen en wierp hem eenen halven voet verder dan Lodewyk / des was Lodewijk toornig / daer hy stont als een overmoedig man / en sag dat selve metten ogen / daer was niemant so kloek geweest tevoren Lodewyk dede se overwerpen een voet / en sag nu dat Reynout verder wierp dan hy. Apinijn seide tot Reynout: Sone ik bid u / peinst heden om u eer: Lodewyk toog synen mantel uyt in toornigen moede / en wierp hem daer heen en sette syn Kroon van 't hooft / en hiete dat men hem den steen brenge soude / 't welk terstont gedaen wert / want hy nam dat in groot euvel / dat hem Reynout den steen ontwierp. Lodewyk nam den steen wederom / en wierp verder dan Reynout / Reynout nam den steen en wierp die nog verder dan Lodewyk. Doe nam Lodewyk de steen weder / en konde hem so verre niet werpen als Reynout / nogtans dede hy sulke kragt daer toe dat hem 't bloede ter neuse en monde uytsprank: Apinijn sag op Reynout / en bad hem dat hy syn kragten aen den steen woude tonen. Doe wierp Reynout syn Mantel neder en bad Ridsaert dat hy hem den steen langde / het welk hy dede. Als Apinijn den ouden / de jongen den steen toedrage sag / stont hy op en loeg daerom. Als Reynout den steen hadde wierp hy hem met sulker kragt dat hy den steen wierp drie voeten verder dan hy te voren gedaen had / dat verwonderde menig Edelman. Doe seyde Apinijn gebenedijt syt Reynout: En alle die daer waren / jong / oud / vrouwen en jonkvrouwen gaven Reynout den prijs. Als Lodewyk Reynout des hoorde prijsen / had hy groten nyt in het herte / seggende totten volke: dit is immers een sot ding van u lieden / dat gy een huerling die om gelt gehuert is / hoewel hy seyd dat het syn Sone is / aldus prijst / want een groot kerel is somtijts so sterk als een Edeling / daerom en is hy niet prijsens waert. Met dese woorden keerde Lodewijk hem om / en ging van daer. Doe seyde Apinijn tot reynout / mijn sone nu is Beyaert u eigen. Doe loeg reynout en seyde: Heer Vader ik dank u seer der giften. Doen seyde Apinijn / segt my sone hoe mogt gy u kragt so inhouden / had gy u kragt ten vollen getoont / gy had Lodewijk den steen nog eenen voet ontworpen: dese woorden hoorde Lodewijk weggaende / doe schaemde hy hem noch meer / en ging van daer met een bedroeft herte. Doen quam hem in 't gemoet Guwelloen / Heer de roode / Macharis en Fouke / dat waren alle verraders en lodewijks naeste raeds-lieden. Sy groetenden den Coning en vraegden hem wie meester was van de steen? lodewyk zweeg ende en antwoorde niet. Doen seyde Macharis: Ik sie wel wat u deert / reynout heeft u leed gedaen / maer ik weet u raed / suldy u eere bewaren dat u elk prijse / suldy gaen in den boomgaert / en nemen apinijn in u armen daer 't al de Edelen sien / vrouwen en Jonkvrouwen / en sult seggen met geveinsder herten / datmen hoore dat gy Godt dankt en syne moeder die u verleent heeft sulken schonen Kind / dat hy alle Edelingen te boven gaet in schoonheid en kragt / als hy wel betoont heeft aen den steen. Als gy dit gedaen hebt sal elk u prysen en groote eere spreken / dan suldy seggen tot Adelaert / dat hy komen sal in een kamer by u / als gy hem daer hebt suldy tot hem seggen dat hy tegen u schake. En wil hy het niet doen / so suldy hem seggen / dat hy hem vermeten

meten heeft dat hy 't beter kon dan gy. En wil hy dan daer tegen seggen / so suldy seggen / dat wy het onder ons drie gehoort hebben/en is 't van noode wy sullen der nach veel meer toe krygen / die het selve sullen seggen. En dan suldy maken eenen eed / die op den anderen wint vyf speelen sal hebben gewonnen des anderen hooft / en dat niet te verdingen om een goet / en so haest dees vijf speelen gewonnen syn / den genen die 't gewonnen heeft sal terstont den andere 't hooft afslaen. En als gy dan die vijf spelen op Adelaert gewonnen hebt / so suldy hem 't hooft afslaen en niet laten verdingen. En aldus moogdy dan van de schaemte die u gedaen is bate ontfaen/en dan sal der voort niemant meer so kloek en vermetel syn/ die iet tegen u sal derven doen. Lodewyk dese woorden horende van Macharis dogtet hem goeden raed/en seide Macharis gy hebt waer geseid/want daer is niemant die 't schaekbert beter kan dan ik: Lodewijk dede also hem de verrader geraden had / hy stont voor een venster en wenkte Adelaert met eenen handschoen. Als Adelaert dit sag dat hem de Coning wenkte / meinde hy of hy had willen drinken. Adelaert ging in den Wijnkelder en tapte van den besten Wijn / en schenkte in een goude schale en bood se den Coning lodewijk / seggende: Heer Coning drinkt van dien Wijn / het is den besten die gy van dage gedronken hebt. En lodewijk dese woorden hoorende wert hy toornig / en sloeg 't hooft neder en sprak niet. Als Adelaert sag dat lodewijk toornig was schaemde hem seer/ en wist niet wat te doen/ hy seide: Heer Coning heeft u iemant te kort gedaen dat gy wreken wilt seg 't my. Als Adelaert dese woorden tot den Coning sei/ sloeg hy hem de schale uit de hand datse tegen de wand sprank in stukken. Doe woude hy weg gaen als hy de jonge Coning so vervolgen sag. Als lodewijk sag dat hy weg gaen woude/sprak hy met eenvele moede/ik meende te hebben vrienden en magen in noode die my beschermen souden / maer my dunkt het zijn mijn vyanden/als Ridsaert/Adelaert en Reynout/ten was hen niet eere genoeg dat Reynout boven my had den prijs van den steen / maer gy Adelaert hebt u vermeten dat gy syt mijn meester van den Schaekspel / aldus verhief gy u en vermeet my/ 't welk my vertoornt / en als Adelaert lodewijk dese woorden hoorde spreken / keerde hy weder/en seide: des neme ik God in oorkonde dat ik nooit en dogt die woorden te spreken: en ik zweer by God en S. Dionijs/ waerder iemant die 't my opseggen woude/ik dede hem missaken in eenen strijt. lodewijk seide: daer en wert niet toe gedaen / maer gy moet gaen met my in een kamer / daer sullen wy een ander spel beginnen. Doe nam Macharis Adelaert by der hant / en gingen t'samen met lodewijk in de kamer / en als sy in de kamer quamen so was daer Guwelloen: doen seide Macharis en Guwelloen / dat Adelaert hem vermeten hadde beter te konnen schaken dan lodewyk. Nog waren daer seven Graven die des mede oorkonde / en seyden dattet waer was: Adelaert wert geleid in een kamer en beset van de Heeren / om dat hy hen niet ontgaen soude. Doe ging Adelaert tegen lodewijk oversitten / en men bragt een schaekbert dat kostlijk en subtijl was van werk. lodewijk seide tot Adelaert / ik segge wy moeten speelen wie eerst wint op den anderen vijf speelen / sal hebben des anderen Hooft. Als Adelaert dese woorden van de jonge Coning hoorde/seyde hy: Heer Coning / ik en speel om so kostelijken pant niet/en ook Heer Coning waert schande dat gy u hooft tegen 't mijne sette/ maer wildy spelen om Kastelen of Sloten dat doe ik gern: lodewijk antwoorden weder / ik ben een Coning en moet mijn woord houden / ik zweer u by mijnder krone/dat ik anders om geen dingen spelen dan om u hooft en 't mijn. Als Adelaert dit hoorde was hy droevig / en seide niet soete woorden / wel in Gods naem moet 't syn. Doe seide Guwelloen in hem selven/nu hebbe ik mijn wil/ want waer lodewijk dood ik droege nog de kroon te Parijs. lodewijk hadde 't voortrecken / om dat hy des daegs Coning gekroont was / elk dede syn beste. lodewijk nam Adelaert een Ridder / elk een oude. Adelaert sei: God hebt deel / mijn ongeluk is groot. De Coning wan op Adelaert drie speelen achter een / en sei seer vermetelijk: had u broeder den prijs van den steen / maer ik blijf hier af u meer / ik seg u certain ik sal u hier ter stede u hooft doen afslaen. Als adelaert dit hoorde versuchte hy / en sloeg 't hooft neder/en seyde: O Coning of gy mijn hooft won en sould ik 't niet mogen verdingen? De Coning seide: neen

heen gy Adelaert / al gaef hy my alle u goet daer voor / ik nam 't niet voor u hooft / dat seg ik u certein. En Adelaert sprak in hem selven / seggende: O Heer! ik bid u door u bitter passie en dood dat gy my gratie geeft / dat ik met eere van mijn Neve keeren mag. Sy setten haer spel also 't haer goet dogte. Ik schake u/en mat u met een stok seide Adelaert / en nam hem eenen Ridder: de Coning wert toornig als hy sag dat hy het spel verliesen moeste. Adelaert seide / men moet van twee quaden het beste kiesen / nu trekt voor Heer Coning. Adelaert begon 't spel scherpelijk / en mat den Coning met een Ridder / de Coning en mag 't niet beteren. En Adelaert wan de vyf speelen agter een. Als Adelaert had gewonnen / was hy vrolijk van herten en stont op / seggende tot den Coning: Neve en Heer Coning / nu weet gy dat ik u hooft heb gewonnen / maer ik en begeert niet / en ik bid u dat gy niet meer so kostelijk en speelt / ik segge u die u desen raed gaf dat hem u leven verdroot: de Coning was seer quaet om dese woorden / en sloeg Adelaert 't schaekbert in 't aensigt dat hem de neus en mont bloede / en seide: valsche vilein segt dat tegen my? Adelaert was droevig / en had hem geerne gewaert / maer hy en had niet waer mede / also dat hy zijn slip nam en hielse voor syn neuse en ging in de stal daer Beyaert stont. Niet lange en hadde hy daer geweest / Reynout en quam daer mede. Als hy Adelaert bloeden sag was hy toornig / en seyde wie heeft u geslagen? Adelaert seide niemant: ik hoor u liegen broeder gy sullet my seggen of u leven leid daer aen. Broeder seide Adelaert ik heb my gesloten aen een balk dat myn neuse en mond bloed / hier in den Stal. Reynout seide / broeder ten is so niet / ende toog syn zweert op Adelaert: als Adelaert sag dat Reynout toornig was / zeide hy het hem en riep genade / ik quam in de stal om dat ik Beyaert soude geven koorn en hooi / als ik 'er by quam sloeg 't my onversiens voor mijne mont dat ik ter aerde viel: Reynout dit hoorende seide tot zijn broeder gy liegt want ik heb Beyaert so gewent dat hy mijn broeder niet zal misdoen / daerom is 't leugen dat gy my doet verstaen / met dien nam hy hem by den haire ende hief dat zwaert op: als adelaert dit sag / wert hy vervaert / en riep genade Edel Broeder / ik sal 't u seggen / al sou ik daerom sterven / hedent doe gy de prijs had van den steen was Lodewijk toornig en ging in de zale en wenkte my / en als ik 't zag nam ik wijn mede of de Coning had willen drinken. als ik daer quam vant ik 'er Guwelloen / Macharis en Heredriet / en doe ik de Coning drinken bood / sloeg hy my de schale uitter hand / doe woude ik weg / als ik weg zou gaen klaegde hy over ons en zey: dat ik my 't schaekspel vermeten had beter te konnen dan hy; als ik 't hoorde wende ik my weerom / en zeide dat ik onschuldig was / ende woudet my iemant opleggen / ik woude hem doen missaken in een perk. Doe nam my Lodewijk by der hand / en leide my in een kamer / daer zeyde Macharis / Guwelloen en Heredriet / datse gehoort hadden dat ik my vermeten had te komen schaken beter dan Lodewijk / en daer waren seven Graven die 't mede seiden / daer ging lodewijk tegen my over sitten / ende moeste dusdanig spel beginnen. Doe ik sat wiert 'er gebragt een schaekspel / en moest by bedwang speelen: doe zwoer Lodewijk by zijn kroone / dat hy om geen ding speelen en soude / dan die op den anderen wan d' eerste vyf speelen / soudde hebben des anders hoofts. Doe wan ik op lodewijk de eerste vyf speelen / en ik zeide dat hy niet meer en speelde om zo dieren pant / en dat hy qualijk dede die 't hem ried. Daerom wert lodewijk toornig / en sloeg my met den schaekbert in 't aengesigt / en daerom was ik droevig en ging van daer. Reynout zeide tot zijnen broeder / sulken dieren pant als 't hooft van een Coning wil ik hier laten.

Het VIII. Kapittel.

Hoe Reynout lodewyk dat Hooft af sloeg, en wierp 't tegen den wand, dat 't bloed in Karels aensicht sprank, en hoe Aymyn gevangen was, en Koning Karel hem woude doen hangen, en hoe Aymyn zyn Kinders verzweert en Vrouw Aye, dat hyse Koning Karel gevangen soude leveren.

Reynout en adelaert gingen t' samen tot haren Vader / en klaegden hem hoe adelaert met lodewijk gevaren had van begin tot 't einde. Doe aymijn dat hoorde wert hy half verwoet / en hiet dat hem elk wapende / en dat men de peerden heimelijk upter stad leide / dat men 't in

in 't Hof niet en vername / en Aymijn toog met sijn volk terstont uitter stad heimelijk / Reynout hiet Adelaert Beyaert sadelen en uitter Stad leiden: en als alle ding te passe was seide Reynout / 't kost dat 't mag ik sal 't hooft van Lodewijk onsen Coning hebben / met dese woorden wapende hem Reynout en Adelaert / en togen hare kleederen over het Harnas en sloegen een mantel om / en namen in de hand een bloot zweert / aldus gingen sy ten Hove / onder des is het volk meest gekomen uitten Boomgaert in der sale / en Lodewijk stont en gaf elk sijn leen. Hier en binnen quam Reynout en Adelaert in de sale / en Coning Karel stont by Lodewijk / doen hieten sy alle dat men Aymijns kinderen doorliet. Doen Reynout en Adelaert by Coning Karel quamen / groetense hem minnelijk ende Lodewijk niet. En terstont greep Reynout Coning Lodewijk by den hoofde, en sloeg 't af / en nam het hooft by den haire en wierp et tegen de muer dat 't bloet in 's Conings aensigt sprank Als Coning Karel synen Sone so deerlijk vermoord sag / was hy met toorne ontsteken / en sprank op met groote verbolgentheid en seyde / gy Edele baroenen die my nu lief hebben / helpt my wreken de dood van mynen Sone / die Reynout so deerlijk vermoort heeft. Doe stonden al de baroenen op en wapenden hen haestelijk / wel tot twee hondert toe / en togen na Reynout. Doen Reynout en Adelaert dit sagen vlieden sy / en ruimden met hen beiden de stad / en reden na haeren vader daer hy lag met 800 Mannen wel versien van Wapenen / en waren op een schoon velt / en riep met luider stemmen / Vader laet ons vlien / geeft my Beyaert / want ik hebbe Lodewijk dat hooft afgeslagen / het vlieden is ons geen schande / want Karel is onse Coning. Aymijn seide dat en sal niet geschieden dat van Derdoenen en plegen niet voort te lopen of te vlien / maer ik sal blyven op 't veld en verwachten wat my aenkomen mag / en vermeten my tegen Coning Karel / en is dat iemant vlied ik sal hem terstont doen hangen. Daer was elk voorsien van wapenen / Reynout sat op Beyaert daer hy hem seer wel op vertroude / want hy 't seer bedwongen had / en syn broeders saten op andere schone rossen / als die gene die hen wouden verweeren en haer vyanden klein achten.

Aldus reden sy den Coning tegen / en Reynout sag den Coning ryden besyden den genen die de standaert hielt / en noopte Beyaert met sporen / en stak den Coning met sulken nijt door de schilt en halskraeg / dat hy van den peerde viel en eer hy het zweert trekken konde wert hy seer geslagen: Reynout broeders reden mede in den hoop en deden wonder metten zweerde / nochtans souden sy daer in den aenvang gebleven hebben / en had Aymijn haer vader hen niet ontset / die met syn volk aen quam en dede wonder metten zweerde. Doe gebood Coning Karel dat men Aymijns volk in het heir besluiten soude. Als Aymijn dit sag seide hy / hier mag niemant vlien / elk weer hem vromelijk. Daer vogt Aymijn soo lang dat hem al syn volk afgeslagen was / maer hy en syn kinderen saten noch op haer Peerden. Doe wert Aymijns peert dood gesteken / soo dat hy vallen moest / en Reynout meende dat syn broeders gevangen waren / want hy sagse nergens / doe stak hy Beyaert met sporen / en het sloeg en beet so dat 't menig man om hals bragt. Aldus doorbrak Reynout de schare / met syn broeders / also dat sy vloden / en het heir volgde / en de broeders haer rossen dood bleven en waren te voet. Als Reynout het sag hiet hyse springen op Beyaert / doen namen sy haer gereiden en leidense op Beyaert / en sprongen daer op en namen de vlugt / also dat hen het heir niet volgen mocht. Als dat de Coning sag / was

hy

hy droevig / noch stond Aymijn en vocht / en werde hem vromelijk / daer wasser veel die het jammerde en hem noode sou sien sterven. Doe riep bisschop Tulpijn / ende seide Aymijn geeft u gevangen. Aymijn seide geerne Heer bisschop in u geleide is 't des Conings wil / terstont reed de bisschop tot ten Coning en seide wil ik Aymijn vangen: de Coning seide / waer hy gevangen ik deed hem hangen / de bisschop ving Aymijn / en leide hem in vaste hoede / als dit gedaen was / bande de Coning Aymijns kinderen uit alle syn land / en zwoer dat hy Aymijn soude doen hangen / en vrou Ape doen verbranden / om dat sy hem gedragen had die syne sone Lodewijk had verslagen. Coning Karel hiet Fouke van Parijs dat hy Aymijn nam en sloeg hem terstont 't hooft af. Bisschop Tulpijn seide: Heer Coning dat waer groote slegtigheid datmen een gevangen dood soude slaen / eer 't geschiede / ik soude hem helpen met al mijn magt / doen seide Roelant / so sou ik mede. Doen seide Fouke: Heer Coning het waer misdaen / soudy hem slaen / want hy is gevangen / laet hem verdingen hy heeft heden so groote vromigheid gedaen datter wonder waer te seggen. Doe seide Coning Karel / ik sal hem ook hangen en vrou Ape doen verbarnen 't koste dat mag / doe antwoorde Roelant / Heer Coning dat was groote schande dat gy Aymijn soud hangen en u Suster barnen. Doe seide de Coning met arren moede / set gy u tegens my Roelant? neen ik seide Roelant / u Heeren en souden 't niet willen gedogen / datmen Aymijn soude verdoen en u suster ontlijven / sy souden daer liever al om sterven en tegen u vegten. Als Fouke dese woorden verstont seide hy tot den Coning: Heer Coning hier is Betram mijn sone / ik heb hem seer lief / of hy iet tegen u misdede soude ik dat ontgelden / dat waer immers schande / al heeft den Grave Reynout en syn broeders tegen u misdaen / gy hebt hem heden schoon goet gegeven datse tot haren lijve genoeg had souden hebben / het welk sy verbeurt hebben wat wilt gy vader en moeder wijten. De Coning seide tot Fouke wil Aymijn syn kinderen verzweeren / ik sal hem quijt schelden / doen riep Tulpijn Aymijn dat hy 't doen soude. Doen zwoer Aymijn en syn Wijf haer kinders dood by S. Dionijs hooft / waer 't in haren magt sy souden haer kinderen den Coning leveren om synen wille met haer te doen / hier mede schonk hem de Coning 't leven. Doe riep de Coning de 12 Genoten voor hem / en hietse zweeren / waert dat sy Aymijns kinderen vonden dat syse den Coning brengen souden / het welk sy alle beloofden. Hier wil ik zwijgen van Aymijn / en seggen van syn kinderen.

Het IX. Kapittel.

Hoe Aymyns Kinderen in Spanje quamen, daer zy waren ontboden by den Koning Saforet die Heidens was, en hoe hem Reynont het hooft af-sloeg, om dat hy hem zynen schat onthielt, en valt op 's Konings Volk die den dood van haer Koning wreken wouden.

ALs Reynout met syn broeders des Conings heir ontruimt waren overmits de snelheid van Beyaert / reden sy met haeste / tot dat sy in 't Kasteel te Pierlepont quamen. En als sy daer quamen / vraegden de geene die daer gebleven waren hoe 't vergaen was met hen? en waer haer vader en moeder waren? sy seyden / sy en wisten niet of haer vader dood of gevangen waer / want doen wy van hem scheiden stont hy te voet en vocht. Doe sy dat hoorden die in de sale waren / bedreven sy groten rou. Binnen dien tijt quam daer een jonkvrouwe die seer behagelijk was / en was een broeders Dochter van Aymijn / en die vraegden de Heeren wat sy te Hove vernomen hadden? Reynout antwoorde / de duyvel woude dat wy daer uit quamen / want wy hebben Coning Karels Soon Lodewijk verslagen. Als de Jonkvrou dit hoorde / was sy seer droevig / en had hoe lange hoe meer verdriets / dat haer Neven souden blijven verdreven uit den lande: En om haren Oom Aymijn had sy ongemenen rouwe / want sy en dagte hem nimmermeer te sien / en bad onse lieve vrouwe dat hy korts t' huys komen mogt en verdingen tegen Coning Karel. De Heeren gingen eeten / als de maeltijd gedaen was / begeerden sy dat men hen versag van het gene dat behoeftig wesen soude / en baden om een somme Gout en Juweelen. Als de vrouwe de meninge van de Heeren verstaen had / geboodse de

Die-

Dewaren datse doen souden dat de Heeren begeerden / en laden een Kemel met Gout en Juweelen / en maekten een pak daer zy in dede wat van noode wezen soude: en als dat gereet was / bereiden hen de Heeren werwaerts sy haren weg nemen wouden. Doe verdroegense dat sy varen wouden in Spangien tot Saforet / en namen oorlof aen alle die in het Hof waren. Om haer weg reisen wert groote rou bedreven. Dus reden de Heeren tot datse in Spangien quamen / daer sy den Coning vonden / want haer vader Aymijn hadde by den Coning onthouden geweest seven jaren. Doe de Coning dese broeders zag komen / zo kende hyse aen haer wapenen; seggende tot die by hem waren / die daer komen zijn Aymijns kinderen / begeren sy by my te blyven / ik salse houden / hebbense den aerd van haer vader / zo sullense mijn vyanden haest verdreven hebben. Doe dede de Coning de valbrug neder leggen. En hier en tusschen traden die Bieders van haer Peerden en gingen den Coning te gemoet. Zy groeten den Coning met soete woorden / en de Coning hen weder / en hy vraegde haer wat zy begeerden. Doe seide Reynout / ik en mijn broeders souden u geerne dienen / en onthoud hebben by u. Doe seyde de Coning wildy gelooven aen onse Wet en Afgoden? Reynout seyde / neen ik Heer Coning / dede ik dat so waer ik sot. Ik gelove in God Almagtig / die Hemel en Aerde maekte / en ons verloste met zijn precieuse bloed aen de galge des Kruices / en houde de Kersten Wet / maer willen u geerne dienen om Soudye. Doe seide Saforet / by Mahometh Ik gunt u wel ik en sal u niet laten gebreken / op het Kasteel dat ginder staet en neemt daer u logijs / dat Kasteel leen ik u / en doet my uwen schat ik salse bewaren tot uwen beste / als 't u believt sal ikse u weder geven / als gy van my scheiden wilt. En wildy by mijn blyven so lange als ik leve zo hebdy onthoud. Als Reynout dese woorden de Coning hoorde spreken was hy blyde. Zy gaven den Coning haren schat / dat hyse bewaren soude / Reynout met zijn broeders reden op 't Kasteel / 't welk sterk en schoon was en vonden daer al datse behoefde / so waren zy met den Coning van Spangien genaemt Saforet / 3. Jaer / en dienden hem in alle Oorloge als sy de Coning gedient hadden / vergingen haer kleederen datse gebreek hadden / en werden niet geagt nog ge-eert van des Conings volk / zoo bad Reynout den Coning dat men hem zijn goet gave. Hy seide dat hy het doen soude / en dat hy daerom quame / maer men gaf hem niet: Reynout dit siende wert toornig / en seide; ik belooft God en geeft hy onse schat niet / ik sal hem het selve doen dat ik Lodewijk dede. Doen seide Adelaert broeder sloegdy deze Coning dood / so en wisten wy waer ons t' onthouden, reynout seide, wat is 't? wy syn ongevallige menschen / al hadden wy gout het soude onder ons handen koper worden. reynout riep syn knape en seide: Gaet totten Coning en segt hem dat hy ons klede / ofte onze schat geve / en doet hy het niet het zal hem te laet berouwe / en verstaet de woorden wel die den Coning seide; De knape was genoemt Wyndalijn / en dede dat hem zijn meester beval / en als de knape voor den Coning quam groete hy hem / en seide: Heer Coning mijn Heeren doen u bidden dat gyse verkleden wilt / ofte geven haer schat. De Coning sprak de knape met toornigen moede toe / en zeide zegt u Heeren mede die inkomelingen / zo zy meer feesten maken / ik salse doen hangen. Doe zeide de knape: Heer dat was onregt / doen wenkte de Coning zijnen Drossaert / dat hy de knape soude slaen. En de Drossaert sloeg de knape dat hem neuse en lippen bloeden / schupte hem met een voet dat hy in het vyer viel / en toog hem voort daer door also dat de knape zeer mismaekt was / en liep weg als hy best mogt / en quam al bloedende tot zijn Heeren. Als reynout zijn knape zo seer sag bloeden wert hy toornig en seide: segt my knape wie u aldus geslagen heeft? de knape seide / de Drossaert van den Coning / reynout seide: waerom sloeg hy u? de knape seide / ik en weets niet Heer / reynout seide: segt het knape / sloeg hy u om dat gy onze Have eischte? ja hy Heer / de Coning seide / hy en gaf u niet meer een penning. Ja zeide reynout / zeide hy dat? ja hy Heere: en hy zeide gy waert inkomelingen / en dedet als valsche ridders / want gy had uwen Neve vermoort en hy wenkte zijne Drossaert dat hy my soude slaen / en sloeg my voor mijnen neuse en mont / en stiet my in 't vuur. Als reynout dit hoorde was hy toornig / en riep zijn broeder ridsaert en zeide: Ik beveel u en Weldsaert /

faert/Beyaert/ dat gy 't leyde uytten Stal/en overdekt en wapent u mede heymelijk/ en Adelaert gy moet met my gaen/ wy zullen ons wapenen en nemen onse zweerden mede / en sullen over ons wapenen ons mantels slaen / en gaen tot de Coning/ik seg u certeyn/ ontseyd hy ons onsen schat / ik sal hem doen 't selve dat ik lodewijk dede / en nemen 't hooft voor onze schat/ en voeren 't mede agter lande. Doe seyde Adelaert dat waer quaet pant voor onse schat/ ik nam wel wat beters: Reynout seyde ; ik verkoele daer immers mijn moed en toorn mede. Met dien gingen sy ten Hove/ Ridsaert en Writsaert maekten Beyaert rede en hen selven mede. als Reynout voor de Coning quam was 't over maeltijt/ Reynout en Adelaert vielen op haer knien en groeten hem: de Coning sagse aen maer en sprak niet. als Reynout dit zag/ zeyde hy met een hoogmoedig gelaet: Heer Coning 't is wel 3. jaer geleden dat wy u trouwelijk hebben gedient / in last ons lijf voor u geavontuert hebben / en hebben menig verslagen en gy gaeft ons nooit een Spore aen onse voeten / al had ik Gout in mijn hant / het wert koper eer 't daer uyt quame/ aldus edel Heer Coning hebt medelijden met ons / hy toonden zijn bloedige armen en kleederen/ die niet veel en dogten. De Coning sloeg zijn hooft neder en woude op de ridders niet sien. En als Reynout dit geseyd had/ liepen hem de tranen van de wangen / en verstikte seer en zeyde: Heer Coning en wild gy ons niet kleden/ geeft onze schat die wy u gaven doen wy eerst by u quamen / wy zullen geerne oorlof hebben / en ruymen u land en varen daer 't God believt/ ik segge u Heer Coning / ik en ben niet wel te vreden dat mijn knegt so geslagen is / die gene dien sloeg zal 't nog berouwen. doen seyde de Coning met armen moede/ gy maekt u klagen seer groot ik segge u by Mahomet al stont gy hier eeuwelijk ik en gave u klederen noch schat. Doe seyde daer de Mark-grave / waerom soude men u schat geven / om dat gy inkomelingen syt? Het is onlangs dat gy leelyken misdaen hebt / gy sloegt uwes Ooms sone dood aldus gaet weg / men geeft u niet een nijte. Doe seyde Reynout gy sult of de duyvel hebbe dee/ met die woorden toog hy zijn zweert / en sey gy sult u overdaet bekopen. De Coning dit siende riep genade/ en zeyde: ik sal u kleederen en schat geven t'uwen wil. Neen sprak Reynout/ gy ontseydet my doe ik u bade/ heet ons inkomelingen, ik zal 't vergelden. Reynout sloeg hem 't hooft af en gaf het zijn broeder adelaert / en zey wy moeten 't aen onze peerden binden / en nemen 't te pande voor onzen schat. Doen wert 'er in 't Hof groot geschal. De stad hiet Aquitanien / men sloeg de klok / hem wapende al wat geweer had/ de doot van haren Coning te wreken. Hier en binnen is Reynout en zijn broeders gekomen op Beyaert / en zy hebben de meeste Heeren verslagen die in 't Hof waren. En de vier gebroeders zijn geseten op Beyaert/ en 't heyr hebben sy versien/ dat op haer quam met groote nijt. En Reyant 's Conings broeder had bleid van 't Heir / en heeft Reynout versien daer hy op reed / en Reynout weder op hem. Reyant bad zijn volk dat zy hem kragtelijk volgden / want 't heir was groot. Reyant stak op Reynout/ en Reynout gaf Beyaert den toom / en stak Reyant door den Schilt in den buyk/ dat hy dood ter aerden viel en 't ros mede. Doe liet hy Beyaert lopen en zeyde: beyaert wilt my huyden helpen / dat ros verstont de woorden wel / daer vogten de vier ridders wonder metten zweerde/ en by hulpe van Beyaert. Dat heir was groot / alzo dat de vier heeren gelijk bevogten werden / hoewel dat sy veel volks versloege. Doe quam daer een sterke Heiden rijden / en meende reynout te dooden / want hy sloeg reijnout op den Schilt van gout datter een stuk of sprank / dat zy hem zeer presen die 't sagen. En als hy voor by Adelaert rijden sou / sloeg hem Adelaert 't hooft in 2. stukken dat hy doodt ter aerden viel/ daer sloegen de ridders al dood dat hen gemoete / nogtans waren zy seer beladen / had Beijaert 't niet gedaen zy souden 'er gebleven hebben: want Beijaert sloeg en beet veel volk dood / zo datter ros seer ontsien was / dus vochten zy so lange dat zy de scharen doorbraken / want sy waren moede/ en metten bloede seer belopen / en Beijaert tot meniger stede gewont / dus reden sy zo verre dat zy sonder sorge waren van de heire / verbonden haer wonden / en binnen vervolgde hen lieden 't hier so dat zij bij hen waren. Doe seij Adelaert stont de raed aen mij en ik 't ros hadden in mijn gewelt / ik en vogt niet broeders / want ik blood

liever

lieber nytter noot/ dan ik dus blybe soude dood. Doen seyde Reynout; Broeders dat en mag niet syn: met dien reden sy met Beyaert in 't heir / en vochten soo lange dat men wel een myl gegaen sou hebben en maekte ontallijke doden. Doen werden sy moede / en 't heir scheen niet te minderen/ doen braken zy met kragt de scharen en ontreden 't heir/ want hare schilden waren al in stukken / haer helmen doorslagen/en waren seer gewont en Beyaert mede. Doen seyde Adelaert: nu en weet ik niet werwaerts wy rijden mogen / daer wy onthoud souden hebben/ so en weet ik mede niet seyde Reynout/ doen seide Writsaert / het is een vreemt dink dat ons de Werelt te kleyn is/ Ridsaert seyde ik weet ons onthoud/ Reynout vraegde waer is 't / tot Coning Jewijn: want de Coning Saforet sloeg syn vader en beide syn broeders dood/ en hy destrueerde drie Kastelen in Jewijns land. Ist soseyde Ridsaert/ so sullen wy hem wellekom syn/ Reynout seide: laet ons daer varen / en sy reden datse binnen 4 dagen quamen in Jewijns land / en sagen 't Kasteel daer Jewijns was/ doe seyde Writsaert wy mogen nu wel sonder sorg syn / want ginder staet Jewijns Borg. Doen sprak Adelaert laet ons rusten/ want wy syn moede / doe traden sy van den peerde/ sette sig in 't gras en verbonden elkanders wonden. Dit gedaen wesende / leyden haer hooft in haer Schilden / en sliepen een weynig.

Het X. Kapittel.

Hoe Reynout en syn Broeders op stonden, als zy een weynig geslapen hadden, en reden tot Koning Jewyn, en gaven hem 't hooft van Koning Saforet, en hoe hyse onthield, ende Reynout zyn dochter gaf, met een rotse daer Reynout een Kasteel op timmerden, daer hy hem onthielde tegen den grooten Koning Karel van Vrankryk.

DOen dese ridders geslapen hadden/ saten sy op Beyaert/ en reden haerdervaert/ en bonden 't hooft van Saforet aen eenen stok/ om hooge boven haer banieren/ en de Kroon was daer boven opgebonden / en reden voor Jewijns burg. De Coning stond dier tijt op de Tinne/en seyde siet ginder komen vier ridders / sy hebben maer eenen ros beschreden/ 't is dat beste ros dat ik ooit sag. Doen liepen neder de ridders en Jonkvrouwen om dat te sien. De Coning gink selve mede om de ridders te sien/ en als hyse sag was hy blyde. Als de broeders den Coning sagen gingen sy hem tegen / en groete hem minnelijk. En dit gedaen synde / so toonden sy den Coning dat hooft daer de Kroon op stont/ en seyden: Heer Coning hier is 't hooft van uwen vyand Coning Saforet / en gelievet u/ wy willen u dienen met al onse magt. Doen nam de Coning dat hooft en seyde; gy Heeren syt wellekom ik sal u herberge geven/ Reynout seyde: dat loon u God/ wy willen doen al dat gy ons heet/ de Coning seyde ik wist geerne hoe dat gy heet/ Reynout seyde: onse Vader heet Aymyn/ mijn oudtste broeder Ridsaert/ de andere Adelaert/ de derde Writsaert / en ik heete reynout. Als de Coning dit hoorde ontfink hyse of 't syn kinderen hadden geweest / en gaf haer een meester die de wonden genas. Aldus dedese de Coning genesen en Beyaert mede / hy dede hen nieuwe schilden maken/ en converturen over Beyaert. Dit gedaen synde/ bereyden hem de Coning om te strijden en te wreken dat hem Saforet gedaen had / als de Coning en syn volk reed was deden de broeders Beyaert zadelen / en overdekten met een converture / en saten daer op met grooter hoogmoedigheyd/ dus reede Coning Jewijn in Saforets land/ en sloeg al dood datse vonden/en bestreden veel Sloten/ dus lag Jewijn in Saforets land drie Jaren / en deede Kasteelen en Sloten maken daer hy woude het land mede behouden. Wat strijt dat Jewijns volk vogt/ en hadde altoos victorie / daer God en de vier ridders toe holpen / alsoo dat Jewijn ontsien wert van syn vyanden. Aldus dienen sy Jewijn getrouwelijk vier jaren en Jewijn dede die broeders grote eer / en gaf hen schoone giften. Doen Coning Karel hoorde dat reynout met syn broeders onthouden waer by Coning Jewijn so sand Coning Karel een bode met een brief aen Jewijn / inhoudende dat Coning Jewijn ter liefde van Coning Karel hem senden woude de vier Gebroeders die syne Sone vermoort hadden/ hy bad hem seer en woude hem danken / de bode haeste hem seer dat hy quam in Jewijns land / en vernam daer waer de Coning was/ en als hy hem sag / groete hy hem / en seyde dat hy quam van den Koning van Vrankrijk die hem

een brief sond en begeerde antwoord wederom. Den Coning nam den brief / en brak die op / en las dat 'er in geschreven stond. Als Iewyn den brief gelesen had en den inhoud verstaen/ was hy droevig/ en deed de Baroenen heimelijk by hem komen / en zeyde tot hen: gy Heeren / Coning Karel heeft een brief my gesonden / dat ik senden soude de vier gebroeders / en send ikse hem niet zo sal hy mijn vyand werden/ raed my hier ingy Heeren wat best gedaen is / dat ik mijn eer be- waer / want door de vier broeders heb ik mijn vyanden verwonnen/ en wil geen verrader syn. Doe seyde de Hertog van Ripemont tot den Coning: Heer Coning ik heb wel eer ge- hoort dat sy Coning Karel groote lasten deden en sloegen syne sone dood/ ik rade u dat gyse hem levert behoudens haer lijf. Is 't dat gy des niet en doet / so sal u verdriet naken: want Coning Karel zal komen in u land en vernielent/ en kan hy u dan krygen / hy sal u hangen. Heer Huigo van Avernas sprak / vermaledijt sy de raed/ en seyde Heer Coning geef dy dese ridders op/ men sal u over duysent jaer verrader heten/ en 't was ook dorpelijk gedaen / want sy u trouwlijk ge- dient hebben / u doen u naem in Heydens ont- sien: U Vaendrager is Adelaert en Ridsaert een vroom Ridder / soudyse dus overgeven men soude u min agten dan een dwaes. Isoret seide Hertog Heer Hugo heeft waer geseyd/ doe sprak een koen ridder/ en hiet Reynier: Ik segge u heer Coning / indien gy dese vier ridders Coning Karel send / of dat gyse met verradenis geeft / sy zijn van so hooge magen / datse u jagen sou- den uyt ten Lande / al quaemdy in Poelgijn / Tuscane ofte te Calveren / Cicilien / Grieke, Hungarien / Engeland / Normandien / ofte Vrankrijk/ u stont te lijden groot verdriet: want sy hebben in alle dese landen veel edele magen; maer wildy u selven quyten/ en u eer behouden tegen haer vrienden (dorf dyse niet onthouden om Karels wil) soo laetse varen in een anders Land / daerse Karel niet en ontsien. Als Heer Lambert de raed hoorde/ seyde hy al schempen- de/ Heer Coning dat is goede raed die u gegeven wert: maer ik seg u certeyn / weygert gyse den Coning/ gy sult varen als d'ander die tegen Co- ning Karel strijde maken / en met schande over- wonnen werden. Doen Isoret Heer Lambert

dese woorden hoorde spreken / werd hy toornig/ en sloeg hem / dat hy dood viel voor syn voeten. De ander Heeren dit siende / waren seer blyde. Doen seyde Hugo: Vrient en spreekt niet meer sulks: gy raet onsen Coning groote schande / en seyde dat hem Coning Karel hangen soude met Reynout / men mag hangen die men wil gy hebt u loon. Heer Coning die u desen raed gaf / gaf om u lijf niet een mijt / ik seg u geen Coning en mag verrader syn. Dat gy dese kin- deren sond den Coning / en dat hyse 't leven be- nam/ dat waer schandelijk Heer Coning / doet mijn raed en laetse varen in een land/ daerse hen weten te houden voor den Coning. De Coning dogt dit is goed / en seyde dat hy dat doen soude: maer hem jammerde seer Reynout en syn broe- ders/ datse van hem scheyden souden om de goe- de diensten diese hem gedaen hadden / maer Ka- rels toorn ontsag hy. Hugo sey tot den Coning/ ik seg u Heer Coning / geen Man behoord te hooren / na den raed van Ancel en lamberts gegeven/ sy syn van den geslachte die niet goeten deden. Heer wildy behouden u eere/ gy sult Rey- nout Clarisse u dochter geven / en geeft hem de rotse op den gront / daer sal hy doen maken een vaste burg/ ik seg u voorwaer/ mag Reynout by u dogter kinderen krygen / hy is van soo hooge geslagte/ hy sal u de oorlogen tegen Coning Ka- rel helpen dragen / zoo meugdy sonder sorge le- ven. Als de Coning desen raed hoorde was hy blijde/ en seyde: mogtet soo komen dat Reynout met zijn broeders by my bleven in 't land / soo

waer

waer ik blijde. De Coning ontbood Reynout en ſyn broeder datſe tot hem quamen / welke de broeders terſtont deden. En als ſy by den Coning quamen / groeten ſy hem. Als ſy hem gegroet hadden / ſey Reynout: Heer Coning wat belieft u? De Coning ſey: hier heeft geſonden Coning Karel van Vrankrijk / dat ik te ſynder belieft u en u Broeders gevangen zoude ſenden in Vrankrijk / des en wilde ik niet doen / ik en wil geen verrader wezen / maer zijnen toorn en dorf ik niet verwachten / maer wilt met u broeders varen in Poelgien / Calvare / of over Zee / ik en ſal u nimmermeer begeven met ſchat of goet / doet dat zo doedy als de wijſe / ſegt u meninge wat gy doen wilt: Reynout antwoorde / Heer Coning het ſtaet ons thans tot ſorge / want tegen Coning Karel en mogen wy niet ſtrijden hier in't land nog over Zee / maer Heer Coning wildy my die rotſe geven die daer ſtaet in den gront / ik ſal daer een Kaſteel af maken / dan zal ik Coning Karel niet ontſien. De Coning ſey: Reynout gaf ik u die rotſe gy d'wongter alle mijn landen mede / en ook Gaſcongien. Reynout ſeyde: Heer ik en ſoude niet / dies wil ik u geven mijn ſekerheyd / en waert dat iemant u misdede / ik ſou op hem wreken / alſo dat hy met vreden niet en zoude mogen ſlapen op ſyn bed / wildy my die rotſe geven ik en mijn broeders zullen u al ons leven dienen. De Coning antwoorde ik ſal my 'er op beraden. Doe ging de Coning tot ſyn Baroenen / en ſey: Reynout heeft my gebeden om die rotſe in den gronde of ikſe hem geven wil / hy ſalder op doen maken een Kaſteel zo ſterk dat hy hem daer op onthouden mag tegen Coning Karel en zijn Magen / en niet ontſien Karels macht / ik heb u geſeyd wat brief Coning Karel aen my geſonden heeft / nu raed my / gy Heeren / wat beſt gedaen is dat ik mijn eere bewaren. Iſoret ſeyde: Heer gy ſult Reynout de rotſe geven voor ons allen / en Clariſſe u dochter mede / zo ſal men u in veel plaetſen ontſien waer men 't vername. Ancel ſeyde: ſoo wildy onſen Coning zetten tegen Coning Karel? als hy 't verneemt ſo ſal hy komen en verderven al 's Conings land / en vangen hem en Reynout met zijn broeders / en doenſe hangen: dit waer immer ſchande dat men onſen Coning ſoude hangen / met Reynout en ſyn Broeders. Deze woorden van Ancel vertoornden ſeer Averne / en ſloeg hem met een vuyſt in zijn Hals dat hy dood ter aerden viel / en ſeyde: daer is loon voor u goede raed. Als de Coning dit zag / ſeyde hy: Gy Heeren laet dit ſyn / ik zal Reynout mijn dochter geven / en de rotſe in den gronde / dan zal hy mijn helpen waer ik te doen heb / en ſyn broeders mede / recht of ik haer vader waer. En de Coning riep Reynout tot hem / en ſeyde: Reynout Edel Grave / wilt gy en u broeders my getrouw weſen / ik ſal u de rotſe in den gronde geven / en mijn Dochter die ſchoone bloem tot een wijf / en daer toe de helft van mijn goet / zo meugdy u kaſteel laten timmeren / zo ſterk dat gy u daer onthouden meugt tegen de macht van Coning karel / want hy en mach u niet deeren / al lag hy daer hondert Iaren voor. Reynout zeide: Heer Coning heb dank / u Dochter neem ik geerne met de rotſe. So gaf Coning Iewijn zijn Dochter Reynout tot een Wijf / en dedeſe hem trouwen. Als de Bruijloft over was / zo ontbood Reynout timmerlieden en metſelaers / zo vele hy konde krijgen om zijn kaſteel te maken / en vergaderde 1000 Timmermans / en 700 Metſelaers. En terſtont dede Reynout 't kaſteel beginnen en met haeſten op maken / dik van Mueren en Toorns: om dat kaſteel gingen twee mueren / alzoo dat dit kaſteel in korten tijd volmaekt was. Doen dede Reynout ontbieden door 't land / wie tot den rotſe komen woonen woude / Reynout zoude hem zijn Huyſinge geven / en daer vry houden al haer leven. Als dit de lieden hoorden / quamen der in korten tyd by de 500 mannen / zommige waren ambachts-lieden / ſommige wonnen Wijngaerden / ſommige boomgaerts-lieden / ſommige wonnen koorn en beploegden 't Land. Reynout ontbood Coning Iewijn zijn wijfs vader / dat hy tot hem quame: als Iewijn de boodſchap kreeg voer hy derwaert. Als de Coning op de rotſe quam: ſey hy tot Reynout / gy hebt een ſchoon kaſteel gemaekt / maer hoe is zijnen naem? Reynout antwoorde den Coning 't ſtaet op den rotſe die marmoten is / daerom is zijn gerechten naem Mantalbaen. De Coning ſeyde / Reynout gy hebt het een goeden naem gegeven / hier mede ſcheyde Iewijn van Reynout.

Het

Het XI. Kapittel.

Hoe Koning Karel sag dat nieuwe Kasteel dat gemaekt was op de Rotsen-land, als hy tot St. Jacob reisden, en dede vragen wie dat toebehoorde, en hoe zy seide Reynout, en hoe hy dat Kasteel beleide.

Het gebeurde dat coning karel reysen zou na S. Jacob / Roelant was by hem / en gekomen synde in Jewijns land / wert Coning Karel dat Kasteel siende / en sag dattet schoon en sterk was / seyde tot Roelant: Neve siet dat Kasteel / wie mag 't zo kortelijk hebben doen Timmeren / in al Gascongien en staet geen so sterk noch so schoon. Roelant seyde totten Coning / wie 't gemaekt heeft is my onkundig / maer ik segge u 't is sterk en onwinlijk / want het is hoog van mueren en toorns / en wel gemaekt ter weer / 't is immer een rijk man die 't heeft doen maken / hier mede liet Coning Karel en Roelant haer woorden / en lieten hen over 't water setten. Doe quamen zy in 't land dat Jewijn Reynout met syn dochter gegeven had. Als sy over waren / liet Coning Karel Roelant vragen wie dat schoon Kasteel had doen Timmeren / in zo korten tijt. Roelant gink daer by een akkerman / vernam by syn ploeg en reed daer by / en vraegde hem wie dat Kasteel toebehoorde? De akkerman sey / als ik kan hooren van de lieden so heeft doen timmeren een Grave / die hem aldaer onthouden wil tegen syn vyanden / want so men seyd heeft hy groote oorlog en twist tegen de Coning van Vrankrijk / hy is uyt syn Land verdreven. Doe seyde Roelant / vrient hoe heet die Grave? hy antwoorde? Reynout / hy heeft noch drie schone jongelingen tot Broeders / en 't Kasteel heet Montalbaen / en ook heeft hy doen timmeren een schoone Stad. Als Roelant van den akkerman de waarheyd wist van den kasteele / keerde hy tot Coning Karel en seyde: dit kasteel heeft doen timmeren Reynout met syn broeders en heet Montalbaen en hebben gesigt een schoone Stad. Als de Coning dit hoorde wert hy toornig / en seyde tot Roelant: gaet en segt Reynout dat hy my geest 't kasteel Montalbaen en de stede / en geve my hem gevangen met syn broeders / en al syn porters en ondersaten / om mijn wille daer mee te doen / ik salse in Vrankrijk voeren / so mag hy vrede hebben en tegen my versoenen van zijn misdaed / en wil hy dit niet doen / sal hem quaet geschien / ik sal met magt komen in syn land / verbranden en verderven al datter is / en doen hem en zijn broeders hangen / en doen sterven dat ik daer vind. Als Roelant den Coning wel verstaen had / gink hy tot Montalbaen / en als hy in de zale quam groete hy Reynout met zijn huysgesin minlijk en zijn broeders. Als hy dit gedaen had seyde hy tot Reijnout: my heeft aen u gesonden Coning Karel van Vrankrijk / als dat gy / u broeders en alle u ondersaten u komt geven op u geleijde / en tot zijnen wille / en geven hem Montalbaen / en vallen hem te voet met u Baroenen / en begeren genade hy salse u doen. Als Reijnout de boodschap van Coning Karel verstaen had / seijde hy tot Roelant: Ik seg u Neve / ik en gaf de Coning de nootste man niet te soene die in al mijn Land is: Coning Karel lage my liever 7. Jaer in 't Land / eer ik 'er een pluijm om gaf. Doe seijde Roelant: wildy u dan tegen Coning karel setten? gy sloeg immers zijn sone Lodewijk. reijnout seijde: ik en vraeg 'er niet na / de groote overdaed die my den Coning ontbied kan ik niet overgeten / het gaet met my als 't mag / maer wil my de coning tegen hem laten versoenen / ik wil hem Montalbaen opgeven / en mijn land van hem te leen ontfangen / en dienen hem al mijn leven. roelant Neve wilt hem dit seggen / dat hy zijn driegen wil laten. Roelant seyde: Reijnout doet wel / en gaet in handen. Reijnout seijde: dat doe ik niet / ik kenne de Coning wel / had hy my in zijn gevangenis / hy dede my hangen; maer ik bid u Roelant / doet mijn boodschap aen den Coning. Met die woorden keerde Roelant weder tot den Coning / en heeft hem geseyd Reijnouts meyninge wat hy doen woude / en als de Coning dat verstont was hy varstoort / en sand Coning Jewijn eenen scherpen brief / als dat hy toornig was op hem / om dat hy syn dood vyanden in zijn Land onthield / en hadde hem gegeven burg en Land / en groote eer gedaen. Coning Karel haeste hem seer te reysen na St. Jacob / en keerde weder in Vrankrijk. Als hy in Vrankrijk gekomen was / vergaderde hy groot volk / en toog in Reijnouts

Land / en beleyde Montalbaen seer sterkelijk. En als Reynout vernam dat de Coning quam om Montalbaen te beleggen / ontbood hy alle syn vrienden / die alle quamen om hem te helpen. Dus lag Coning Karel in Reynouts land / verbrande en verderf de al dat hy kon / maer hy leed groote schade van zijn volk dat hy verloor / en Reynout hield Montalbaen heerlijken tegen den Coning en syn volk een gantsch jaer lang: En als Coning Karel een jaer voor Montalbaen gelegen had verdroot 't hem / want hy sag wel hy mogte niet winnen: dus gaf hy zijn Heeren oorlof t'huys te varen / en hy selve in Vrankrijk / alsoo brak hy syn heyr op voor Montalbaen luttel tot syn eere. Hier wil ik zwijgen van Karel en seggen van Reynouts avontueren.

Het XII. Kapittel.

Hoe Reynout met zyn Broeders voere om haer Moeder te sien als Pelgrims, en quamen te Pierlepont, en hoe se de Vader vangen woude en brengense in Vrankryk. En hoe Pierlepont van de Koning belegen was, en hoe Reynouts drie broeders gevangen waren, en de Koning' wouse doen hangen, Reynout ontquam het. En hoe de Broeders verlost werden met hulpe van Malegys haer Oom.

Om te agtervolgen onse materie / so gebeurdet dat Reynout tot hem riep zijn broeder Adelaert / seggende: lieve broeder gy syt al mijn raed / en ook daer mijn troost op staet / 't is geleden seven jaer dat wy onse Moeder nooit en sagen / mijn hert is my hierom zwaer / ik moetse sien en horen spreken of ik sterve van rou. Doe seyde adelaert: Wat hebdy voren broeder? gy weet wel dat onse Vader en Moeder ons dood bezworen hebben / komen wy daer / wy syn verloren. Doe seyde Reynout: broeder dien en acht ik niet / want de Ouders hebben natuurlijk de Kinderen lief / daerom het gaet hoe 't mag / ik moet mijne Moeder sien. En Reynout zeyde tot zijn broeders / ik weet goeden raed / wy zullen gaen in 't bos van bordeaux en verwagten daer de Pelgrims en bidden hen dat zy ons haer kleren geven voor onse / en gaen so onbekent door 't land tot onse moeder. Dese raed dagte de broeders goet / en scheiden alsoo uyt 't Kasteel / daer luttel waren die 't twisten / en zy wachten in dat bosch Pelgrims. Als zy een wijle in 't bosch geweest hadden / quamen daer vier Pelgrims die in 't Heylige land geweest hadden / ende waren uyt Vrankrijk / en kenden Reynout wel / en zy hadden Palmen in haer handen. En als de Pelgrims by de broeders quamen gingen zy hen tegen. Doe zeyde Reynout / gy Pelgrims weest wellekom / wy bidden u dat gy ons geven wilt u klederen en schoenen om d' onse: als de Pelgrims dit hoorden werden zy vervaert en verstonden niet wat zy seyden. So was 'er een die seyde: Reynout gy syt nu geworden een rover / hoe lang hebdijt gedaen? ik seg u certeyn is 't dat ik in Vrankrijk keere / ik zal 't den Coning klagen / dat gy syt een rover: Als de Pelgrim dit seyde / so wert Reynout gram / toog syn zweert uyt / en trok den Pelgrim by den baert / en soud hem geslagen hebben / maer een ander Pelgrim viel op zijn knien en seyde: genade Heer / siet wat gy doet / wy syn Gods Pelgrims / en hebben geweest te Jerusalem / al waren onse klederen noch so goet doet 'er mee dat gy wilt. Doe seyde Reynout: Pelgrim gy zijt wijs / ten dede gy u broeder waer dood; doe liet hy de Pelgrim gaen. De Pelgrims togen haer klederen uyt / en gavense de broeders diese aentogen: Als zy des Pelgrims klederen aen hadden besagen syse hoe hen stonden / en als zy gereed waren / gingen zy menigen dagvaert / en moede voetstappen / eer zy te Pierlepont quamen: als sy voor 't Kasteel Pierlepont waren vonden zy 't gesloten / en zy klopten aen. De poortier quam en vraegde wat zy begeerden? Doe seyde Reynout tot den Poortier: Vrient laet ons vier Pelgrims in gaen / wy hebben tot menig stede geweest en in menig land / te Romen / tot S. Andries / in Schotland / en Pendissen / S. Gillis in Provencen / nu hebben wy grooten honger en Dorst / dus bidden wy om God dat gy ons in laet. Doe seyde de Poortier / al bad gy noch soo seer om God ik zal 't niet doen? waerom seyde Reynout dit zal ik seggen: ons quam gisteren quade mare uyt Vrankrijk / als dat onse Heeren gebangen souden zijn / als Ridsaert / Writsaert / Adelaert en Reynout / ik seg u vrient / waer uwen baerd soo lang niet / ik soude seggen dat gy waert de stoute Reynout / ik en zag nooit man hem beter gelyken. Doen seyde Reynout / ik bidde u vrient

om

om Gods wille/ en door de liefde van de jongeren/ laet ons in datse God met eeren laet leven/ en heeft Coning Karel se gevaen datse met liefde ontgaen moeten; en syn sy dood of verdaen God wil haer ziele ontfermen; synse in storm of in nood/ datse God van der dood behoeden wil. als Reynout dese woorden seyde bevielense de Poortier so wel dat hy seyde ik sal u in laten tot mijnder vrouwe/ die u genoeg sal geven van spijs en drank door de eere van de Jonkheren. Reynout seyde: dat loon u God; met dien ontdede de poortier de poort/ en sy gingen in. Als sy in waren gingen zy in de zale daer sy hare Moeder hebben gesien/ en groetense eerlijk/ seggende: jonkvrouw God geve u goeden dag. Doe seyde de Vrouwe God loons u Pelgrims. Doe seyde Reynout: Vrou wy hebben in menig landt geweest/ als tot Romen/ S. Jacob in Galicien en menig ander stede/ maer wy en hadden nooit sulken honger als wy nu hebben/ dus Edel vrou geeft ons t' eeten. Doen seyde de Edel vrou: Pelgrims weest wel te vreden/ ik sal u eeten en drinken geven. De vrouwe dede de Pelgrims sitten aen een tafel/ en dede daer op brengen spijs en drank so dat de Heeren aten en dronken/ waren vrolijk. De vrouw ging in de Kelder/ en tapte een kanne vol Wijn/ en brachtse de Heeren aen de Tafel. Zy nam een goude schael en gootse vol/ en gafse Reynout. Reynout nam de schale en dronkse uyt/ en als hyse uyt hadde seyde hy vrouwe/ och die meer hadde van dien wijn. De vrouwe nam de Schale/ en schonkse weder vol en gafse hem/ en seyde: Pelgrim hoe meugt gy den Wijn? gy drinktse seer; ik duchte datse u mis komen sal. Reynout settense weder aen syn mont en dronkse uyt. Als de Vrouwe dat sag zeyde sy: My verwondert van waer gy syt gekomen/ dat gy Pelgrim den sterken Wijn soo drinkt/ want 10 ridders en souden soo veel niet drinken als gy alleen doet. Reynout sprak dat loon u God/ geeft nog eens van dien Wijn wilt gy ik sal u mijn leven danken. De vrouwe was goet/ en schonk hem de schale weder vol/ en gafse hem in de hand/ en als Reynout de Schale in de hand had/ dronk hyse weder uyt. Doe konde de Vrou de Pelgrim van wonder niet genoeg aensien: Reynout/ seyde: Vrouwe ik wilde dat ik meer had/ want had ik noch een schale van dien Wijn ik en ontsage Coning Karel mijnen Oom niet een mijte. Als Adelaert dat hoorde was hy toornig/ en stiet Reynout met syn elleboge dat hy ter aerde viel/ en bleef leggen of hy dood geweest had/ zo dronken was hy. Vrou Aye nam Reynout in haer armen en kuste hem menigwerf/ men meende datse van blijdschap op hem dood gebleven soude hebben/ maer Adelaert namse in zijn armen en brachtse van Reynout: dat heeft gehoort een bespieder/ en zeide vrou doet Reynout vangen/ en send hem Coning Karel want gy hebt 't gezworen; en wild gy 't niet doen/ so sal ik tot ten Coning rijden/ en seggen hem dat gy den Moordenaer u Soon in u Kasteel ontfangt. Als dit de verrader seyde: wert de vrouw seer toornig om die woorden/ en zeyde/ valsche Tyran al dede Coning Karel mijn broeder my zweeren op 't lichaem van S. Dionijs/ myn hert en consenteerde niet mijn kinderen quaet te doen want ik/ en sou om leven nog om sterven mijn kinders begeven. Doe riep de verrader tot Aymijn in de vierschare/ Heer u kinderen zijn altemael in de zale/ die Lodewijk doodsloegen/ doetse vangen en sendse Coning Karel; en wilt gy 't niet doen sal ik totten Coning varen/ en zeggen hem datse zijn in u Kasteel/ zo zal hy komen en vangen u en u kinderen en met vrou Aye/ en doen u by u kinderen hangen en vrou Aye bernen. Als Aymijn van den verrader deze woorden hoorde/ wert hy toornig en nam metter haest een stok en sloeg hem doot. Aymijn zeyde/ van dien en werde niet meer geseyt. Doen riep hy/ gy edel baroenen wapent u geringe/ en helpt my dat ik mijn kinderen vange/ dat ikse Coning Karel mag senden. Doe wapenden zy hen alle/ als zy gewapent waren/ toog Aymijn met zijn volk na de zale. En dit wert Adelaert gewaer/ en seyde: God en Maria helpt ons/ het staet my tot groote sorg/ ik sie mijn vader komen na de zale met menig gewapent man. Moeder seyde hy geeft ons raed/ weet gy ons geen raed te geven wy zijn verloren/ want Reynout die de stoutste van alle is leyd in onmacht. Zy seide/ helpt Reynout daer binnen en houd de kamer manlyk in/ want daer is geen so sterk op 't Kasteel. Zy deden dat/ hen haer moeder hiete en droegen Reynout in een kamer/ en leyden hem op een steen. Doen gingen de drie Ge-

broeders

broeders met haer zwaerden voor de kamer staen Onder des quam Apmijn en hiet de kinderen vangen en niet sparen/ want hy woudese coning karel zenden. Doe sey Adelaert: Gy Heeren sta agterwaert / die my wil vangen ik sta hem met mijn zweert / en ons vangdy nimmermeer. Met dien werden de Heeren sterklijk bevogten / en wat de broeders met haer zweerden geraekten dat bleef dood / of zeer gequest: aldus werdense bevogten drie dagen/en hielden de kamer 2 dagen vechtender hand dat reijnout nogh sliep / en daer af niet en wiste: als 't quam aen de derde dag so bequam reijnout / en was ontwaekt geworden / doe sag hy zijn broeders nog staen vechten of zy sinneloos geweest hadden / en begonde moede te werden. Doe nam Reijnout sijn zweert in de hant en seijde: broeders staet achterwaerts / gy sijt moede / u slagen zijn te zwak. Doe traden de broeders achterwaerts / en Reijnout ging staen midden in de zale / en sey: God schende my of ik iemant spare / alwaer 't Apmijn mijn vader / hy salder de dood om sterven. Hy trad daer hy 't volk dikste sag / en sloeg zo vreeslijk dat elk hem ontsag als de dood. Doe Apmijn dit sag seyde hy tot zijn volk: Mijn kinderen blyven ongedaen / want reijnout / doet meer vromigheijd alleen dan al mijn volk/ hy heeft 't beste zweert dat men vinden mag / wat hy geraekt het blijft 'er al dood. Apmijn met zijn volk setten hen ter vlugt wat elk lopen mocht. Als reijnout dit zag volgde hy zijn vader met groote nijt, daerom waren d' ander broeders droevig / en Adelaert volgde Reijnout na: reijnout die brak de schare met kragt tot dat hy zijn Vader vant / en had zijn zweert verheven / en soude zijn vader gedood hebben; maer Adelaert hielt hem dat hy zijn vader niet en sloeg en seyde: Broeder / wat wilt gy doen / sloegdy onsen vader dood / die schande mochte wy nimmermeer verwinnen / noch voor God beteren / en ook nimmermeer in enig edelmans hof komen het soude ons staen tot een schandelijk verwijt / en tegen coning karel en verworven wy nimmermeer soen. Doen sey reijnout / ik seg u certeijn ik sal hem leren sijn kinderen te willen vangen. Hy nam zijn vader en leijde hem op een bank / bond hem handen en voeten / en leide hem op een peert; met dien quam daer een knape gaen: reijnout riep de knape / en seijde: Vrient / neemt desen man / en voert hem haestelijk tot coning karel. De knape zey: ik en doe 't niet / dede ik 't / 't waer onrecht / want het is mijn gerechten Heer; dood mijn liever eer ik 't deden. reijnout wert toornig als hy de knape dus hoorde spreken / sloeg hem een hant af en stak hem een ooge uyt/ doen sneed hy hem syn regter oor af. Doe bad de knape genade/ en seijde: hy woudet geerne doen dat hy hem beval / en brengen Apmijn tot coning karel. reijnout sey: nu doedy als de wijse/ vaert haestelijk en segt coning karel dat ik hem deze gifte zende/ en dat hy hem doe dat hy my doen sou of hy my gevaen had: de knape voer dag en nagt / en vloekte reijnout dikwils onderwegen. Ten lesten quamen zy te Parijs / en als sy voor de poorte reden seijde de Poortier; My dunkt dat het den Duijvel is die daer op 't Peert leijd. Dus voeren sy so lang tot voor karels hof: de Garson klopte hart aen de Poorte / so dat de portier quam en ondede 't klinket / vraegde de knape van waer hy quam of wat gevangen hy daer had: de Garson sey/ 't is de Grave Apmijn van Nerboen. Doe dat de Poortier hoorde was hy toornig / en seijde: Heer Apmijn wie was so stout die u dus band / en so schandelijk hier send tot een present? Aijmijn seijde: Mijn kinderen hebben 't my gedaen/ ontdoet de poorte ende laet my deur rijden / dat ik de coning klagen mag. En doe ontdede de Poortier de poorte / en Apmijn voer deur / tot dat hy quam in des conings zale. En als hy in de zale was wert hy van 't paerd gedaen: terstont quam de coning tijding dat Apmijn was gekomen / handen en voeten gebonden. Doen ging karel in de zale daer hy apmijn vond / en seijde tot hem: aijmijn zijt wellekom. Doe seijde apmijn tot de coning: Heer coning laet u ontfermen over mij: de coning: seij: Heer aijmijn wie heeft u dit gedaen? aijmijn seijde: Heer coning mijn kinderen quamen op mijn kasteel / als ik 't vernam / dede ik mijn volk wapenen/ meindese te vangen en hier te senden/maer Heer coning sy sloegen my af 300 mannen; als coning karel dit hoorde seggen bedroefde hy hem / en seijde: ik salder selver varen / en doense vangen. coning karel hiet zijn Baroenen en ander volk datse hen wapenen souden edel en onedel.

medel. En als sy al gewapent waren / quamen sy tot de Coning. Als hy syn volk dus rede sag / sat hy op zijn Paert en reed soo lang tot dat hy quam tot Dordoen / op deser tijt was Reynout staende boven op de tinnelen / sag Karel met een groot heir en belegerde 't Kasteel. Hy zag datse daer Tenten begonnen te slaen voor het kasteel. Reynout gink tot syn Moeder en seyde: Moeder het staet ons nu eerst te sorgen / Coning Karel heeft dit kasteel beleid / en is 't dat hy ons mag vangen / hy doet ons hangen. Moeder en weet gy ons nu geen raed? Vrouw Aye seide tot Reynout / trekt aen de kleederen die gy hier bracht / en ik sal u tot eender posterne uyt laten dus meugdy u leven bergen. Reynout dede dat hem syn Moeder hiete / en nam oorlof aen zijn broeders die hen seer mislieten / want sy niet en dorsten door de Posterne gaen / want groote sorge daer in lag / om daer niet deur te komen / dus was hen scheiden verdrietelijk / en Reynout was droevig dat hy syn broeders laten most. Zijn Moeder en broeders bedreven groten rou om het scheiden / en baden God voor hem. Vrou Aye seide tot Adelaert: Hoe seer rout my deze vaert / en syt in mijn huys belegen van den Coning; doch lieve kinderen doet mijnen raed / hy sal u goet zyn / gy sult wulle en barvoets den Coning te voet vallen / u magen sullen helpen bidden. Zy deden dat hen haer Moeder ried / en namen malkanderen by der hand / en gingen wulle en barvoets na den heir: soo haest als mense vernam / wierden zy gevangen en voor den Coning gebracht: en als zy voor de Coning quamen / vielense op haer knien en baden hem door Gode ootmoedelijk dat hy hen genade doen wou / en seiden: wat zy gedaen hadden wouden zy beteren / zoo veel als sy vermogten met ziel en lijf / op dat sy ter soen mochten komen. Coning Karel hiet dat mense binden soude / het welk terstond gedaen wert: want haer handen en voeten werden t'samen gebonden zo strengelijk / dattet bloed ter nagels uyt quam. En als vrou Aye dat zag was haer wee te moede / en zy viel voor des Conings voeten op haer knien en bad hem genadelijk / dat hy haer gave hare kinderen / Coning Karel sei: dat hy des niet doen en woude / maer ik salse houden soo lange dat ik Reynout mede heb / en doense dan t'samen hangen te Montfaucon. De Coning voer met syn volk weder na Parijs / en dede de broeders in hoeden liggen.

Het XIII. Kapittel.

Hoe Reynout by Parys quam met Beyaert om zyn Broeders te verlossen, en sand een Bode aen Karel ofte men de Vrede versoenen mogte. En wat soen hy den Koning dede bieden met den Bode.

Als Reynout met rouwe en groot verdriet gekomen was tot Montalbaen / beklaegde hy seer zijn misval dat hy soo van zijn broeders scheiden moeste; Hy had ook gehoort datse Coning Karel gevangen hadde / en wouse doen hangen / en het was al rouwig om die Heeren al dat te Montalbaen was. Reynout wapende hem / en dede Beyaert overdekken en zadelen / en sat daer op / ging van Montalbaen en reed na Parijs / seer klagende zijn misval / seggende in hem selven: Waer dat hy mijn broeders bragt om te hangen hy soudese met kragt den Coning nemen / ofte daerom dood blyven. Als hy aldus reed peisende / quam daer een knecht lopen die sterk en snel was / en had een staf op zijn schouderen met Yser beslagen. Reynout seide in hem selven: Ofte my desen volgt om te bespien / dat sal ik geerne weten / my en gebrak arm ofte zweert, en Beyaert dat goede ros. Doen reed reynout den knape tegen en sprak tot hem / volgt gy in euvelen moede my te beletten? ik wil dat gy 't my segt. De man seide / sou ik u volgen in 't quade / dat waer niet wel gedaen / om gy zyt mijn Heer / en ik ben u knegt / u vader gaf my op uwer moeders kasteel 400 pont veele jaer te rente / die mag ik verteeren. reynout van de Bode dit horende / zeide hy tot hem / segget my uwen naem? Hy seide: ik ben genaemt rignant van Napels. Hoe zeide reynout gy moet nu een boodschap doen aen den Coning van Vrankrijk / ik segge u / eer gy u boodschap doet dat gy begeert een bode / als sekerheid en vast geley dat gy meugt gaen en komen ongeschent van uw lyve / dan doet u boodschap / de bode zeide: dat hy de boodschap geerne dede aen de Coning van Vrankrijk / en het is wel regt / want ik ben u knape. regnant zeide

als ik mijn boodschap doe/spreekt 'er yemant in mijn reden / ik slaa hem met mijn staf dat hy nimmermeer op en sta. Doe seyde Reynout tot den bode/ segt den Coning in het openbaer voor syne Baroenen / dat ik hem bidde dat hy mijn broeders spare / en segt hem dat ik geerne zijn votmoet sogte willen en barvoets/en geven de meeste soenen die ooit voor Man gegeven is / ik wil Lodewijk negen-werf met goude op wegen en geven 't over syn ziel/ik wil maken een Man van gout so groot als Lodewijk was / en doen maken een Kerke tot eere van onser vrouwen / en voeden de Priesters met mijn eigen goet / dat men daer singe alle dagen de seven Getijden. Noch wil ik hem geven Beyaert mijn goet ros en mijn Kasteel Montalbaen wil ik ontfangen van hem te leen / wil my de Coning laten verdingen mijn lijf / en mynen broederen lijf / en vrede geven. En is 't dat hy my hier in 't land niet sien en mag / ik en mijn broeders willen geerne varen over zee. En is 't dat de Coning daer en tusschen over zee komt / wy willen hem dienen met ziel en lijf/en dat so getrouwelijk dat hy niemant in syn Hof ons gelijk vinden sal / want wy hem niet begeven sullen om leven nog om sterven. En is 't dat 't den coning niet doen wil/segt hem dat ik sal komen in 't land/en verbranden dat ik kan ik sal sparen klooster noch kerken/ en nemen 't gout en silver dat ik 'er in vinde/ende betalen mijne riddersen Soudeniers daer mede. En ik sal den coning het selve doen dat ik lodewijk dede / want ik heb gehoort van hem dat hy des nachts gaet te metten dan sal ik hem waer nemen in de kerke ofelders / en slaen hem met mijnen zweert dood/in dus danige maniere sal ik my dan over den coning wreken / of hy sal mijn broeder los laten / en zijn peis geven. Reynout bedagt hem van syn opset / en seide in hem selve : God behoede my voor sulke schade / dat ik den coning mijn Oom slaen soude want ik hem so veel misdaen heb / dat ik 't niet wet te beteren. Doe seide Reynout tot den bode/ doet my dese boodschap eerlijk dat bid ik u / en als gy komt in de zale by den coning / so groet my immers de twaelf Genoten/sonderling bisschop Turpijn/ en segt hen dat ik mijn broeders bevel in haer geleide / offe de coning hangen wilde / dat syse beschermen / en dit selve bid ik ook alle mijn magen mede / dat sy ten minsten raed nog daed daer toe doen/nog ryden daer men mijn broeders hangen sonde. En is 't datse immers den coning met macht hangen wil / ik salse waernemen als sy onder de galge komen / so sal ik mijn kracht proeven / en slaen al dat ik mag / zo dat hy mijn broeders nimmer en zal hangen. En Reynout seide totten bode / eer gy uwe boodschap doet / neemt immer vast geleide/ dat gy met eeren meugt gaen en keeren sonder deeren van uwen lijve. De bode seide : Reynout en ontsiet u niet / ik sal u boodschap wel doen het vergaet als 't mag. Met deze woorde nam de bode van Reynout oorlof en liep metter haest te Parijs in 's conings zale / en als hy daer quam sag hy den coning komen uit de kamer : doen begon de bode hem te schamen dat hy voor sulken Heer soude met een staf slaen / nochtans en wou hyse niet uitter hant leggen. Ten lesten weet hy bedagt/en leidense onder syn voeten en viel voor de coning op zijn knien en dede hem reverentie. Als hy 't gedaen had stont hy op/ en zag stoutelijk op den coning / seggende: Edel Heer coning ik brenge u een goede boodschap; de coning zeide: goede boodschap moet my altijt welkom syn/nu seg ons met wat boodschap gy beladen zijt ? de bode seide tot den coning : eer gy mijn boodschap hooren sult/ begeer ik aen u een bede/vaste vrede en goet geleid/ als dat ik gaen en keeren mag met eeren ongeschent van mijn lijf / anders en seg ik u mijn boodschap niet / want Heer coning soude men oneer of schade doen / zo waer dikwils ongeraed meenige boodschap te doen; als den coning den Bode dus hoorde spreken seide hy totten Bode : gy segt waer : ik belove u vrede : en zweer u dat niemant u misdoen en sal of u lijf nemen / des neemt Roelant tot een borge die daer staet / hy is een de sterkste der werelt, hier om bode gy meugt wel zonder angst zijn. De bode antwoorde den coning : Roelant sal 's hem niet belgen / ik name liever een borge die ik name sonder angst. De coning seide Olivier / weest mede mijn borge : vriend willen u deez twee Heeren geleiden / gy sult gaen en keeren met eeren / niemant kan u deeren dan God. Doe seide den bode : Heer coning deze Heeren en sullens hen niet belgen / ik had liever borge ; doe seide de coning geleid

de-

desen bode na den Bisschop Tulpijn: ik segge u bode / willen u dese drie Heeren geleiden in gaen en keeren / gy meugt vry wesen sonder sorge: de bode seide tot den Coning: Dese Heeren syn goet / maer noch had ik liever ander borgen die my beter genoegen soude. Doe seide de Coning / geleid hem Ogier. Bode willen u dese geleiden so en mag u niemant deeren. De bode seide: Heer Coning sy mogen my niet genoegen / ik had veel liever noch een vaste borge die ik noch liever had. Doe de Coning den bode dese woorden hoorde spreken / wert hy toornig en zei: sy op den duyvel / en mag men u geen te wille setten / kiest selver. Doe seide den bode stoutelijk / Heer Coning geef dy my oorlof geleide te kiesen soo en wilt u niet belgen / gy moet selver mijn borge wesen De Coning seide God loon u bode dat gy my eer doet / ik sal u te rechte houden tegen allen dat u deere mag / en dat zwoer hy by syne Kroone. Heer Coning seide de bode / gy syt Coning en meugt u woort niet weder roepen / dus wil ik mijn boodschap doen / wilt na mijn hooren: Heer Coning dat u God lange spaert / u groet een der droevigste Man die in de werelt is / een van de beste Ridders die ooit de Son bescheen / ende d' Edelste die ooit van Moeders lijf ontving: Heer Coning het is u Susters kind Reynout / en doet u vriendelijk bidden of gy u verootmoedigen wilt / en sparen zijn drie broeders die gy gevangen houd / is het dat u gelieven wilt / hem en syn broeders te ontvangen in genade / wat hy en syn broeders misdaen hebben wil hy geerne beteren en u te voet vallen en barvoets: en geven de meeste soen die ooit over man gedaen is; eerst wil hy Lodewijk negenwerf met gout opwegen / en wil u maken een man van gout so groot en lang als Lodewijk was / en geven het over Lodewijks dood. Voort wil hy doen maken in de eere van onser Vrouwe een schoone Kerke / en voeden de Priesters met syn selfs goet / soo dat hy houden sal de 12 Getyden alle dagen / en elk Priester alle dagen doen een Misse / en Montalbaen wil hy te leen ontfaen / of doet met dat Kasteel dat u gelieft / en in alle de Kerken of Kloosteren van Kerstenryk een maent lang doen singen alle dagen een Misse over Lodewyks ziele / en Beyaert dat goede ros sal hy u mede geven / en is 't dat gy hem in dese landen niet gedoogen of sien wilt / so sal hy trekken met syn broeders over zee / en waert dat gy by hen leden quame sy souden u bystaen / en in geener noot begeven: dus Heer Coning vermag 't u edelheid wilt hem en syn broeders genadig wesen. Doe seide den Coning totten bode: Ontbied my Reynout yet meer? Doe seide den bode Heer Coning ja: hy ontbied is 't dat u dit niet en genoegt / en gy de vree tegen hem houden wilt / so sal hy komen en u land verbranden / roven en destrueren dorpen / kloosteren / kerken en al dat hy buiten muren verryden kan / dat gout dat hy in de Kerken vind daer sal hy mede betalen die hem dienen. Doe seyde coning Karel: Ontbied mijn Neve Reynout my iet meer? de bode seide: Ja hy Heer coning hy ontbied u is 't dat gy hem en syn broeders niet in gratie ontfangen wilt / hy sal u doen 't selve dat hy uwen Sone Lodewijk gedaen heeft / want hy heeft vernomen een nieu mare dat gy des Nachts geerne Getyden leest en gaet ter Metten / so sal hy uwer eens waernemen in de Kerke of elders daer hy u vinden kan / en slaen u dood / aldus sal hem moordelijk aen u wreken. Als de coning van den bode dese woorden verstaen had / was hy droevig van herten / en seide: by God dese boodschap die gy my brengt en is my niet lief / ik woude dat gy achter gebleven had / en tot my niet gekomen en waert / want die maere die gy my brengt doet my groot verdriet. De coning beklaegde hem van die tydinge die hy gehoort had van de bode / en zei tot hem: gy waert seer wijs dat gy goet geleid naemt / want had gy dusdanige woorden geseid in mijn sale sonder goet geleide / ik seg u in der waerheid ik had u het hooft af doen slaen. Doe seide den coning tot den bode: Ontbied my mijn Neve Reynout iet meer? neen Heer coning / maer hy doet seer groeten de 12 Genoten van Vrankrijk en bisschop Tulpijn / en beveelt den bisschop op syn eere dat hy syn broeders in zijn geleide neme; en bid al syn Magen dat sy hem ontfermen willen / en datse niet en reisden noch en gaen / noch raed daer toe geven dat men syn broeders verdoeme. En is 't Heer coning dat gy syn broeders ter Galge doet brengen met magt van volk om te doen hangen / so suldy Reynout daer bereid vinden en sal syn broeders daer met

kracht nemen of daer dood blyven: en kan hy u daer mede sien hy sal u met den zweerde ver= soeken dat gy nimmermeer zijn broeders en hang t. Als Coning Karel dese woorden van den bode verstont seide hy: ontbied my dit mijn Neve Reynout? Nu sal ik sien wie so stout we= sen sal die Reynout lyden derf of tot Maeg= schap trekken/ en seggen dat hy hem bestaet: wie dat doet ik doe hem hangen binnen drie dagen. Als de Coning dit seide had de bode rouwe in het herte/ en nam synen staf in syn hant/ en ging eerst tot Roelant/ en sey/ Roelant/ Edel Gra= ve/ bestaet hy u of niet? Doe sey Roelant: ja hy bode/ ik en missake hem niet om iemants wil: den bode seide tot Roelant/ ik seg u certein haddy de Jonkheer gelochent/ ik had u geslagen met mijn staf. Doe ging de bode tot bisschop Tul= pijn/ seggende: Heer bisschop seg my dog dat ik u vrage/ of Reynout u iets bestaet? De bisschop seide: ja hy syn vrient wil ik altijt wesen. Als dit de Coning sag/ seide hy: wie heeft ons dese bode gebragt die syn boodschap so wel doet/ hy is wijs/ stout en snel. Voort seide de Coning tot de bode/ wanneer saegt gy Reynout? De bode seide: Heer Coning als ik 't mag seggen na der waerheid/ so sag ik hem gisteren. Doe seide de Coning weder: vrient waer saegdy hem te voet of op de ros? de bode seide: Heer Coning/ doe ik hem sag hy had dat goede ros beyaert verschree- den. De Coning sey: dat is my leed dat hy bey- aert nog heeft; de Coning seide: bode wilt my Reynout wijsen/ ik sal u geven 1000 guldens/ en sal u regt houden tegen alle Reynouts magen/ en al die u deeren mogen; de bode sey: Heer Co- ning/ ik seg u by mijner trouwen/ quam ik daer gy Reynout woud vangen/ ik soude u met mijn staf slaen dat gy 't nimmermeer vergeten soud/ my en gebrake arm of staf: de Coning seyde: vriend op u woorden en acht ik niet een kaf/ of Reynouts stoutigheyd/ want 't is een sot die sul= ke woorden spreekt/ als gy geen geleide had/ ik sou u doen hangen om uwe vermetele woorden/ want ik nooit zo van boden heb hooren spreken.

Het XIV. Kapittel.

Hoe Reynouts Ros Beyaert verlooren was, en hoe hy dat weder kreeg door hulpe van Malegys.

REynout dien de bode uytgesonden had aen Coning Karel/ verwonderde hem waer hy zo lang toefde/ en was droevig dat hy niet we= der en keerde/ meinde dat hem Coning Karel had doen hangen/ en heimelijk dooden/ so dat hy grooten rouw daerom bedreef/ wringende zijn handen/ trekkende zijn hair en wenschte dikwils om zijn dood. En als hy den rou dus was drijvende een lange wijl/ zo quam hem de vaek aen dat hy slapen most. En als hy 't ge= voelde dat hy hem van slapen niet langer ont= houden en mocht/ soo reed hy te bordeele in het wout een weinig buyten de paden/ en trad van Beyaert/ en nam syn glavie en stak se in d' aer= de/ en band daer beyaert aen/ en gink liggen mettet hooft in zijn schilt/ zoo lange dat hy het daer na seer beklaegde. Beyaert die daer zo ge= bonden stond aen syn glavie/ begon honger te krygen/ dede zoo veele met het hooft dat den breidel af ging/ en ging weiden een stuk van daer/ want hy 't gras seer begeerde: hier binnen zijn gekomen twaelf knechten om voeringe te halen/ so sy dagelijks plegen te doen. En als zy in het bos quamen/ hebben sy ros beyaert daer alleen sien gaen/ en zeiden hier is beyaert dat goede ros/ dat wy 't krygen konden wy zouden het geven de Coning van Vrankrijk/ hy sal ons geven schats genoeg en maken ons rijk. Met dese woorden gingen zy om dat ros te vangen/ en omgingent met subtijlheid/ zo dat sy 't vin= gen/ en leiden terstont na Parys; binnen Pa= rijs quam nieuwe maere hoe dat beyaert ge= vaen was: als zy binnen quamen/ liep 't volk om beyaert te sien edel en onedel/ vrouwen en jonkvrouwen. Op deze tijt was Coning Karel boven op 't Paleis/ en sag ten vensteren uit en by hem stont Roelant. Als de Coning neder= waerts sag/ hoorde hy groot geruchte/ sag dat volk lopen met groote menigte by elkanderen: hy seide tot Roelant: Neve ginder vegt men/ ik woude dat ik 'er waer ik soud breken; zo soud ik ook seyde Roelant/ laet ons daer gaen en scheidense. Met dien gingen zy beneden: als zy beneden waren sag hy dat 12 knechten beyaert brachten. Doen seyde de Coning tot Roelant/ siet ginder brengen 12 knegten beyaert gevan= gen/ dat wil ik u geven. Doe zeyde Roelant/ Heere gy segt wel/ en seide voort hy hem selven

hy

hy had my liever by der hant die Edel Grave Reynout: hoe waren die knechten zo koen dat sy dat ros vangen dorsten: ik wande dat zy daerom al gehangen waren / ik sal den raed geven dat sy daerom doch hangen sullen. Met dien quamen de knechten voor de Coning / en knielden voor hem / en seiden: Heer Coning siet hier bepaert / die geven wy u voor dien eer; de Coning seyde / kinderen gy segt wel; en de Coning vraegde waer sy 't vingen? sy seiden/ Heer Coning te voordeel in het Wout / daer gink het weiden. De Coning vraegde hen of sy Reynout niet sagen? sy seyden neen / van hem en weten wy niet. Doe seyde de Coning tot Roelant: Neve neemt dat ros ik geef het u / doet 'er mede dat u believt; en de Coning seyde / nu mach hem Reynout in geen land onthouden / ik doe hem vangen / roelant seide: Heer gy segt waer. roelant seide voort: Heer Coning doet dat ik u raden sal / beveelt dit ros den knechten te houden / en so sy 't verliesen / dat sy daerom alle sullen sterven. De Coning seide tot den knechten / ik beveel u dat ros op sulke conditie als roelant geseid heeft. De knechten bewaerden 't als het Roelant hebben wou. De Coning seyde / neemt dat ros wel waer / ende geeft hem genoeg Hooïs en kooren / ik seg u voorwaer / ik en wonde niet dat 't selve iet misquam / ik verloor veel liever 1000 pont. Met dat de Coning dit sprak / quamen daer twee Jonkvrouwen van Parijs / en seyden: segt edel Grave roelant / wanneer suldy bepaert beryden / om te sien zijn snelle loop en sprongen? roelant sei: Jonkvrouwen als 't u believt/blijft hier staen ik sal 't de Coning vragen: met dien keerde hy uit de zale / en gink tot den Coning / en seide: Heer Coning my bidden de Jonkvrouwen / dat ik bepaert beryden soude / buyten Parijs op de vaert / om hen te laten sien zijn snellen loop en sprongen. Doe sei de Coning / ik geef hem om u wille mede te doen. Als roelant dat hoorde/ seide hy: Heer Coning / God loon u / so wil ik terstont gaen en beryden 't op de vaert / daer 't de vrouwen mogen sien. So doet seide de Coning / u sal eere en deugt geschieden / het moet van vrouwen komen. roelant gink by de Jonkvrouwen / en seide / heden of Sondage sal ik het beryden: Doe seiden sy tot roelant / wy bidden

bidden u dat gy beid tot Sondage/hier enbinnen sal men vereisschen over al Parijs / als datter veel komen sullen beyaert te sien berijden / en hoe hy zijnen loop nemen sal / en hoe hem Roelant bedwingen en bestieren sal. Hier wil ik een weinig zwijgen / en verhalen van Reynout die daer lag en sliep. Reynout wert wakker / en vernam dat hy lange geslapen had / en terstont sag hy na beyaert dat goede ros / dat verloren was. En als hy beyaert niet en sag sprong hy op met een verbolgen hert / en sag om gelijk een mensch die syn sinnen verlooren heeft. Als hy 't nergens sag / begon hy so ongemeen rou te bedryven dat niet wel te seggen is / hy wrang syn handen dat hem 't bloet ter nagelen uitsprong / en hy toog syn hair / seggende in hem selven: o felle Fortuine en draeyent rad van Avanturen / hoe sult gy my dus zwaer en hart syn. O dood waerom spaerdy my / want ongeluckiger man was nooit geboren; ik sie wel 't is waer datmen te seggen plag / als een Man een ongeluk heeft het ander is hem by; ik heb beyaert mijn ros verlooren en mijn broeders syn gevaen / ik was my heden vermetende in groote verwaentheid en hovaerdy dat ik mijn broeders den Coning nemen soude / of met krachten hem slaen / ik sie wel God en wilt niet gehengen / hy heeft den Coning te lief / men kan hem schaden met woorden of werken / als 't blykelyk was aen Elegast die den Coning vermoorden woude / maer God waer schoude den Coning dat dit niet en geschiede. Als dit Reynout overdagt verdubbelde hem synen rou / en seide: wat doen my die sporen aen mijn voeten dewijl ik beyaert verloren heb / en hy toog al syn Harnasch van syn lyve. Als Reynout aldus stont in syn klagen / quam daer een man uit een hage / welke man hem vermaken en verscheppen konde by de konste van Nigromantien / als nu jonk / dan oud en krank / en hy was geheten Malegijs / en hy gink op syn konst van Nigromantien openbaren / by hulpe van kruid en steenen die hy by hem had / en secretelijk in syn kleeren genaeit waren / dan hy scheen oud en krank te wesen / en seer mismaekt van lichaem / syn baert op syn borst / en syn Wijnbrouwen tot over de oogen / dat hy door 't hair sien moest / so dat hy oud scheen 200 jaer / hy kugte en hoeste seer / en leunde op syn stok en gink tot Reynout / als hy by Reynout quam groete hy hem / en seide God geve u goeden dag. Reynout groete hem weder en seide: vriend ik mein dat ik nooit goeden dag en had / sint ik geboren ben. Doen seide malegijs: Heer gy sult niet wanhopen / God sal u ligt beraden. Als een mensch is in syn meeste verdriet / so is hem Gods hulpe aldernaeste en helpt een mensch uit syn verdriet. Reynout seide / ik en gelove niet dat my iemant soude helpen uit het verdriet daer ik in ben. Ik heb myn broeders verloren / en Coning Karel heeftse gevangen en wilse hangen / daer ik grote rou om heb / en heb verloren beyaert mijn goet ros / nooit en was man van quader avonturen dan ik ben / ik wilde dat my de dood haelde / so waer ik dan vry van den rou daer ik in sta. Malegijs hoorde dese woorden van Reynout / hoorde wel dat hy mistroostig was / en seide tot hem: jonkheer en wilt niet wanhopen maer bid God ootmoedig om gratie / hy is so ontfermhertig hy sal u vrylijk van u verdriet verblyden / en u broeders sparen van de dood. Ik heb mijn leven geweest soo verre als een Pelgrim gaen mag. Ik heb geweest tot Romen en S. Jacob / tot S. Gillis in Proventien / en tot S. Andries in Schotland / ik heb ook geweest in het land van Jerusalem / nooit quam ik in eenig land daer ik vand so schoonen man als gy zijt / bevaen met so grooten rouwe. Reynout seide mijn rouwe die ik in het herte hebbe is onseggelijk / ik woude dat ik dood waer. Doe seide Malegijs: Heer ik ben een arm man / hebdy iet dat gy meugt geven so sal ik u doen in mijn gebeden al u broeders / dat zy deelachtig mogen wesen alle die weldaet die men doet en die ik doe / datse God haer lijf verlossen wil uyt haer handen? Doe seide Reynout: Ik en weet u niet te geven. Doe wert hy peinsende op zijn sporen die hy aen syn voeten hadde / die van goud waren / hy dedese van syn voeten en gafse hem / seggende: neemt Pelgrim die sporen / sy syn van fyn goud / 't was de eerste gifte die vrou Aye mijn moeder my gaf / God laetse met eeren leven / daer bekomt gy wel 10 pont op is 't dat gyse verkoopt. Doe nam Malegijs die sporen van Reynout / seggende: Heere God loon u / en stakse in zijn male / en scheen blyde te wesen / dankte hem seer / en seide: Heer ik bidde u had gy eenige gifte meer / dat

gyse

gyse my woud geven / te beter sult gy alle mijn werken deelachtig zijn. Reynout seyde; Pelgrim houd gy uwen spot met my? Ik segge in der waerheid / waer 't geen schande dat men een Pelgrim sloeg / ik soude u slaen dat 't u berouwen soude. Doe seide Malegijs: seker Heere so dedy sonde / want hadden sy my al geslagen die ik aelmoessen gebeden hebbe / ik waer over hondert Jaer dood / want ik bidde in Kerken en Kloosters waer ik kan. Reynout seyde: Pelgrim gy segt waer. Malegijs seyde: Heer of ik niet en had / en men my niet en gave / waer af soude ik leven? Reynout seide: gy segt waer Pelgrim / ter nood moet men wel bidden. Malegijs seide / nu segt gy regt Heer / en met dien so steende hy seer / en seide tot Reynout: Edel Heer ik bid u voor God hebdy yet meer dat gy my geven wilt / dat God u broederen verlossen wil van der dood / en verbinden van u verdriet. Reynout seide: ja gy Pelgrim / neemt dien Tabbaert / want waer gy komt gy meugt 'er wel 10 pont op verteeren / dien geve ik u voor God en syn moeder / en S. Jan en alle Gods Heilligen dat sy behoeden mijn broeders zielen / datse God bewaert voor den smaden dood / want ik dugte datse de Coning verdaen heeft / en dat my God sulke gratie geve dat my den Coning niet en doet vangen / dat ik hem ontvlieden mag / want hadde hy my in syn magt / hy dede my hangen. Met dese woorden nam Malegijs den tabbaert en wantse te samen / en stakse in syn male. Doe seide Malegijs weder tot Reynout: Heer hebdy yet meer behauden / ik wilde door de minne van God dat gy 't my gaest / so wou ik met ernste God voor u en u broeders bidden. Als Reynout dit hoorde van den Pelgrim wert hy toornig en verhief syn zweert / seggende: gy bose Pelgrim / sult gy met my spotten / ik sal u wel leren. Als den Pelgrim dat sag / ontsprong hy den slag / en schutse op synen stok; doe seide Malegijs: slaet gy my meer / ik segge u 't sal u rouwen / want ik seg u so helpt my God / ik soude my weeren. Als Reynout dit hoorde / seyde hy: soud gy u weeren? ik segge u in der waerheid al waerdy so veel als bomen in het Wout / en ik slaen woude / my en soude geene ontgaen. Doe seide Malegijs: ik segge u certein gy weet luttel wie ik ben of wat ik kan. Van dese woorden die malegijs seyde wert Reynout toornig / en verhief zijn zweert weder en sloeg na Malegijs / die hier op versagen ontsprong den slag / en schuttese op synen stok. Doe toonde malegijs syn konst en veranderde hem van den ouderdom in de gedaente van een jongeling van 20 Jaren. Als Reynout dat sag verwonderde hy hem seer / en was verbaert / en seyde in hem selven / wat is het dat my nu geschiet; ik en weet niemant so kloek dien ik staen wil / hy moet van mijn hant sterven / al is het dat Fortuine den rugge keert; want mijn broeders zijn gevaen / en ik denke datse Coning Karel hangen sal / daer toe heb ik mijn ros verloren / dus komt geerne d' eene verdriet na d' ander / en nu komtde duyvel Belsebub en sou my geerne tempteren / ik sal God besoeken of het bedrog of tuyverlerije is. Met dien heeft Reynout het zweert verheven / en sloeg een so vreesselyken slag dat Malegijs meende dood te blyven / en mogtse met groter pyne qualijk ontvlieden / en met dat Malegijs de slag met pijne ontweek riep hy en seyde: wat doet gy / en kendy my niet Neve Reynout? met dat Malegijs dat sprak bleef Reynout staen seggende: Neen ik / wie sydy dat segt my? doe seyde hy / ik ben Malegijs. Als Reynout het aenhoorde viel hy hem te voet / seggende: lieve Oom aen u naest God staet al mijn hope en leven / en ik bidde u vriendelyk wilt mijn broeders nu bystaen en behulpig wesen / ik heb beyaert mijn ros verloren / des heb ik seer groote rou / want dat was al mijn toeverlaet. Malegijs seyde / hoort Reynout wat ik u leeren sal / ik sal met mijner konsten beyaert voor u brengen. Als Reynout dit hoorde wert hy eensdeels verblijd / seggende: Oom dat gy heet doe ik geerne / en laet dat niet door vreese van de dood. Doe nam Malegijs een oude huyk en gaf se Reynout / en seyde / doet de huyke over u Harnas dat men het niet en siet; de huyke en had geen gat / anders dan daer men het hooft door stak / en doe gaf hem malegijs eenen hoed / daer menig teken aen stont van loot / en dede hem twee oude hoosen aentrecken. Als dat malegijs gedaen had toog hy een ander huyke aen / en eenen hoed op syn hooft / en deede syn konst / en veranderde Reynout in de gedaente eens mans van hondert Jaer / seer krank en mismackt van lichaem /

syn baert grau en lang / en zijn wijnbrouwen over syn oogen. Dit gedaen wesende schikte hy hem te gaen / en wie hen lieden te gemoet quamen / sagen malegijs en Reynout na om dat hen docht dat zy nooit soo arme mismaekte Pelgrims gesien en hadden / en dit selve docht elk mensche diese met oogen sag. En wanneer sy upt der lieden gesicht waren / waren sy Jongelingen en koene ridderen. In desen schijn gingen sy tot het einde van 't wout te voordeele; doe sagen sy al om / en merkten aen d' een syde van den wege een schoone hagedoorn / en aen d' ander syde een boom / sy gingen sitten onder de Hagedoorn: niet lange en hadden sy daer geseten / malegijs sag vier Monnicken / rydende op Peerden. Malegijs seide tot Reynout: blijft hier en verwagt my / ik sal de Monnicken te gemoet gaen / die ginder komen ryden / want ik soude my geern biechten. Als Reynont dit hoorde seyde hy: so doet Oom ik hope het sal ons te beter gaen. Hier mede scheide malegijs van reynout / en ging de monnicken tegen. Als hy 'er by quam groete hyse / seggende: God geve u goeden dag. De monnicken seyden / Pelgrim God loons u. Voorts seyden de monnicken: O oude Pelgrim wat hebdy menig mensche overleeft? doe seyde hy / ik bid God dat hy my leven laet so lange dat my iemant aelmoessen gave / en dat ik ontbonden waer van mijn sonden / ik bid u Heeren dat gy myn biecht horen wilt. Doe seyde daer een monnik: Pelgrim gy sult gaen tot een Prochiaen / want wy hebben haest / en mogen niet toeven. Malegijs seyde / Heer gy siet wel dat ik een arm krank mensche ben / sal ik dan in mijn sonde versmoren / so moet ik ter hellen en altijt verloren blyven / maer ik hoope dat het soo niet syn en sal. Heer ik moet u klagen mijn misval / ik had by my vergadert met bidden wel twintig pont / en in het bos komende quam my te gemoet reynout / en benam my het gelt / sloeg my so seer dat ik meende dood te blyven; maer ik behield 4 besanten van goude / die ik so heimelijk benaeid hadde / dat hyse niet vinde en konde / anders waer ikse mede quyt / nimmermeer mach ik hem prijsen / en ik weet niet wat te doen / maer ik bid u Heer hoor mijn biegt / ik sal u de bysanten geven. Malegijs vraegde de monnik of hy wist eenig edel volk vergadert? Doe sey een monnik: Nu Sondage sal te Parijs groot volk wesen beide edel en onedel. Doe seyde een monnik tot de ander in Latijn / laet ons hem syn biecht horen / en nemen die bysanten / want sy sullen goet syn om te verdrinken in den Wijn / dit dogt den anderen monnik goet. Doe seyde d' een monnik / komt voort Pelgrim / ik sal u biegt horen / maer malegijs vraegde den monnik eerst en seyde: ik bid u Heer / hebdy niet gehoort wat daer te doen sal syn / dat gy my de waerheid daer af segt? De monnicken deden dat geern / en seiden: Sondage naest komende sal roelant beyaert berijden buiten Parijs om de Jonkvrouwen te laten sien syn grote sprongen. Malegijs sey: mag 't waer syn / is beyaert daer? Ja seide een monnik / en als roelant beyaert bereden heeft so wil hy Justitie doen / hangen syn Neven te Montsaucon aen de Galge. Als malegijs dat hoorde / seyde hy soetelijk / ik seg u in der waerheid syn sy niet gehangen / so mochtense wel met den lijve ontgaen. Doe seyde een monnik / sy leven noch maer sy liggen in zwaer verdriet / en hy wil ook justitie doen over reynout / en wreken syns soons dood / en ons is bevolen dat wy reynout in den ban doen souden / en verbieden dat hem niemant herberge noch en verkoopt eten of drinken. En waert datter iemant so koen waer die 't dede / wy souden hem mede in de ban doen. Als malegijs de monnik dus hoorde seggen / wert hy gram / en dacht in hem selve dat hyse dooden soude. Malegijs sey met een geveinst hert / ik bidde u lieden gy Heeren / dat gy wilt vallen op uwe knyen / en bidden voor my dat mijn biecht salig mach zijn / en volkomentlijk uitgesproken sonder iet te vergeten / en ten einde tot mijn penitentie volherden / op dat gy mede der goeden werken dien ik doe ende gedaen hebben deelachtig mogt wesen. Als de monnicken malegijs dit hoorden seggen vielen zy op haer knien / biddende dat God den Pelgrim volheid verleende in zijn opset en goede werken / en vergave hem zijn zonden daer hy zoo lang in geweest hadde. Hier en tusschen toonde malegijs zijn konste als dat hy sterk en vroom was in der lieden oogen / en nam eenen stok die daer lag met yser beslagen / en sloeg eenen Monnik dat hy dood viel. De ander monnicken dit siende / waren

seer

seer verbaeret / en meenden hem te ontloopen / maer haer kleederen waren te lank / soo dat zy niet seer lopen en mochten. Malegijs volgde se en sloegse ook dood. Als Reynout dit sag seyde hy: ke Oom wat hebdy gemaekt? gy hebt dese Monnikken gedood die u penitentie setten souden / my dunkt gy willet al verslaen dat u gemoetet. Malegijs die seyde: Reynout Neve ik en mochte die penitentie niet doen die zy my setteden / zy was te zwaer daerom sloeg ikse. Reynout seyde: Oom soude ikse alle slaen die my zwaer penitentie setten / ik had wel in een klooster van deser Orden over de 300. gedood. Reijnout Neve seyde Malegijs / laet dese woorden varen en komt hier / laet ons de Monnikken uyt doen al dat zy aen hebben / en binden 't op de Peerden / en brengen die kleederen en Peerden in het klooster. Doe was Reijnout toornig in hem selven / om dat die Monnikken doot waren en seyde: Oom gy moet dat selver doen want ik en wil daer niet toe doen. Malegijs dat verstaende / trok de Monnikken de kleederen en kousse uyt / en bandse te hoop / en hy leydese op de Paerden / ende Monnikken die wierp hy in den weg. Dit aldus gedaen synde so gingen sy in 't Klooster / het welk buyten Parijs stont / van der selver Orden. Als zy voor 't klooster quamen / so vraegde Malegijs na de Abt / die hem terstont van den Poortier gehaelt wert. Als Malegijs den Abt sag / so dede hy hem eere en reverentie / seggende: Heer Abt / u doet Reynout de Grave seer groeten / en hy send u dese Peerden en kleederen / dat gy hem in uwe Gebeden doen sult en bidden voor zijne Broeders / datse God tot soene wilt laten komen. Den Abt vraegde Malegijs / waer Reijnout aen de Peerden en knapen quam? Malegijs seyde / hy heeft 4 monnikken verslagen hier in 't wout van Bordeele / en hy dwank ons daer toe dat wyse herwaerts brengen moesten en u geven. En eer Malegijs syn woorden voleynde / seyde Reynout stillekens dat het Malegijs loog / en dat hyse verslagen hadde / maer de Abt en hoorde het niet. Doe stiet Malegijs Reijnout met den elleboge / doe verstont Reynout wel dat 't Malegijs om beste dede / nogtans dagt 't hem vreemt dat syn Oom dese woorden sprak. Doe seyde den Abt weder tot Malegijs / vrient heeft se Reijnout verslagen / oegs vermaledijde hem God / sy sliepen te nacht hier alle vier / wat is my geschiet? ik wil dese gifte van Reynout niet ontfangen / hy is hier in 't land te ban gedaen / zo dat men hem eeten noch drinken verkopen mach / en in onse Kerk sal men hem ook bannen. Doe seyde Malegijs tot den Abt / en wilt gy de gifte niet ontfangen / so willen wy weder tot Reijnout varen en seggen 't hem / zo weet ik wel voren / seggen wy 't hem / dat hy komen sal en verbranden 't klooster. Als dit den Abt hoorde wert hy verbaert / en seyde tot Malegijs: Vrient / ik ben anders beraden / ik bid u dat gy Reijnout over my niet en klaegt / want syn gift wil ik geern ontfaen / want ons en staet syn gift niet te laten / en willen voor hem en syn Broeders bidden / en wat goede werken wy doen en Missen en getijden / dat hijse en syn Broeders deelachtig mogen wesen. Doe seyde Malegijs: Heer Abt ik seg u op dusdanige voorwaerden als gy ons belooft / zoo laten wy hier de Peerden / en 't goet dat wy hier brengen. Aldus scheijden Malegijs en Reijnout uyt den klooster / en gingen haestelijk na Parijs. En als dese Heeren in Parijs quamen was 't Sondag / en den tijd dat Roelant Beyaert verrijden soude op de Vaert buyten Parijs / als voorseijd is: als den dienst in de Kerke gedaen was gingen de Heeren eeten. Met dien quamen Malegijs en Reijnout voor de brugge tot Parijs / en sagen een Schuere open staen / daer veel strooïs in was / en daer nam Malegijs een arm vol strooïs uyt, en droeg 't op de brugge en ging daer op sitten / en seyde tot Reijnout: ô lieve Gesel / hoe suldy op dit stroo komen? ik weet wel dat u lange staen seer pijnlijk is / want gy hebt verre gegaen / dus suldy u seer wee doen eer gy te sitten komt / ik weet wel aen mijn selven: Hier en binnen is een man by hen-lieden gekomen die uyt der Kerken quam. Malegijs riep en seyde: ik bidde u lieve vrient dat gy doch mijn Gesel helpen wilt dat hy te sitten kome op dat stroo / op dat mijn Gesel hem geen wee en doe. Als de goede Gesel dit hoorde van Malegijs / dede hy 't geerne / en hielp Reijnout te sitten / ende hy gaf Reynout eenen penning / en dagte hy en mogtse nergens beter besteden. Ende als Reijnout den penning had gaf hyse Malegijs in de hant / en die stakse in syn Tas. Doen seyde die goede

Man tegen Malegijs: vrient begeerdy herberg dat segt my: Ja ik Heer: seyde Malegijs/ dat u God loon: waer staet u huys? De goede man seyde: Ginder onder geenen Boom suldy een Waerdinne vinden die u minlijk ontfangen sal. Malegijs seyde: dat loon u God die deugt die gy ons bied/ wy willen wederom voor u bidden. Aldus scheyde de goede man van de Pelgrims; binnen deser tyd was de maeltijd ten Hove gedaen/ en de Heeren begonden uytwaert te gaen/ daer Roelant met Beyaert ryden soude. Malegijs sittende op de brugge met Reynout/ had met hem gebragt eenen kop van Goude/ en settese tusschen hem en Reynout/ dien Kop was seer goet/ daer stont aen meenigen kostelijken steen/ die tegen de Sonne syn schoone raden of schijnsels gaf/ de kop was so groot dat men niet veel soo grooten gesien en had/ en in dese Kop maekte Malegijs en syn Gesel dat sy daer uyt sopten/ ende goot in den kop den besten wijn die men vand/ en Malegijs had den Wijn met kruyden en wortelen selve gemaekt; de Wijn was van sulke kracht dat wiese dronk die moest malegijs onderdanig syn/ en tot synen dienst staen. Doe gaf malegijs Reynout weder syn sporen van goude/ en seyde: Neve doet u sporen aen u voeten. Doen seyde Reynout wat sal ik met die sporen doen/ nu ik beyaert quyt ben? malegijs sey: Reynout Neve doetse aen u voeten/'t sal niet quaet syn trekt 'er u kousen over/ ik sal met mijner konst beyaert voor u brengen/ en als men u 'er op helpe suldy twee werf aen d' ander syde afvallen/ maer de derde reyse als sy u opsetten sult gy vaste houden. Als malegijs dese woorden sey/ quamen de Heeren van 't Hof/ voor de Heeren gink een groote schaere Poortiers/en daer na twee schaeren van Landlieden/ als die verby waren quam 'er een schare van Vrouwen. Daer na quamen de ridders heerlijk geseten op de rossen die goet waren/ doe stonden daer Jonkvrouwen op de brugge by malegijs en Reynout die 't volk sagen voorby gaen edel en onedel: doen seyde daer een Jonkvrouwe/ gespele welk dunkt u is de schoonste man die heden over de brugge gereden is/ en ook rijden sal? doe seyde d' eene 't is roelant die Fernagatie versloeg; d' ander jonkvrouwe seyde: het is Olivier; neen seyde weder een ander/ het is de Hertog van Baviere. Dese woorden gedaen synde van de Jonkvrouwen/ doe sy de schoonste man versien hadden/ soo stont 'er een schoone jonkvrou die 't gehoort had. Als alle de jonkvrouwen uyt geseyd hadden/ en elken ridder geprefen na haer goetdunken in deugden/ sonderlinge in schoonheyd en vroomheyd/ so sey de Jonkvrou: Ik seg u in der waerheyd/ noch weet ik een schoonder man dan gy onder u allen eenig genoemt hebt. De ander Jonkvrouwen begonnen te vragen wie de ridder was? Die sey sy/ en kenders niet? 't is een ridder genaemt reynout/ en macht hier in 't land niet komen/ mochte die ridder in 't land komen/ hy waer de schoonste man die van desen dage over de brugge gaen sal. Dese woorden hoorde reynout van de jonkvrouwen daer hy sat/ en wert lachende. Malegijs siende dat reynout loeg/ so stiet hy hem met syn elle-boge/ seggende: reynout wat gy doet; lacht niet. reynout seyde: lieve Oom ik hebt vergeten/ de jonkvrouwen deden 't my. Onder des waren de Heeren voorby malegijs en reynout over de brugge gereden/ en Coning Karel begost by de brugge te komen/ roelant ging besyden hem/ en Beyaert wert voren geleyd/ en de twaelf knechten die 't bevolen waren hadden 't elk aen een touw. Als Coning karel by de brugge quam/ wert hy malegijs en reynout siende/ en tusschen die beyde stont een gulden kop. Doe seyde Coning karel tot roelant: siet Neve tusschen geene twee Pelgrims staet een gulden kop/ ik en liet sulken kop niet maken om 1000 Ducaten. roelant seyde: Heer Coning gy segt waer. De Coning seyde/ laet ons de Pelgrims vragen van waer hem de kop komt? Doe reed Coning karel en roelant tot de Pelgrims/ en beyaert wert voor hem geleyd/ en beyaert rook aen de pelgrims/ bekende synen Heere/ en dat ros toonde of 't blyde waer/ en draefde snetelijk op de brugge over en weer. En als de Coning en roelant by de pelgrims quamen/ seyde de Coning: segt pelgrims van waer u dese kop komt? malegijs antwoorde: Heer Coning goets vindy genoeg over al/ ik segge u in der waerheyd/ had ik mijnen kop meynen te verliesen by den volke dat hier van dage voor-by gereden is/ of noch komen sal/ ik en hadse niet voorgeset of laten sien: voort seyde

hy:

hy: dank heb den Coning van Vrankrijk / so wel behoed hy den armen haer kleyne goet / als de rijken die veel hebben. De Coning seyde: segt my Pelgrim waer gy aen de kop komt / ik wilt weten? malegijs seyde / dat gelt daer die kop om gemaekt is / 't is wel 40 jaer geleden dat ik 't bad in de kerken / kloosteren en Capellen / en ik heb den kop doen wyen / en is genaemt Christiaen / en daer is mede toe van den kop daer God met zijn jongeren uyt sopten op den witten Donderdag / en de paus van Romen heeft 'er misse over gesongen / en de kop gaf hy gratie alwaer een mensch nog zo swaer belast met sonde / en lange daer in gestaen hadde / at hy een sop daer uyt hy zoude alsoo suyver wezen als maria magdalena / doe zy ons Heeren voeten zalfde. Onder dese woorden die de Coning en malegijs t' samen hadden / knielde Beyaert voor Reynout. Doe seyde den Coning / merk doch Neve Roelant / ik seg u voorwaer / dit syn twee Engelen die God hier gesonden heeft / want dit stomme beest doet hen reverentie. Malegijs dese woorden hoorende / nam een stok en sloeg beyaert dat 't op syn voeten spronk. Doe seyde de Coning / waerom slady dat ros? malegijs antwoorde: Heer had u ros iets voortgegaen / het had mijn gesel geslagen / daerom bid ik u Heer, dat gy u ros wat achterwaert laet leyden / dat wy 't mogen schouwen / want wy 't seer ontsien. Doe dede de Coning beyaert achterwaert leyden / dat de pelgrims sonder angsten sitten mogten; doe seyde de Coning / ik bid u pelgrims geef my een sop dat God my mijn sonde vergeven wil / ik sal u een gouden penning geven: malegijs seyde: Heer dat en staet my niet te doen / dat seg ik u in der waerheydt / want gy moest my eerst de Coning wijzen. Coning Karel zeyde: men zeyd dat ik Coning ben. Malegijs zeyde / zo en belgt u niet dat ik zo onwaerdelijk tegen u gesproken heb De Coning zeyde weder / neen ik vrient / wel / moet gy varen / gy en kend my niet / wat woude ik u dan wijten; maer geef my een sop / ik zal u geven een Gouden penning. Malegijs zeyde: Heer Coning / dit staet niet te doen / ten ware dat gy vergeeft al de gene die u misdaen hebben / gy weet dat God vergaf al de gene die hem den dood aen deden / doe hy hing aen een Galge des kruyces. De Coning seyde: vrient gy segt waer / maer Reynout heeft my zo veel misdaen by zijn self schult dat ik hem niet vergeve mag / en daer is een die heet malegijs vol van toverijen / die haet ik noch veel meer / ik wilde dat ik hem gevangen had / seg my pelgrim / wat man is dat die hier by u leyd? malegijs seyde: Heer Coning / 't is mijn Vaders broeder / en kan niet sien noch hooren / des heb ik in 't herte verdriet. Doe zeyde de Coning: pelgrim geeft my een sop om vergiffenis mijner sonden / dat u God weder gedenke / en beter u Geselle zijn verdriet. Malegijs seyde: Heer Coning hier leyd mijn arme Gesel / welke in 50 dagen niet hoorde noch en zag / dus heb ik al te groote pijn in 't hert / en kan ook niet spreken / dit geschiede in een nacht dat hy verstant / memorie / krachten en wetenschap verloor daer wy geherbergt waren. En eergisteren vonden wy een broedvrou / die met vreemde vrouwe plag te verkeeren / en die seide / mocht hy komen tot de Stad daer hy Beyaert berijden mocht hy zoude genesen van alle zijn qualen. De Coning zeyde: pelgrim waer dat waer zo quamdy hier ter goeder tijd. Malegijs zeyde men moet een dink beproeven eer men weet wattet doen kan. De Coning zeyde: pelgrim ik bid u door God geeft my een sop dat Gode bequaem zy ik zal u Gesel dat ros Beyaert laten berijden. Malegijs verstaende dese woorde van de Coning sey: Coning in Gods naem dat zy dan begonnen / maer door u eer sal ik 't doen / gy weet wel dat God in Bethlehem geboren was / en in arme klederen gewonden waer / dat dede syn ootmoedigheyd / om dat God woude dat hem jegelijk mensch bedenken zou / en hovaerdy laten sinken en ootmoedig wesen Coning Karel seyde pelgrim gy segt waer: Malegijs sprak wederom tot de Coning: Heer Coning ik segge u dat gene knechten die daer achter u staen wel alsoo veel te verliesen hebben als gy / daerom Heer Coning laet die knechten mede te soppen gaen met u / en elk neme een soppe door u eere. De Coning seyde: pelgrim het wort gedaen; doe hiet de Coning datse zouden voort treden en nemen elk een soppe / sy seyden 't en quamen tot Malegijs met devoter herten / leyden haer handen t' zamen als zy de brok ontfingen: och! hoe luttel wisten zy wat zy deden.

 Ten

Ten lesten gink de Coning selve met devotie / en ontfink een sop / meynende dat hy sijn sonde daer meede quijt soude sijn. Dit gedaen wesende liet de Coning beyaert brengen op de Paert buyten Parijs / en de Pelgrims quamen daer mede / met grooter pijnen / also 't scheen in haer lieden gesicht. En als sy op de bane waren / seyde Coning Karel tot Roeland: Edel Grave Roelant / ik bidde u / doet desen armen Pelgrim rijden op beyaert dat Gode bequaem sy. Roelant seyde dat hy 't geerne dede / hy nam hem in sijn armen / en hief hem met groote pijnen op beyaert. Als hy hem op beyaert geheven hadde / viel hy van d' ander zijde af. Roeland was daer te medelijden / en hief hem weer op beyaert / en hy viel van d' ander zijde wederom af. Malegijs seyde: och Heere gy doet groote sonde dat gy uwen spot met myn Gesel houd / want u ros is groot / en is 't dat hy der meer afvalt / hy blijft dood. Coning Karel seyde tot Roelant: ik bid dat gy de Pelgrim so vast houd dat hy niet en valt. Roelant nam den Pelgrim weder / en hielp hem op beyaert / en als hy daer op was hielt hy hem vast / also dat hy niet vallen mogt. Als Reynout aldus op beyaert sat / begon hy hem vast te houden / ende sette sijn voeten in de stegel-repen van goude. Doe waren die knechten die beyaert bewaerden onterst van 't Gout en de erve die haer Coning Karel gegeven had / doe sy hem beyaert brachten. Doe sey Reynout ik soud geerne alleen rijden. Doe seyde de Coning: laet den Pelgrim alleen rijden. Malegys sey: God heb lof lieve Gesel dat gy spreekt / meugdy ook sien en hooren? ja ik seyde Reynout / ik heb al mijn leed verloren. Doe seyde de Coning: Heer bisschop doet ons halen Kruycen en Vanen / want God heeft ons groote eere gedaen want hier mirakel geschiet is. Malegijs toonde daer na sijn konst dat Reynout die op beyaert sat sijn kracht weder hadde. Reynout sittende op beyaert / siende dat men op hem ofte beyaert niet en wagte / so klopte hy beyaert met sporen. Als beyaert sijn meester op hem voelde / soo sette 't hem te loopen / de eerste spronk was wel elf voeten. Als de knechten dit gewaer wierden die 't ros bevolen was / hielden sy hen qualijk. Malegijs dit merkende sag seer verdrietelijk / huppelende en springende gins en weder / roepende: Och Heer Coning wat sal 't wesen! mijn Gesel is op u ros geseten / ik dugte dat hy hem den hals sal breken / en treden hem Longe en Lever uyt den Lijve. Als malegijs dit seyde wrank hy sijn handen / en toog sijn hair / en scheen grooten rou te bedryven. Als de Coning malegijs sag aldus gebaren / had hy sijner medelijden / en riep haestelijk de 12 Genoten / en bad hen dat sy beyaert wouden vangen / en die mensche die op beyaert sat / en brengen hem wederom. Als de Coning dit geseyd had / noopten sy haer rossen; de eerste waren Roelant en Ogier / daer na den Hertoge van Bavier en Sampson / en voort alle d' andere genoten / wat haer rossen lopen mogten / en volgden dus Reynout die op beyaert sat / en hebben hem versien een boog-schoot verre. Reynout die dus / op beyaert sat / sag dikwils om of men hem volgde / ten lesten wert hy siende dat hem de genoten volgden. Reynout dit siende seyde in hem selven: Och hoe geerne wist ik of mijn magen my volgen in 't goede of in 't quade / want wist ik dat sy my in 't quade volgden / ik souder my liever over wreken dan over een vreemt man: met dese woorden toog hy sijn Zweert / en hield beyaert staende tot dat sy by hem quamen / en als sy by Reynout soo na quamen dat sy hem hooren mogten / riep Reynout totten genoten: gy Heeren hebt gy mijn dood gesworen dat segt my? Doen seyden sy: Reynout neen wy / ridder koen. Doe seyde Roelant: Reynout Neve wy en dachten niet dat wy u hier vinden souden. Doe seyde bisschop Turpijn: sydy daer Neve Reynout? Ja ik antwoorde Reynout. Doe seyde Ogier / Reynout Neve my verwondert van u / dat gy hier zijt? Olivier seyde segt my dog neve wie is den Pelgrim die by den Coning gebleven is? Reynout seyde: 't is mijn Oom malegijs: Roelant seyde 't is die 't wesen soude / want hy en doet niet dan metten Coning spotten. Doe seyde Reynout / ik bid u Neve Roelant / dat gy hem niet en wroeget. Roelant seyde: sou ik dat doen dat waer misdaen / ik sal des waerlijk niet doen. Doe seyde Reynout / ik bidde u Heer bisschop door alle die vriendschap die ik u wederom doen mag / dat gy mijn broeders in dijn geleyde ontfangt die den Coning gevaen heeft: En gy baroenen u bidde ik mede / als dat gy

mijn

mijn broeders tegen Coning Karel wilt verdui-
gen / en niet en gehengt dat mense ter Galgen
leyd om te verdoen. Met dat Reynout dat ge-
seyd hadde / sprak daer Foukens sone: Ik segge
u Reynout dat ik u gevangen leveren sal den
Coning / die u en u broeders morgen sal doen
hangen. Reynout hoorende dese woorden van
den Schiltknecht / wierd hy toornig / seggende
God behoede mijn broeders van alsulken dood /
ik hoope op God dat gy liegen sult / en komdy
naerder / ik sal 't u vergelden. Met dien quam
de knecht om hem te vangen / doe verhief Rey-
nout syn Zweert / en sloeg des knechts hooft
van syn lichaem. Als Roelant dat sag loeg hy
daerom / en seyde: Reynout Neve dank hebt gy
dat gy 't dedet / want gy hebt hem syn loon ge-
geven; doe seyde Reynout: gy edele baroe-
nen blijft al met Gode / die moet u altijt in syn
behoede ontfaen: en ik bevele God mijn broe-
ders / en op u geleyde: en mijn Oom malegijs
beveel ik maria Gods moeder / en hier mede
neem ik aen u allen oorlof / en scheide van hier.
En aldus nam Reynout oorlof aen de Heeren
en reed haestelijk na Montalbaen.

Het XV. Capittel.

Hoe de Heeren weder tot Koning Karel quamen, en seyden dat zy Beyaert niet vinden en konden, en de Koning Reynouts Broederen woude doen hangen, daer Bisschop Tulpyn tegen was met Roelant, en de andere Heeren, en beletten 't dat het niet en geschiede. En hoe Malegys Reynouts Broeders verloste uit de Gevankenis, en gink tot den koning daer hy lag en sliep in syn Kamer, en seyde tot hem dat hyse uyt ter gevankenisse nam, en bragtse tot Montalbaen.

Als die heeren van Reynout gescheyden wa-
ren / reden sy weder tot den Coning en
overdroegen met malkanderen wat sy tot Co-
ning Karel seggen souden. Doe seyde bisschop
Tulpijn: wat sullen wy van desen Schilt-
knecht seggen die Reynout verslagen heeft / wie
sal 't voor de Coning verantwoorden? Roelant
seyde: dat sal ik doen en seggen dat ik 't selve
gedaen heb / daer weet ik raed toe. Dit dogt hem
allen goet / en reden so tot den Coning. Als de
Coning de Heeren sag was hy blij / en vraegde
Roelant terstont of hy beyaert bragt? Roelant
seyde: Heer Coning neen wy; met dien heeft
de Coning versien de Schiltknecht / die daer
dood ingebracht wert op een ros / en seyde:
is 't den Pelgrim die op beyaert sat? Roelant
seyde: Neen Heer Coning het is foukens So-
ne van morlioen: de Coning seyde weder /
wie heeft den Schiltknecht gedood? Heer sprak
hy / dat dede ik. De Coning seyde: Neve dat
is misdaed. Roelant seyde: Heer Coning gy
kent beyaert wel / als 't begint is 't seer fel /
en als 't quaet is so en kan 't niemant dwingen /
of agtervolgen / en wy waren den rosse so na
gekomen dat wy 't sagen / des wy alle blijde
waren. En doe quam daer de Schiltknecht
en woudet met syn kracht alleen vangen / en
trok syn Zweert / en als beyaert dat sag was 't
seer schouw / also dattet vloog of 't duyvel geweest
had / en wy verlooren beyaert tusschen twee
foreesten in een koornland / doe was ik so
toornig dat ik de Schiltknecht dood sloeg. Doe
seyde de Coning: Roeland gy doet hem recht /
het was groote slechtigheyd van een knecht / dat
hy voor u alle uytrijden sou / en vangen bey-
aert alleen / dat hem niet doenlyk was / mijn
waer leet gy en haddet gedaen. Als de Coning
dit geseyt hadde / sprak Roelant: Heer Coning
ik wil doen hangen de knechten die gy beyaert
bevalt / om dat sy hen beyaert hebben laten
ontgaen. De Coning sprak wildy dat gedaen
hebben / het sal geschien. Doe beval de Coning
dat men die knechten soude hangen / 't welk
terstont gedaen wiert. Daerom van veel on-
derwints komt groote onruste ende achterdeel
Malegys die by den Coning was / gink tot
hem en seyde: O lacen wat is my geschied!
mijn Geselle is op u ros geseten / ik weet wel
dat hy afgevallen is / en mach dood wesen / des
heb ik in myn hert soo grooten rou dat ik niet
gehengen en kan / en ik wil gaen over Zee
voor de Ziel mijns Gesels bidden / dat hem
God genadig wesen moet / en met dien hiel
hy hem seer qualijk / hy wrong syn handen en
toog syn hayre / en scheen te bedrijven onge-
meenen rou / en seyde / adieu Geselle / ik en sie
u nimmermeer: Doe Coning Karel dese rou
malegijs sag bedrijven / had hy medelijden / en

seijde vrient hebt maten in uwen rou / ik sal u begeven kostelijk in een rijk Klooster / daer gy u leven u brood hebt; en kan ik vernemen waer u gesel dood gebleven is / ik sal in de eere van onser Vrouwen over zijn ziele doen singen alle dagen een misse. Malegijs seijde: God loons u Heer Coning. Doen gebood de Coning dat men hem geven zoude hondert ducaten in goude / en dus scheijde malegijs en dankte den Coning seer van zijn gifte. Als dit gedaen was ontbood de Coning alle zijn baroenen by hem / en seyde: Edel Heeren ik zal my wreken over die gene / die mijnen Sone zoo moordadelijk versloegen. Dus zweer ik op mijn Kroone / dat ik my over die moordenaers wreken zal. Als de Coning dus zijn eed gedaen had / dat menig Edelman leed was die 't hoorde / zo liet hy Reynouts broeders uyt de gevankenis halen en voor hem brengen / en als zy voor hem quamen / liet hy haer handen en ogen binden als offe dieven geweest hadden. Als dit bisschop Tulpijn sag had hy medelijden / en seyde: Heer Coning doet gy wel en laet ons Neven voor de Schepenen brengen. want Heer Coning het is immers u vleesch en bloed / gy weet wel dat u de Wet elk mensch te zwaer is. Coning karel seyde: Heer bisschop des en doe ik niet / want ik zal noch heden wraek ontfaen over mijn Sone / en doen mijn Neven hangen; de bisschop seijde: Heer Coning die Heeren hebben hier zo menige magen die 't niet geerne sien souden / en ramp moeten zy hebben zo gyder een laet hangen. De Coning seyde: suldy u dan tegen my setten? Neen ik seyde de bisschop. Coning karel seyde weder / ik salse doen hangen. En de bisschop seyde: Heere / des en gehenge ik niet. Koning karel riep tot hem Fouke van Parijs / en seijde: wat raed gy my / wil ik mijn Neven hangen / of wil ikse laten leven om de zoen die zy my bieden? Fouke zeyde tot de coning daer toe zydy self wijs genoeg / want gy siet wel dat bisschop Tulpijn met macht tegen u wesen wil / en is 't dat gy 't doet so sal men seggen dat 't bedwang dede / gy en dorstet niet laten. Als Koning karel dese woorden van Fouke hoorde wert hy toornig / en zwoer by zijn Koninglijke kroon dat hy zijn Neven nimmermeer en soude laten verdingen / en souse te Montfaucon doen hangen: dese selven eed

was hem leed en 't beroude hem seer. Als de bisschop de Koning hoorde zweeren / belgde hy 't hem en sey: Heer coning gy sult u Neven tegen u laten verdingen 't is u lief of leed. De Koning seyde: bisschop Tulpijn wildy u tegen my setten? en met dat hy dat seyde sloeg hy na hem / doe nam de bisschop de coning by de kele / en sou hem gedood hebben / maer de Heeren schoote daer tusschen / en togen Tulpijn van de coning / die toornig was / en riep met arren moede: Nu sal ik weten bisschop Tulpijn wie de gene syn die my begeven en niet u leven en sterven willen. Doe trad de bisschop aen een syde / en sprak: Nu bid ik mijn magen die my helpen willen / en in de nood niet en begeven / dat zy nu komen. Als de bisschop dit sprak / sprank by hem over van de coning / Grave Aymeryn arnouts sone van beviant / daer na Heer arnout selve / doe die Hertoge van ardan / een stout ridder / en was Diderik genaemt; daer na de Hertog van borgongdien / en seyde: Heer bisschop Tulpijn / wy sullen u helpen tegen al de gene die u sou willen deeren. Doe gink over Ridsaert van Normandyen / daer na de sterke Ogier / een broom ridder; doe gink over den Hertog van barboen / en met hem betram en Biosse / die beide syn kinderen waren; doe trad over van Geneve Grave Olivier / daer na den stouten Roelant / nochtans en baden sy 't hem niet. Doe seyde die Heeren tot bisschop Tulpijn: Die u misdede edel Heer bisschop wy souden 't so op hem wreken dat het hem syn leven kosten sou. Als Koning karel dit sag / seyde hy op Neve Roelant / hoe hebdijt dus gemaekt / ik sie wel ik heb mijn brood qualijk besteed / dat ik u dus lange binnen mijnen Hove gehouden heb /

en van jongs opgevoed / en heb u gemaekt de meeste van alle mijn Heeren / en mijn betrouwen op u geset / en gy begeeft my ter noot Roelant seyde: Heer Coning des acht ik niet / maer gy meugt u wel schamen voor alle de Werelt / want verdedy dese drie Heeren / 't is u vleesch en bloed / u schande die waer te groot. Doe riep de Coning Fouke van Parijs / en seyde: wat segdy Fouke / wil ik mijn Neve laten verdragen om de soen die sy my geven willen? Fouke seyde: Heer Coning des sydy selve wijs genoeg / en siedy niet dat u hooge mage die met u alle dagen gaen / tegen u gewapent syn in hulp van bisschop Tulpijn: En is 't dat gy de drie Heeren tegen u laet versoenen / men sal seggen dat gy 't door ontsag gedaen hebt. De Coning seyde / Fouke / gy segt waer. Dit hoorde Ogier / en wert toornig en trad voor / en nam Fouke by den hayre / en sloeg hem met eenen vuyst in syn hals dat hy in onmacht viel voor des Conings voeten / of hy dood had geweest. Doe seyde Ogier: gy valsche raedgever / ik waene die Heeren nu over u gewroken syn. Met dien ging hy voor / daer de drie Heeren saten / en ontbondt hen hare handen en oogen / want hyse zo gebonden niet sien en mogt. Doe seyde bisschop Tulpijn: wie zal de gene wesen die dese Heeren hangen zal? ik waene iemant zo stout zy. De Coning seyde: Heer bisschop / gy set u onmate seer tegen my. Doe seyde de Bisschop: Heer Coning ik seydet u te voren / en ik segge u noch woude ik my tegen u setten / ik wonne u af kroone en lant. Als de bisschop dese woorden seyde / wert de Coning seer toornig / en klaegde seer voor al syn Heeren. Als dit de bisschop sag / had hy medelijden met den Coning / en bondt de drie Heeren weder handen en oogen / en settense weder op 's Conings voeten. Doe seyde bisschop Tulpijn Heer Coning / nu doet 'er uwen wille mede wat u belieft; maer laetse verdingen / het is u best De Coning / seyde: Eilacen wat is my geschiet: dat my de liefste daer ik mijn betrouwen op stelle / my begeeft? doe sey Roelant: voorwaer Heer Coning ik en doe niet / maer wildy vegten op de Sarazijnen of Heydenen / ik en begeve u niet door geen angst of vreese van der dood en altijd wil ik geern in 't vreesselijkste wesen en u getrouwelijk dienen. Doe sprak de Coning weder en seyde: hoordy 't Heer bisschop Tulpijn / het zy minnen of onminnen / ik zal toch heden mijner suster kinderen hangen / en wrake doen over mijn Sone / ik en waene anders mijn leet nimmer te vergeten / sonder eenige langer beyden met macht van volk: want als 't ten quaetsten komt / zo grooten slag slaet dikwils den knecht als een ridder die de wapen gepleegt heeft. Als Roelant dit hoorde van de Coning / wert hy toornig / en seyde: Heer Coning suldy dan u knechten tegen my willen setten of Foukens knechten? met dese woorden toog Roelant syn zweert / en sloeg een van zijn knechten dat hem 't hooft van den lijve vloog. Doe seyde Roelant: Heer Coning en laet u knechten niet tegen my / want ik wouse wel alleen verslaen. Als de Coning dit zag dat hy niet en vorderde / zweeg hy lang / en dacht in hem selven hoe hy hem best mogte wreken. Over een wijl seyde hy: gy Heeren gy misdoet zeer dat gy mijn t' ander doet / en my verwondert waerom gy 't doet / want ik gezworen heb dat ik mijn Susters kinderen zoude doen hangen / en wreken de dood mijns Soons / en mijn gezwore eed moet voort gaen. Aldus waerdy van edelder herten gy zoud my daer toe helpen dat ik mijner eer volbracht. De Bisschop seyde: Heer Coning en weest niet haestig / het is twee werf geschied dat gy uwen eed brak / aldus en acht ik die niet veel. De Coning zeyde: Heer bisschop heb ik 't gedaen 't is my leed / en ik weet niet dat 't geschiet is dus segt my wanneer 't geschied is. De bisschop seyde / ik sal 't u seggen: En gedenkt u niet dat gy in arren moede zwoer by u kroone dat gy Amalijs van Olinde zoude doen hangen / om dat hy by u dochter sliep / en nu hebdy den Man weder zoo lief dattet wonder is / want hy dient uwe Tafel / en hebt hem u dochter ter Wijve gegeven. Als de Coning dit hoorde wert hy toornig en zey met arren moede / ik verbiede u bisschop Tulpijn tegen my meer te spreken / want soudy tegen my eenig gedinge maken / het schijnt gy zoud my af winnen Landt en Kroone. Roelant zeyde: Heer Coning doet mijnen raed 't zal u goet zijn / dat is doet dese drie Heeren weder in de gevangenisse leyden / en laetse noch een wijl leven / hier-en-tusschen suldy u beraden / zo dat alle ding ten besten komen zal. De Coning seyde

Roelant

Roelant uwen raed wil ik doen. Doe wierden de broeders weder in de gevankenisse geleyd / die in grooter vreesen geweest hadden van den lijve / en daer mede schepde dat Parlement van de Heeren / en de Coning gink in syn kamer / en wert alzo te vreden gestelt.

Dit gedaen synde gebeurde 't dat malegijs weder te Parijs quam om te verlossen Reynouts broeders uyt de gevangenis / want zy wisten niet van ure te ure Coning Karel en soudse doen hangen. Als malegijs in Parijs was / gink hy in 't Paleijs daer de broeders gevangen lagen. Als hy 'er quam toonde hy zijn konste / en de Valbrugge gink neder / en de poorten ontsloten: en als hy daer in was / gink hy tot de gevangenis / en toonde syn konste / en de deure der gevangenis brak. Doe trad hy in / en nam Adelaert by der hant / en hy dede af van haerder lijf alle de sloten en taerssen daer mede zy gesloten waren. De broeders en wisten niet dattet Malegijs was / maer zy waenden dat 't Conings Dienaers waren / die de Coning sonde om hen lieden heymelijk te dooden / en zy waren droevig. Adelaert seyde: Adieu broeder Reynout / want Karel past op ons te dooden / gy en siet ons niet meer levende / God wil bewaren onse zielen. ridsaert en writsaert seyden: nu is 't al gedaen / wy moeten nu immer sterven / want wy hooren dat de Coning om ons volk gesent heeft / en wil ons dooden / en zy begonden seer te schreyen dattet malegijs ontfermde / en seyde tot hen lieden: gy Heeren vervaert u niet / ik segge voorwaer ik ben u Oom malegijs: Als dat die broeders hoorden waren zy blijde. Adelaert seyde: lieve Oom / ons leven staet aen u en aen God / dus wilt ons helpen. Malegijs seyde: weest te vreden / ik sal u leyden uyt de gevangenis. Met dese woorden nam hyse by der hant en leydese uyt den Kerker / en leydese aen de brugge tot Parijs. Doe seyde malegijs / ik hebbe misdaen dat ik u weg leyde sonder 's Conings wille / dus blijft hier staen ik sal gaen nemen oorlof aen den Coning / want sonder oorlof en wil ik u niet weg leyden. Doe seyde Adelaert: Oom laet ons gaen de Coning en sal u geen verlof geven dat weet ik wel. Malegijs seyde: Gy moet so lang staen dat ik oorlof heb. Met dese woorden liet malegijs de Heeren daer staen / en gink tot den Coning. Als malegijs in 's Conings kamer quam / gink hy staen voor 's Conings bed / en seyde: Heer Coning God geve u goeden dag / en wil uw ziele geleyden als gy van der werelt scheyd / God behoede u voor misval. Heer Coning ik heb mijn Neven uyt den gevangenisse genomen / het gaet tot schade of baet / en zy staen voor de brugge binnen Parijs / en ik bid u Heer Coning dat gy my oorlof geeft ik sal die Heeren leyden te montalbaen / daer zy u niet ontsien sullen. De Coning dit hoorende / leggende tusschen waken en slapen / seyde tot malegijs: Doet met u Neven uwen wille dat gy wilt: waer wist een man tusschen slapen en waken sulken antwoort geven? als malegijs dit van den Coning hoorde was hy blijde / en gink daer hy vant des Conings kroon / en namse mede daer 't de Coning met oogen aensag / en keerde weder tot de drie Heeren / en bragtense in korten tijd op montalbaen. Als Reynout syn broeders sag was hy seer blijde. Aldus bleef Reijnout met syn broeders en malegijs tot montalbaen in goede hoede. Coning karel die van malegijs dit gesien en gehoort hadde tusschen slapen en waken / was weder in slaep gevallen / als hy daer na weder wakker wert en wist hy niet of hem malegijs in een droom te voren gekomen geweest had / of dattet geschiet was. In dese arguatie lag de Coning so lange dat hy opstont om te sien watter of was / droom of wat anders. En de Coning hem met haesten gekleed hebbende / gink hy tot der gevangenis die hy open vant / gink daer in / en vond dat hy de broeders quijt was / daer hy grooten rou om hadde / en gink weder na syn kamer / en onder des quam hem Roelant te gemoet / die hem groete / en seyde: Heer Coning ter goeder tijt moet gy aldus vroeg opgestaen wesen. Doe seyde de Coning: lieve Neve Roelant / ik moet u mijn misval klagen dat my te nacht gebeurt is: als ik lag en sliep quam my te voren de bedrieger malegijs / en zo my dogt seyde hy tot my dat hy Reynouts broeders uyt de gevangenis genomen hadde / en dat hyse weg leijden mochte tot montalbaen / daer zy my niet ontsien sullen. En my docht ik sag hem voor my staen en gaf hem oorlof dat hyse weg leyden soude / en doen daer mede dat hem geliefde. En ik sag dat hy

mijn

mijn kroone en zweert naer hem nam / dat ik ninnmermeer en waene wederom te krygen. Roelant antwoordende den Coning met korte woorden: Heer Coning gaeft gy hem oorlof en wyt gy het nog Malegijs ondank dat hyse nam. Roelant Neve / gy houd uwe spot met my / des soude ik u wel ontberen. Hier mede gingen zy t'samen in de zale / en de Coning was seer t'onbreden over zijn gevangenen.

Het XVI. Capittel.

Hoe dat Koning Asises in de Stede van Keulen belegert was van de Heidenen, en om hulp sond aen Koning Karel, en hoe hy Roelant daer sond die de Stad verloste, en den Heidenschen Koning Korsaen versloeg.

ROelant en den Coning stonden t'samen in de zale en veel andere Heeren / en hadden sonderlinge woorden van Malegys. Onder des sag Coning Karel eenen Bode komen / en seide tot Roelant: Neve ons genaekt nieuwe mare: doe seyde Roelant / goede boodschap moet altyt wellekom syn. Onder des dat Roelant dese woorden sprak / quam den bode in de zale voor den Coning en groete hem / en als hy hem gegroet hadde / seyde hy: Heer Coning ik brenge nieuwe mare die my liever achter bleve / want Coning van Keulen Asises doet u bidden dat gy hem hulpe send / of hy moet de stad overgeven / want de Heidensche Coning heeftse soo sterkelijk belegen / en ik duchte dat hyse winnen sal eer gy daer komt. Coning Karel was droevig van dese tydinge / en seyde: Edel Ridder / Neve Roelant / gy en liet niet dat ik u bad / nu bidde ik u dat gy daer vaert / en ontset die van Keulen / ik sal u leveren vijftig duysent mannen. Roelant seyde dat hy het geerne dede. Doe seyde Ollivier: Roelant vroome Ridder gy sult hier alleen niet varen / ik wil mede varen met acht duisent mannen. Roelant seide: dank hebt Ollivier; daer naer seide Dunay een seer vrome Ridder / Hertog van Bavier / Roelant ik sal mede komen varen / met 8000. vrome mannen. Roelant sprak met een blijde aensicht: Neve / God dank u der vriendschap. Doe seyden de Heeren tot malkanderen / datse dien avond buyten Parijs wouden logeren en hare tenten slaen / met dese woorden scheiden de Heeren van malkanderen / en gingen in de Herberge om hun rede te maken. Ollivier met zijn volk waren eerst rede / en reed met syn volk buyte in schoonder ordonnantie / en sloeg syn tenten buyten Parijs in een velt. Hier en binnen was de Coning op syn Paleis en riep tot hem Roelant / en seyde: Sie Neve Roelant / ginder staet een schoon hoop volks / ik bidde God dat hyse bewaere. Doe sy dus spraken / quam Ogier ryden met syn volk in goede ordonnantie en wel toegemaekt / en sloeg zijn tenten by Olivier. De Coning seyde: Roelant Neve / siet ginder Ogier met syn volk / al schoone mannen / ik bid God dat hyse behoede voor quaed. Dunay met zijn vrome mannen en Ridders en sloeg syn tenten by Ogiers. De Coning dit siende / seyde hy: siet ginder Neve Roelant / Dunay met dit schoon volk / God wilse beschermen; dit gedaen zijnde gink Roelant en wapende hem ook met zijn volk en nam oorlof aen den Coning en reed uyt met syn heir / het welk een schoon heir was / en vroome mannen wel toe gemaekt / het welk genoegelijk was om aen te sien. En als hy buyten was met zijn volk / sloeg hy syn tenten by de andere; daer bleven sy liggen buyten Parijs tot des anderendaegs / en so haest als den dag aanquam reden zy na Keulen. Als zy by Keulen quamen vonden zy een groote schare Sarazynen. En als sy dit sagen, stelden de Heeren

ren haer volk in ordonnantie / en reden zo lange dat sy by haer quamen: en als sy op een boogscheut na by de Heydenen waren / reed Roelant en Olivier met haer volk voor het Heidensche heir: Dunay en Ogier met haer volk quamen na. Als de Heidenen de Kerstenen dus op hun sagen komen / stelden zy haer volk in ordonnantie / en reden de Kerstenen tegen: daer versamelden de twee heiren / den strijt wert groot / en menig man verslagen / en veel Ridders van den Peerde. Doen dede Roelant wonder metten zweerde / en Olivier doorbrak de Heidensche schare: Dunay en Ogier sag men mede menig vroom feit van wapenen doen / en menigen Heiden dooden / soo dat des Heidens heir sonderlinge by hen vieren geschoffiert wert / maer principael by Roelant. Als dit sag de Heidensche Coning Karsen dat zijn volk aldus verslagen wert / en faelgeerde by toedoen van de vromigheid van roelant / sloeg hy syn peert met sporen / en reed met grooten nijt op roelant so krachtelijk dat hem syn glavie brak in veel stucken: maer roelant en verschoot 'er niet af. Als de Coning sag dat hy op roelant niet winnen en mocht / en hem die steek niet en hinderde / wende hy haestelijk syn Peert / meende wech te ryden / maer roelant gaf hem een soo grooten slag / dat hy hem kloofde totten Peerde toe / dat hy so doot viel. Als de Heidenen haren Coning doot sagen / waren sy droevig / en riepen op roelant: ay boose tyran wat doet gy? Ende bevochten hem so strengelijk dat roelant veel te lijden hadde: want der Turken wasser 60000. roelant in den strijt wesende / en aen alle syden bevochten / weerde hem vroomelijk / want hy doorsloeg dikwils een man in het Harnassche in twee stucken / dat hy geraekte was dood. Als Dunay roelant dus seer belagen sag / sloeg hy syn Peert met sporen / en doorbrak met zijn vromigheid der Heidenen scharen / soo dattet menigen Turk metter dood bekocht. Olivier en Ogier die stoute ridders deden dien dag menigen Turk de zadel ruimen en ter aerden vallen / so dat de Turken het velt moesten ruimen: Want sy de vromigheid van de vier Heeren niet en mochten verdragen. Als de Heeren sagen dat sy haer vyanden verwonnen hadden / togen sy binnen Keulen / daer se de Coning Afsises seer blydelijk ontfink / en bleven daer veertig dagen. Ten einde van de veertig dagen nam Roelant aen den Coning Afsises oorlof / en reisde na Parijs / en als sy binnen Parijs quamen / en de Coning Roelant sag was hy blyde ende hiet den Heeren vriendelijk wellekom. De Coning nam Dunay aen d' een syde / en vraegde hem wat de Coning Afsises seide / en hoe hyse ontfink / en of hem Roelant in oorloge manlijk gehad hadde. Dunay seide: Heer Coning Roelant heeft hem seer manlijk gehad / en seer veel vromigheid gedaen / ik seg u Heer Coning had Roelant een Ros t' synen wille / hy soude met zijn vromigheid dwingen al dat in de Werelt is.

Het XVII. Kapittel.

Hoe Koning Karel zyn Kroone ophing, om te winnen, die zyn Peert eerst ter staeke quam, en die Kroone daer af nam, en hoe 't Reynout geboodschapt werdt, hoe Malegys Beyaert veranderde dat men 't niet en kende, en hoe Reynout de Kroone wan.

De Coning was droevig dat hy geen peert en wist te krygen voor syn Neve Roelant / dat van kracht so kloek was als Beyaert / die Coning en soude geen goet sparen mocht hy alsulken Ros krijgen / en seide waer sal men vinden Beyaert gelijk / had ik sulken Ros ik sou 't mijnen Neve Roelant geven / dan mogt ik Reijnout dwingen. Dunay seide: Heer Coning in alle landen is goets genoeg / hier toe sal ik u raed geven. Gy sult een nieu mare doen roepen in diversche landen / dat gy u Kroone wilt setten op een staek tusschen Mommatres en der Seynen / wiese daer eerst af halen mach met stormen of minne / gy sultse hem vierwerf met gout opwegen / en syn peert dat snel loopt sult gy van hem koopen / en geven 't uwen Neve Roelant / soo meugdy 'er Reijnout mee dwingen. Reynout hadde een verspieder in 's Conings hof die het hoorde / dese liep met grooter haest te Montalbaen by Reynout en seide: Heer gy syt verraden / want Coning Karel doet in alle landen nieu mare roepen / als dat hy syn Kroone setten sal tusschen Mommatres en der Seyne op eenen staek / en diese daer mach winnen / 't sy

door

door stormen of met minnen / de Coning salse hem vierwerf met gout op wegen / en 't ros dat daer best lopen sal / wil de Coning kopen van hem en geven 't synen Neve Roelant / dat hy u daer mede dwinge: zwijgt zeide Reynout / wat brengt gy voort / waer sou hy vinden sulken ros dat Beyaert soude mogen onderlopen of ontspringen? dat en vint men in de Werelt niet / en is 't waer zo wil ik selfs tot Parijs varen / raed mijnen Oom / ik zal maken dat ik u kroone zal winnen / en brengense hier ter Stede. En met dat Reinout dat seide / quam malegijs in de sale / en Reinout seide tot hem: Oom hier is gekomen een bode van Parijs / en seide dat Coning karel heeft doen kondigen zijn mandamenten in diversche Landen / dat hy zijn kroone setten zal op eenen staek tusschen twee schoone Steden / en wiese daer eerst af wint het zy met minnen of met stormen / de Coning wilse lossen tegen de gene diese wint / en wegense hem vierwerf met gout op / en 't ros dattet best zal lopen wil de Coning van hem kopen en geven 't Roelant om my daer mede te dwingen. Waer waent de Coning in al de Werelt een ros te krijgen dat bepaert zoude onderlopen? 't en is niet mogelijk / aldus is al syn opset niet en van geender weerden. Malegijs zeide: ik rade u wel dat gy daer mede met u broeders vaert / maer gy sult veel van u volk mede nemen dat gy bewaert syt. Reynout dede dat hem syn Oom ried want 't hem wel aen stont; en Reynout dede bepaert sadelen / en hy en zijn broeders en zyn Oom. Malegijs bereiden hen te trekken tot Parijs / en als zy reede waren / saten zy op haer peerden / en reden zo lange dat sy te Orliens quamen: malegijs vraegde waer de beste herberge was / die hem gewesen wert. En als zy voor de Herberge quamen traden zy van haer Peerden en gingen in: malegijs gink en kocht de beste spijse die hy op de merkt vant. Doe vraegden de burgers aen malkanderen wat ridders dat dit waren die daer gekomen waren? en als de spijse rede was / gink men eten; men gaf water als de Heeren toe-behoort / en elk gink sitten ter Tafelen en aten en dronken met blijdschap. Als de maeltijt gedaen was / stonden die Heeren op en elk gink wandelen daer 't hem beliefde: Reynout en Malegijs gingen t' samen in een schoonen Boomgaert daer menigerhande kruid en bloemskens stonden / daer af nam malegijs dat hem goet dogte / stamptense 't samen. Als hyse gestampt / hadde was hy blyde / en hy nam dat kruid en besmeerde Reynout daer mede over al syn lijf. En als Reynout gesmeert was veranderde syn coleur / want hy te voren oud was 22 Jaer / en nu scheen hy te syn een Jongeling van 15 Jaer / want het scheen of hy nooit baert en hadde gehad. Als Adelaert dat sag loeg hy daeromme en wijsde syn broeders en seide: siet wat ons Oom gedaen heeft met syn konste; malegijs gink terstont in de stal by bepaert / en smeerden also hem goet dochte: en bepaert veranderde / die zo zwart was als een rave / die wert over al syn lijf zo wit als sneeuw. Als die broeders dit sagen / loegen sy daerom / en Adelaert seide nu is bepaert onbekent / had ik 't zo wel niet gekent / ik en soude niet weten dat 't bepaert ons goede ros ware. Doen seide Ridsaert / also helpe my God / onse broeder is mede onbekent / men mag hem niet kennen. Ridsaert seide; ik seg u voorwaer / niemant en is onder de Son die seggen soude dit is bepaert / noch Reynout mijnen broeder mede. Als nu dit gedaen was / seide malegijs / nu laet ons gaen rijden na Parijs / want men kent Reynout noch bepaert / geene van beyden / en my en sullen sy ook niet kennen. Reynout die vroome ridder en Heere van montalbaen / dede bepaert sadelen en spande twee spooren aen zijn voeten en gorde een zweert / en niemant van zijn broeders was zo heerlijk opgeseten als hy. Dese woorden die malegijs en Reynout en zijn broeders gehad hadden / hoorde een verrader en kende den Edelen Reynout / hy liep haestelijk in zijn Herberge / en bereide met haesten syn Peert en reed tot den Coning / als hy hem sag groete hy hem. Dit gedaen synde seide hy: Edel Heer Coning / ik segge u so help my God / Reynout zal komen te Parijs om u kroone te winnen / ik hoorde hem 't selve seggen. Als de Coning dit hoorde was hy droevig / en seide: wat segt gy bode / ik weet wel dat Reynout hier niet en quam al mocht hy Parijs daer mee winnen / de verspieder seide: Edel Heer Coning / ik segge u ik sag gisteren te Orliens Reynout en syn broeders / Malegijs ook; als de Coning dit hoorde wert hy seer

voor-

toornig / en riep Fouke van Morlion / en seide / ik sal u geven 400. mannen daer suldy Capitein af syn / en sult trekken na mijn Neve Reynout / en siet wel toe dat hy u niet en ontgaet / en is 't dat gy hem vint / so suldy hem gevangen brengen / en als sy hen weeren willen / meugdy my de hoofden brengen / ik salse u met goud op wegen. Fouke sprak tot den Coning dat hy 't geerne dede. Dus reed Fouke uit / en bereide de wegen. Het en dede God met syn gratie Reynout wert gevangen / want de wegen syn naeu beset. Hier binnen is Reynout met syn broeder gekomen op vier mylen na Parijs / daer een schoone Fonteine sprank / daer gink Reynout en Malegijs van den Paerde / en seide tot Adelaert / gy sult Capiteyn wesen van dit volk en blyven hier leggen / ik en Reynout sullen t' samen rijden na Parijs / maer of 't quam dat men ons met kracht slaen woude / soo sullen wy den hoorn blasen: en als gy 't hoort / dat gy dan met u volk ons te hulpe komt. Adelaert seide: ik doe 't geerne / aldus scheyde Reynout en Malegijs van hem en reden na Parijs / Malegijs seide tot Reynout / wat men tegen u seyd / antwoort soo soetelijk in brittaens als of gy geen Francois en kondet: met dien sag Fouke Reynout en Malegijs komen ryden. Hy spronk haestelijk op syn ros / en Reynout sag Fouke en seide: Oom wat doen wy hier? ik sie Fouke van Morlion / die is mijn meeste vyant / daerom laet ons weder keeren tot ons gesellen / en laet ons een ander straet ryden / die wy vrolyk ryden mogen. Malegijs seide: gy en syt niet vroed dat hoore ik wel aen u woorden / rijd voort hebt geen angst / want u of bepaert mach niemant kennen. Is 't dat sy my kennen ik geve hen lieden te bate al dat hen helpen mach. Fouke reed na Reinout toe / en hadde een schagt in de hand; als Fouke by Reynout quam / dagt hem dat 't et was een jonge / en sag dat hy ontwapent was. Doen schaemde hy hem seer / en liet syn glavie ter aerden vallen / en nam Reynout met den arm / seggende: waer sydy geboren / also helpe my God / ik en sag nooit so groot een Paert als daer gy op sit / 't heeft bepaers gank / en waer 't van hayr als bepaert / soude ik seggen dat het bepaert was. Reynout antwoorde in brittaens met soete woorden. Doe seyde Fouke spreekt Francois / dat u God schende / ik en verstaen u niet / ryd heen en hebt ramp. Doe quam Dunay rijden / en seide tot Fouke hoe en hebdy Reynout niet verslagen? Doe seide Fouke weder 't is Reynout niet / het is eenen Jongen van 15. / jaren hy heeft noch geenen baert / en ik en kon hem niet verstaen / want hy is gekomen uit Brittanjen: doe stak hy syn sweert in syn scheide / en stak syn ros met spooren / en reed na Reynout wat 't Peert loopen mocht / en als hy by Reinout quam nam hy den toom van den Peerde in de hant / en seide: Jonkheere waer sydy gebooren? Reynout seide hem met soete woorden in brittaens / in barwijk ben ik gebooren Dunay sei / spreekt Francois / ik en versta u niet. Als Dunay anders geen tale van Reinout hoorde / seide hy met argen moede / vaert henen in Duivels naem. Dunay nam Malegijs Peert by den toom / en seide / segt my waer de Jonkheer gebooren is / die daer allen rijd. Malegijs antwoorde in Frans / in brittanje is hy gebooren / en is eens Graven kind / maer syn land en steden heeft hy verset. Dunay seide / segt my van waer hem dat ros gekomen is / 't is sterk / groot / en snel / so helpt my God / ik en sag nooit so groot / en heeft bepaerts gank en maeksel. Doe seide Malegijs / 't en is geen wonder dat 't groot is / want 't at nooit anders dan koorn en brood / dat om dat die jongeling / mijn Heer gehoort heeft dat de Coning heeft doen roepen alle tot synder kroone om de selven met rennen te winnen / want de Coning wil dat ros koopen / 't gene het snelste is van lopen / en geven 't syn Neve Roelant om Reynout daer mee te dwingen / daerom is 't hier gekomen dat hy hoopt de kroon te winnen. Doe seide Dunay: hebdy van Reynout niet vernomen? Malegijs antwoorde: ik meene dat hy noch achter is / hy staet seer na 's Conings wachter. Malegijs nam oorlof / en reed na Reynout / en Dunay reed na Fouke / en seide: my dunkt wy hebben groote slegtigheyd bestaen dat wy den koene Reynout wachten / want ik weet wel dat hy te Parijs noch hier omtrent niet en quam / al mocht hy daer mede gewinnen heel Senlis / blois en Amiens Fouke seide dat is waer; en verneemt dit den koene Grave Reynout / so sal hy syn spot met ons houden. Doe keerdense we-

derom: als de Coning Fouke sag vraegde hy hoe 't vergaen was / offe Reynout gevangen hadden? Fouke antwoorde / neen wy Heer Coning. Dunay seide: Heer Coning ik segge u dat wy groote slechtigheid bestonden / doen wy den vromen Reynout wachten / want ik weet wel dat hy te Parijs niet en quam al kost hy daer mede winnen Amiens en Orliens. Doe sprak de Coning / Dunay gy segt waer / maer Reinout is een van u magen / ik segge u certein is 't dat mijn Reinout ontkomt / ik sal u voor hem doen hangen. Doe seide Dunay: Heer Coning ik sal u raed geven / gy sult alle de Poorten doen sluiten / de vreemde ridders en Baroenen buiten laten / en in elke Poort setten 30 gewapende mannen / of men Reinout ergens vernam dat men hem vange / en brenge. Doe seide de Coning Heer Dunay dat 's goeden raed. Terstont dede de Coning al de Poorten sluiten / en sette by elke Poort 30 gewapende mannen. Doe is Reinout met malegijs gekomen voor de poort van Parijs / en klopte aen / maer men hoorde se niet / als malegijs dat sag stak hy syn hooft door het klinket / en sag daer een gewapent man staen / die sprak hy met schoone woorden toe / en seide mijn vrient / waerom doet de Coning de Poorten toesluiten / des verwondert my seer / en dat alle de ridders hier buiten moeten blyven; meent de Coning dat hy al de goede Peerden binnen heeft / neen hy / hier is een beter buiten. Die goede man seide tot Malegijs / 't is om Reynouts wille gedaen. Malegijs seide / is het anders niet / wat weten wy van Reynout / maer ik heb gehoort dat hy voor ofte achter is / ende staet na 's Coning oneere. By Reynout / stont een rabout / ende seyde: Sag ik oit Reynout soo sie ik hem nu / 't is de Jongeling die daer op 't groote Peert sit: malegijs heeft hem met toverye soo verandert. Beyaert verstond dat so wel of 't een mensch geweest had en sloeg de rabout voor syn borst dat hy dood viel. Doe seide Malegijs: dit Peert heeft desen knecht dood geslagen. De Heere seide / dat ros heeft recht gedaen / want Beyaert is pik zwart / dit ros is witter dan een sneeu / ook kennen wy Reinout wel / want hy heeft een gedaente van 22 jaren / dese Jongeling scheen geen 15 jaer / men dede de Poort open en liet se binnen rijden: Doe vraegde malegijs na de beste Herberge die in Parijs was / men weesse hem / en als zy voor de Herberge quamen traden zy van haer Peerden / en de Peerden werden in de Stal geleid / en de Heeren gingen sitten ontbyten / doen schonk Malegijs de waert een Peert dat goet was / en was een Collenaer. De waert dankte hem en dede de Heeren wel te gemakke / en was blyde van syn gifte / hy gink ter merkt en kocht goede spijse. Als de Heeren gegeten hadden gingen sy slapen / des nachts ontsprank Malegijs / en sonk van blijdschap / stont op en gink in de stal by Beyaert / bant syn rechter voet / en gink te werke met syn konst / soo dat beyaert veranderde syn vettigheid / en scheen seer mager en lam te wesen / ja ten scheen niet weert te syn twee penningen. Als de Weert Beyaert dus verandert sag verwonderde hem / en wert toornig / seggende: gy boose Garson wat hebdy den ros gedaen? u verdoeme God / en sydy niet Malegijs / ik belooft God eer ik eet of drinke sal ik 't den Coning seggen. Als Reynout dit van de Weert hoorde / wiert hy toornig en seide: Heer Weert overliegt ons niet voor den Coning / want het was misdaen / of mijn ros op u stal geargert is / suldy ons daerom verraden en voor de Coning valschelijk beliegen. Doe seide de Weert ik segge u in der waerheid ik sie wel dat gy Reynout zijt / ik sal 't den Coning seggen. Reynout wiert toornig / en sloeg hem syn hooft af dat 't voor hem neder viel / en seide: ten wert immer van u niet geseid. Dit sag de Waerdinne en riep luyde / o wacht / en misbaerde seer / roepende o God wat sal ik doen? mijn man leyd daer verslagen / dat heeft die jongeling gedaen: doe seide malegijs tot de vrouwe / ik seg u by God is 't dat gy niet en zwijgt / ik sla u mede 't hooft af / de vrouw was verbaert alsse dit hoorde / en door angst van de dood zweeg zy. Reinout en malegijs sadelden haer Peerden / en reden buiten Parijs in een schoon plein / wachtende daer tot den Coning gegeten had / als de maeltijd ten Hove gedaen was reed de Coning met syn baronnen buiten / hem volgde al die prijs wilde halen / maer die geen goet Peert had was droevig. Als zy quamen op 't plein daer de kroon was / so reed Malegijs en Reynout

naut mede onder de Heeren. En als sy Reynout sagen met Beyaert, dat seer mismaeckt scheen / hieldense de spot met hem / seggende: siet desen man zal noch heden prijs behalen / en door zijn manlijkheid de kroone winnen / en 't ros dat zo goet is / sal de Coning van hem kopen / en geen gelt daer aen sparen. Als sy alle haere spot met Reynout hielden / seide hy daer op met soete woorden / God mocht my heden zo veel gratie geven in mijn jonge leven dat ik de kroone wan. Doe stont daer by een borger die 't hoorde / die daerom loeg en seide: Vrient gy segt waer / 't ros mag u qualijk dragen / en u habyten zijn niet goet / maer vrient doet mijnen raet / keert weder in de Stad en huert eenen Esel voor dit Peert / want hy heeft lange syden / en mag seer wijt schreiden. Hier en binnen gasse de Coning oorlof datse souden rijden om de kroone te winnen / en die daer hadden de beste rossen stelden hen om de kroone te winnen / en elk sadelde zijn Peert. Doe trad malegijs van den peerde / ontbont Beyaert synen rechter voet / ende baerde zijn konst / en Beyaert had weder zijn kracht / ende was snel ende sterk als te vorn. Malegijs seyde tot Reynout / nu peinst om wel te doen Neve: en met salighepd moet gy keeren / en ik sal reyden door Parys / en aen d' ander syde van de Zeine daer sal ik u ontbieden. Doe scheyde malegijs van Reynout; hier en tusschen waren de gene die om de kroon te winnen reden een groot stuk voor. Doe seyde Reynout: Beyaert goede ros / sal een ander de kroone winnen dat waer groote schande. Beyaert gy moest u wat haesten / my dunkt dat gy traeg syt. Beyaert dit horende begost te loopen dat elk mensch verwonderde die 't sag / want 't liep met een vervolgen moed / en vloog al haddet eenen Pijl geweest. De Heeren die dit sagen seiden tot malkanderen: Wy hielden heden onse spot met dese Jongelink / maer my dunkt geeft hem God gratie / hy mogt de krone wel winnen / my dunkt hy heeft waer geseid / met dese woorden wert de Coning Beyaert gewaer / en seide: siet ginder Neve Roelant dat ros dat zo snel loopt / sal ik noch t' avont kopen en geven u / siet dat gy dan daer mede Reynout dwingt: want besiet dat ros wel / 't heeft een loop als Beyaert / waert so wel zwart als wit / ik sou seggen dattet Beyaert waer. Roelant seide: Heer Coning het is waer. Onder dese woorden die de Coning tegen Roelant hadde is Reynout verre voor d' andere peerden ter kroone gekomen / en heeftse genomen van de staek daer se op stont / reed met Beyaert in de Zeyne / en voerde de kroone weg. Als dit de Coning sag was hy droevig / en riep: vrient geef my de kroone weder / ik salse vierwerf met Goud opwegen / en u ros dat so snel van lopen is wil ik kopen van u / en geven daer voor wat gy eysschen kont: Reynout antwoorde: Heer Coning dit ros is mijn / dingt een ander / waer soude gy vinden een ros zo groot als Beyaert / en dat hem soude onder loopen? in al de werelt vindijs niet / en ik hebbe de kroone gewonnen / en ik wil 't gout nemen datter aen is / en geven 't die my dienen / ik seg u Heer Coning saegdy oyt Reynout / so ben ik 't. Als dit de Coning hoorde / veranderde hem syn bloed / en seide met eenen droevigen moede: Reynout Neve ik bid u geef my mijn kroon weder. Reynout seide: Heer Coning ik en doe des niet / want de kroone wil ik behouden / en mijn oorbaer daer mede doen / de steenen die daer aen staen zal ik tot montalbaen setten / datse yegelijk mach sien / want geen Cooplieden en behoordense te dragen / het is beter datse Beyaert dat goede ros draegt / zoo ik verneme wildy een Koopman van peerden syn. Coning Carel seide: ik bid u dat gy my weder geeft de Kroone / ik maek u voogt van al mijn goet / en Adelaert sal ik maken mijn Drossaert en Ridsaert Botteliер / met Wridsaert te samen. Reynout seide: Heer Coning en dienden wy u niet als 't u geliefde / gy soud ons met grooter droefheyd loonen / dat weet God. Heden Heer Coning doe gy u kroone in 't Plein dedet setten / meynde gy te vinden een peert dat Beyaert sou ontlopen. Neen gy Heer Coning dat mist u / want ik heb gereyst door veel Landen / maer nooit en sag ik Beyaerts gelijk / en ik en gave het niet voor een Peert soo groot van Goude als Beyaert is / want het is een bloem van alle peerden. Hier en binnen quam malegijs / met grooten haest wat dattet Peert lopen mogt / en riep lupde: hebdy de kroone gewonnen / Reynout Neve / dat wil my seggen? ja Oom seyde Reynout / dank heb God en u Oom malegijs / en ben met Beyaert gekomen over de Zeyne. Doe

sprank

sprank malegijs van den Peerde en kuste beyaert voor synen mont. De Coning seyde: syt van malegijs / ik bid u raed uwen Neve dat hy mijn Kroone weder geve / ik sal hem 3 maenden vrede geven / soo mach hy met vrede rijden te Oordoen / en spreken zijn moeder / want zy hem lief heeft. Malegijs seide: komt over Heer Coning / wy sullen u Kroone geven. De Coning dit hoorende / wert toornig / en seyde Volgt my gy ridders / als Roelant en Olivier / des bid ik u / want ik malegijs niet en betrouwe om zijn toverye / daerom volgt my. Malegijs dit hoorende van den Coning seide hy: Heer Coning geen van u mannen en rade ik datse dwaesheyd beginnen datse in der Seyne komen over de baren / want dan siet / ik doese alle verdrinken / dattet niemant te Land kome. Coning Karel seyde weder / gy trawant ik segge u / ik en kome niet over bij u / want haddy my daer gy soud my in u gevangenis voeren. Malegijs seide: Heer Coning gy segt waer / met dien sprong Reijnout op bepaert / en malegijs op syn Peert / en scheiden van den Coning / en reden tot haer gesellen / alle Reijnouts broeders en 't ander volk dat hem verwachten / waren blyde dat Reynout met de Kroone quam. En malegijs hietse wellekom / en reden te samen in montalbaen.

Het XVIII. Kapittel.

Hoe Koning Karel Koning Jewyn ontbood doe hy Hof hielt, en Koning Jewyn beloofde dat hy Reynout met zyn Broeders leveren soude in Koning Karels gewelt, 't welk hy niet volbrengen kon, want zy haer daer uyt vogten.

ALs Reynout en malegijs dus van den Coning gescheyden waren / en hem de Coninglijke Kroone ontvoert hadden / was de Coning seer droevig / want Pinxteren begon te naken / dat de Coning Hof houden soude / so moest hy een ander doen maken: Coning Karel ontbood alle zijn vrienden en magen / en al die onder hem waren geestelijke en wereltlijke; en hy ontbood sonderling Coning Jewijn dat hy tot hem quame / 't welk hy dede. Als Coning Karel de Heere te Hove had die hy begeerde / hielt hy Feeste met vreugden. En als de maeltijd gedaen was stont Coning karel op / en riep Jewijn tot

hem / en gink met hem in een kelder. Doe seide Coning tot Jewijn / ik bid u / dat gy my levert Reynout en syn broeders / ik sal u geven 4 peerden met Gout beladen / op dat ik mach wreken de dood van mijnen Sone. Als Jewijn dit hoorde wert hy verwonnen / vermits het goet dat hy beminde / en seide: Heer Coning wilt gy my 4 Peerden met gout geladen geven / ik belove reynout met syn broeders te leveren. Coning karel vraegde: soud gyse my leveren konnen sonder deeren van mijnen Lyve? Doe seyde Jewijn: Heer des weet ik wel raed / ik sal u die vier ridders leveren elk op een muyl sonder wapen / doet 'er dan uwen wil mede. Coning karel dit van Jewijn hoorende / wert verblijt. Jewijn seyde: Heer Coning laet ons keeren in de sale / op dat ons opset niemant verneme die 't Reynout segge / want vernam hy 't / hy sou my dooden. En als gyse hebt / bewaertse dan wel / want ontgaen zy u / Reynout zal my dooden. Coning karel seide: Heer Coning gy en dorst niet duchten / want komen die ridders binnen Vaucoloen / ik en lietse mijn niet ontgaen om geen goet. Coning karel en Jewijn hebben dus hare raed gesloten en zijn in de sale gekomen / en alle de Heeren die in de sale waren / deden hun reverentie. En Jewijn heeft terstont aen Coning karel oorlof genomen / en aen d' ander Heeren / en reed met haest na zijn Land. En de Heeren die by Coning karel waren gebleven / namen oorlof aen Coning karel / en wouden t' huys reysen. Coning karel seyde: Gy Heeren ik en

laett

laet u niet reysen / want gy moet alle varen in
Vaucoloen / en wachten daer Reynout en syn
broeders / want ik hebbe hem van Coning Je-
wijn syn Sweer gekocht / hy salse mijn leve-
ren te Vaucoloen om 20000. Kroonen / sonder
harnas of wapen / en elk een mantel om heb-
bende. En alsse daer komen / siet dat gyse dan
vangt / kondy my leveren de hoof den der jon-
gelingen / ik salse vier werf met goud op wegen.
De Heeren waren seer blyde van des Conings
woorden / want zy hadden het goet lief. En
de Coning Karel seyde tot Foukie / ik make u
Constapel van den heire. Fouke seyde: Heer
Coning ik sal mijn beste doen / om uwen wil
te volbrengen. Terstont maekten hen die Hee-
ren rede / en reden na Vaucoloen om Reynout
en syn broeders te wachten. Coning Jewijn /
die dese verradenis plegen soude / is in Gascon-
gien gekomen / ende is gereyst na montalbaen /
om Reynout met syn broeders daer te vinden
die hy daer niet en vant / want sy waren op dit
pas te Bordeele in 't Woud om Wild-braed te
vangen. God versag datse vinge so veel alsse
op 4 peerden laden mochten / en hier mede keer-
dense na huys. Als sy buyten 't foreest quamen /
sagen sy een teken; Reynout liet syn hooft han-
gen op synen Schilt. Doe seyde Adelaert: segt
my Reynout broeder / dat u God eere / waerom
sydy dus bedroeft? Reynout seyde: ik seg u broe-
der dat mijn hooft my so wee doet / dat ik niet en
weet waer blyven. Adelaert seyde: ten is geen
wonder want wy hebben te lange gejaegt. Doe
redense so lange datse quamen by Montalbaen /
daer sag Reynout op de Tinnen van montal-
baen veel volks leggen. Doe seyde Reynout:
helpt maria moeder Gods / wie mag wesen op
montalbaen? Waer mach syn Clarisse mijn
Vrou en malegijs mijn Oom? Als Reynout in
dese klage reed / soo heeft 't binnen gesien ee-
nen ridder van montalbaen / en reed Reynout
te gemoet als hy 'er by quam seyde hy: Reynout
edel Grave syt niet vervaert / Coning Jewijn
is gekomen om te sien wat gy doet. Reynout
antwoorde: wellekom moet hy syn. Als Rey-
nout te montalbaen quam / soo gink hem Je-
wijn te gemoet / en Reynout dede hem reverentie
en seyde: Heer Coning weest wellekom. Jewijn
seyde: Reynout ik hebbe u seer wel van doen.
Reynout seyde: had gy my ontboden / ik waer
met mijn volk geerne gekomen / ja wel met drie
duysent man. Doe antwoorde Jewijn: trou-
wen Reynout dat betrouwe ik wel / maer daer
en is geen beter boodschap dan een man selver
doet / en ook heb ik u boodschap getrouwelijk
gedaen aen Coning karel / ik hebbe uwen peys
gemaekt. En als hem Reynout dese woorden
hoorde spreken / verheugde hem 't herte en seide:
God sy daer af u loon / so en was ik nooit mijn
leven soo blyde / als van den soene van mynen
Oom / des meugdy my seer wel geloven; maer
segt my Heer Coning / wat soen sal ik mynen
Oom geven / sal ik hem ook een voetval doen?
Jewijn seyde; Gy sult tegen den Coning ver-
soenen te Vaucoloen / daer suldy hem versoeken
wullen en barvoets. Als Jewijn dit seyde wou
Reynout hem kussen aen syn mont. Doe seyde
Jewijn: Reynout en kust my niet / want mijn
hooft zweert my soo seer dat ik 't niet lyden en
mach. Doen seide Reynout / ik sal varen tot
Vaucoloen / en nemen met my 300. mannen /
ter avonture of men verraet op my sogt / datse
my en mijn broeders te hulpe quamen. Doen
seyde Jewijn: Reynout dat en mach niet syn /
want gy en u Broeders moeten alleen varen /
en gy meugt beyaert niet mede nemen / noch
ridders of Schiltknechten / want uwen peys is
sodanig gemaekt / dat gy met u broeders oot-
moedelijk moet rijden op Muylen van Argon
sonder wapens in u kleederen. Reynout seyde /
dat en doen ik niet / die woorden syn voor niet /
sou ik so in Vaucoloen varen? en so mijn peijs
niet gemaekt was tegen de Coning / alwaer ik
so groot als een kerk ik en ontgingt niet. Je-
wijn seyde / ik seg het u by al dat leeft / u peijs is
gemaekt Reynout seyde ik sal my gaen beraden
met mijn broeders en vrouw / die hy t' samen in
dē Zale vant. Reynout seyde: Vrou wilt ons
helpen raden / want u vader seyd dat mijn peys
gemaekt is / en dat ik en mijn broeders moeten
varen in Vaucoloen / en soenen daer onse Oom
met wullen en barvoets / en waer dat waer-
achtig dat mijnen peijs gemaekt waer / ik en
waer niet so blyde al gaf men my half Vrank-
rijk. Vrou Clarisse seyde: Heer ik rade u dat gy
daer niet en komt / want in waerheyd seg ik u /
te nacht als ik te bedde lag so docht my dat ik
sag

sag in mijn droome / dat ons goede ros gewont was in arren moede / daerom ducht ik dat gy zijt verraden. Heer blijft in u Kasteel / soo en dorft gy nergens voor sorgen / en send een verspieder in Vaucoloen / die sal wel vernemen of gy vry varen meugt of niet. Reynout seyde: Vrou ik en doe des niet my komt 'er af dat wil / ik sal varen in Vaucoloen en tegen den Coning soenen ; de vrouwe dit hoorende / seyde : Edel Heer doet dat ik u seggen sal / bid mijn Vader dat hy met u varen met alle syn ridders/wel gewapent tot in 't land van Vaucoloen / soo mach u geen quaet geschien/want ik duchte voor u Edel Heere / ende is 't dat hy mede rijden wil/ so meugdy in Vaucoloen vrylijk ryden / gy en u broeders mede. En is 't dat hy 's niet doen en wil / so en vaert 'er niet / het staet my voor dat u de vaert berouwen sal. Met dien keerden zy al t' samen uyt de kamer / en gingen by den valschen Coning Jewijn ; Reynout seyde : Heer Coning ik bidde u dat gy my met u ridders geleit in Vaucoloen / so mag ik weder keeren en behoeden mijn lijf. De Coning seyde : Edel ridders dat en mag niet syn / want u peys is also gemaekt tegen Coning Karel / dat gy met u broeders alleen moet varen sonder Wapen / Zweert en Beyaert / en ik sal hier gebleden / en 't kasteel waer nemen / gy sult nergens voor sorgen: als de Vrou dese woorden haer Vader hoorde spreken trad zy nader / en seyde : Reynout ik bid u dat gy daer niet en trekt / ik seg u voorwaer ik hoore wel dat mijn Vader u verraden heeft. Reynout hoorende dese woorden / wert toornig en sloegse voor haren mont dat haer 't bloed te neus uytsprank en seyde: wat is 't dat gy segt / ik en geloove u niet ; waeromme soude u Vader my verraden tegen mijnen Oom ? wat heb ik hem misdaen / want ik heb seer schone kinderen by u / die u vader seer bemint ; en ik segge u vermaledijt syn sy alle die quaet seggen van haren vader / ik segge u vrou ik en mijn broeders zullen alle in Vaucoloen varen en eenen voetval doen. Met dese woorden nam Reynout oorlof / en Coning Jewijn dede de muylen halen / en de mantels daerse in rijden souden : en de Heeren saten op hare Muylen en reden na Vaucoloen. De vrouwe was seer droevig / en had om Reynout grooten rouw / en riep Ridsaert / zeggende : My Edel ridder ik bid u neemt dese vier zweerden en voertse heymelijk mede / want ik segge u wistet Reynout gy en soudse niet mede nemen / en ik ducht gyze noch wel van doen sult hebben. Ridsaert dit hoorende dankte haer zeer ende ontfink die zweerden / en hieltse heymelijk/zeggende: ik salze geerne mede nemen. Hier mede namen zy alle oorlof / en Reynout met zijn broeders lieten Montalbaen : de vrouwe weende zeer en bad datse God in hoede nam. Als Reynout een stuk gereden had hief hy op een liedeken / om dat hem het hert verbrolijken zoude. Adelaert zeide ik seg u broeder een man die in dus zwaren oorlogen en perijkel is en behoort niet te singen. Reynout zeide broeders mijn hert is my zo zwaer / ik en weet niet wat bedieden mach / ik bidde God dat hy ons beware. Doe seyde Adelaert : Hoe is 't broeder / is u anders yet dan wel? Reynout antwoorde : broeders mijn hert en zeyd anders niet dan goet / aldus laet ons in Gods naem varen God geve ons alle ding ten goede. Aldus reden zy zoo lange dat zy by Vaucoloen quamen. Ende met dien heeft Reijnout Fouke versien. Doe seyde Reynout: helpet H. Kruyce/my dunkt wy varen alle in dood / ik heb gesien Foukens standaert. Doe waren de broeders weemoedig en seyden : reijnout laet ons vlien / want Coning Jewijn heeft ons verraden. reijnout zeide broeders ik hope aen God dat Coning Jewijn sulk verraet niet en zoude willen doen. Als de broeders deze woorden te samen hadden / zo heeftse Fouke gesien / en riep gy Heeren maekt u bereid / ginder komt de Grave reijnout met zijn broeders gereden op Muylen van Arragon. Fouke was stout van moede / hy sprank met haeste op syn ros / den Schilt aen synen hals / en nam een Glavie in de hant / en stak zijn Peert met Spooren. En als hy by reijnout quam / zeide hy : geeft u gevangen / want gy Beyaert u goede ros achter hebt gelaten met quaden rade / want nu sal ik u alle vangen / en senden u den Coning van Vrankrijk / die sal u alle hangen : als reijnout dit hoorde seyde hy ; Ik hope dat gy niet en sult / en by u woorden suldy bedrogen worden / en van sulker dood wil ons God beschermen / maer ik bidde u wil my

helpen aen mijnen peys tegen den Coning / ik wil u geven 400. Croonen / en bepaert mijn Peert / en mijn Casteel van montalbaen wil ik van u ontfangen te leen. Doe seyde Fouke: wat my daer af komt gy bid om niet / geeft u met haesten op / want gy moet gevangen wesen. Reynout seyde: Fouke laet my door rijden / op dat ik den Coning te voet vallen mach. Fouke seyde: Ik segge u Reynout / Coning Jewijn / uwes wijfs Vader heeft u verraden / want hy heeft u verkocht om 20000 kroonen. Als Fouke dese woorden tot Reynout gesproken hadde / seyde hy: Reynout gy moet gevangen met my varen tot de Coning. Reynout seyde gy sult 'er aen liegen / also helpe my God / eer gy my met krachte vangen sult / ik had my liever dood te vechten / dat seg ik u. Als Fouke Reynout dese woorden hoorde spreken / wert hy met toorn ontsteken / en liet syn Zweert sinken / en woude Reynout doorsteken. Reynout dit siende dorst den steek niet verwachten / en gink bezyden den Muyl neder / nochtans geraekte Fouke metter Speere wel drie vingeren diep / en syn Speer was al bloedig. Als Adelaert dit sag seyde hy: Reynout is 't noot? Reynout seyde: zwijgt gy schalk / ik hebbe geen noot. Ridsaert dit siende dat Reynout gequetst was / sprong voort / en gaf Reynout dat goede Zweert Florenberge. Doe seyde Ridsaert tot Reynout: Die send u mijn vrouwe Claredes / had gy gedaen mynen raed / 't waer ons te goede vergaen / want sy kende haer vader den Coning beter dan gy broeders. Als de Edele Reynout Florenberge sag / verligte hem dat herte. Reynout seyde: Waer syt gy Fouke van Morlion? God geve u schande en verdriet gy en doet dat karel gebied / gy waent ons te vangen en te binden / en Coning Karel te senden / ik heb Florenberg in de hand / en anders geen wapen zydy koen zo komt nader. Als Fouke Reynout dus hoorde spreken / keerde hy dat Paert met haesten / en reed na reynout met grammen moede: hier en binnen had reynout elk een zweert gegeven / en Fouke meende reynout met kracht te door ryden; maer reynout nam Fouke en hieu den Speere en twee / en nam Foukens peert by den toom: met dien sloeg hy Fouke op den helm / en door-[slo]eg den helm van stale / so dat 'et zweert door gink tot de knien / en viel dood voor syn voeten: doe was reynout blyde / en seyde: God vermaledyde u / nu en suldy ons niet hangen of gevangen voeren den Coning. Met dien sprank reynout op Foukens ros / dat sterk en groot was / en menig mark weerdig. Binnen dien dat reynout dat ros beschreden hadde / so heeft elk van syn Broeders een Francoys van den peerde gevelt en de rossen beschreden en reden: samen roepende; slaet voort reynout laet ons ontryden; want wy worden gevangen of moeten doot blyven / Coning Jewijn heeft ons met verradenis gebracht in dese last. reynout seyde: zwijgt broeders ik hebbe Florenberge in mijn hant / wijk ik heden een man / God verbie my syn rijk. De broeders werden stoutelijk aengevochten / en daer was het gekrijsen seer groot / daer vocht reynout gelijk een grimmende Leeuw / en al syn broeders desgelijks / want zy vochten van 's morgens tot over middag. Doe sey reynout die Edel Grave: My verwondert dat wy sonder Wapenen syn / en noch leven; daerom treed van u Peerden ende doet aen dese wapenen van de gene die daer verslagen liggen / het is van node / ik sal u beschermen dat u niemant misdoen sal of hy sal 't mette dood bekopen. met dese woorden traden reynouts broeders van den peerde en wapende hen haestelijk / en namen de Harnassen van 4 Edelingen de welke zy aentogen / en dat vierde gaven zy reynout dat hy 't aen doen soude. Adelaert seyde: broeder treed van u Peert en doet dese wapenen aen / wy sullen u beschutten dat u niemant misdoen sal. met dien saten de broeders op haer Peerden en hielden hen vast by malkanderen / om reynout te beschermen / de welke van den Peerde getreden was om het harnasch aen te doen / en eer reynout de wapenen aen dede so quam op hem en syn broeders Werijn van Morlion met twee duysent man / en hy sloeg met al syn volk kragtelyk op de Heeren. Eer reynout te Peerde konde komen was Adelaert syn Hals-berg doorgeslagen / en ridsaert gewont / en wert gevangen van Werijn van Morlion. Doe seyde Werijn tot ridsaert: ik sal u terstont senden den Coning van Vrankrijk / die u niet gave om al het goet van de werelt / en hy sal u doen hangen te montfaucon. ridsaert antwoorde: Werijn dat is

mijn

mijn feet. Doen hiet Wezrijn 24. Ridders dat sy nauwe toesagen tot Ridsaert/ die hem gevangen voeren souden in Vaucoloen: als reynout gewapent en op syn Peert was / sag hy om en miste synen broeder Ridsaert / daer hy met haesten na vraegde. Doen seyde Adelaert hy is gevangen van Wezrijn. Als Reynout dat hoorde/ was hy wee te moede / en sprak laet ons rijden en hem beschutten. Wat sou ik bedrijven / seyde Adelaert/ mijn hals-berg is doorgeslagen/ en ik weet wel dat hy seer gequetst is / ten doe God hy moet 'er af sterven/ daerom is beter Ridsaert alleen verloren dan wy alle. Als Reynout dit hoorde van Adelaert / wert hy toornig en seyde: wat segdy vals catijf / sullen wy lyden dat men Ridsaert voor onse oogen gevangen weg voeren sou / en senden de Coning die hem hangen sou / waert dat hy hem konde krijgen / of 't noch so quame dat wy onse peis geraekten tegen Coning Karel / so sou men seggen / siet daer rijden Aymijns kinderen die tegen Coning Karel strijden wouden/ daer sy groote schande af hebben / want de Coning heeft een broeder doen hangen / waer dit niet groote schande wat men daer af seyde ? met dien heeft Reynout zijn ros met sporen geslagen dat hy op Fouke wan dat men prees weerdig te syn 1000 pont/ maer het dogt Reynout traeg te wesen en hem niet weert te syn een mijt/ so was Beyaert sterker en snelder: Hier binnen hebbender dertig Ridsaert gevangen gestelt op een Peert / en bonden syn beenen aen den steegel-reep / en reden daer mede na Vaucoloen / en gaven hem menigen slag/ en seyden smadelijk tot Ridsaert: Nu sydy gevangen en des mogen niet ontgaen of verdingen / wy sullen u korts leveren Coning Karel / die u sal doen hangen. Ridsaert seyde in hem selven: o genadige God ontfermt u mijner/ want mijn leven is gedaen: Ay reynout / lieve broeder / ik bid God hy u beware van misval / en al mijn broeders / my en sierdy nu nimmer weer. Met dien dat Ridsaert dese woorden geseid hadde / quam reijnout niet als een mensche / maer als een duyvel, en riep luyde: gy bose trawanten gy moet uwen roof laten / met dien sagen de ridders om en waren van reynout seer verbaert / en seyde tot malkander: ginder komt reijnout / hy is seer toornig / laet ons vlien 't is tijt/ of wy vlijden alle dood. reijnout komende by de ridders die ridsaert gevangen hadden / sloeg d' eerste daer hy by quam in twee stukken / en noch twee dood / de andere en boden geen weer / als sy dit sagen vloden sy weg/ dus verloste reijnout syn broeder/ en seyde: hoe is 't broeder sydy seer gewont. ridsaert seyde: neen ik broeders ik ben gesont Gode sy lof. reijnout seyde weder gy bloode kalf waerom laet gy u vangen sonder weer/ dese reyse sal ik 't vergeven / God moet my verdoemen / gevallet meer ik sal u niet meer beschutten. ridsaert seyde: broeders ik en mocht beteren / want mijn ros bleef onder my dood / eer ik op konde komen was my mijn Zweert benomen / dus wert ik gevaen: Als zy nu dus tegen een spraken / had Wezrijn reijnout zo verre vervolgt / dat hy by hem quam / en reed met kracht op hem / en sloeg reijnout onversiens met een Speere so vreesselijk/ dat hy al verdooft sat in den sadel: en seyde: gy valsche tyran gy hebt mijn broeder verslage den Edele Fouke van Morlion/ qualijk moet gy varen/ nu sal ik u binden en senden u Coning Karel/ die u te Montfaucon sal doen hangen. Binnen dien is reijnout bekomen / en verhief syn zweert met sulken kracht dat hy hem het hooft kloofde / en viel dood ter aerden. Doen seyde reijnout: Wezrijn hoe is 't/ doet u yet seer wildy my vangen en binden / en senden: de Coning dat hy my en mijn broeders hange ik wane gy en sult. Als dit Wezrijns volk sagen begonden sy te beklagen haren Heere / en seiden / Wy zijn nu al verloren / want ons Heere is dood; dat heeft reijnout gedaen / gy meende reijnout te vangen maer 't is om niet hy heeft 't bekocht. Doe sloeg Wezrijns volk so vreesselijk op reijnout en zijn broeders / en weerden hen so dat roelant / Ollivier of Ogier nooyt so eerlijk en vochten als dese Broeders deden. Doe quam de Grave Calon met syn volk toegeslagen / en de Grave reed op reijnout en stak hem syn ros dood / doe wert reijnout toornig en sloeg den Grave dat hy van den rosse viel / reijnout sprank op 't syn, dus hadde reijnout twee rossen van dien dage. Doe reed hy daer hy 't heijz dikste sag / en brak haer batalje / dese strijt was seer groot tot reijnout/ hy sloeg 'er menig dood. Onder des wert Ridsaert zo onmagtig dat hy hem niet verweeren en

 konde/

wonde / want 't bloed gink van syn herte / so dat hem syn leden begaven en hy viel in onmacht. Als Reijnout dit sag was hy droevig / en riep: waer syt gy broeder Adelaert / hier leyd verslagen onse broeder Ridsaert. Doe seyde Adelaert: ay lacen God laet 'er ons wrake of doen. De Grave Calon bevocht reijnout scherpelijk en dede hem verdriet te Voet en te Peerde. Die doe reijnout hadden mogen sien vechten en hem selven beschermen van den dood / men soude hem geprezen hebben boven eenig ridder. Adelaert vocht mede als een droom ridder / so dede ook ridsaert / dus vochten zy met vromer herten / maer de macht van de Grave Calon was soo groot dat sy die niet wederstaen en mogten. Als reynout sag dat hy Calon en syn volk niet en mochte wederstaen / nam hy syn Broeder op synen hals / en liep met haesten na eender rotse die daer by stont / en hy was van marmoren-steen. Zijn broeders volgden hem na / en beschermden hem / en reijnout bragt syn broeder op de rotse / en leyde hem neder op eenen platten steen / en als sy daer op waren / mocht haer niemant genaken dan door eenen nauwen weg / en daer was veel steens die droegen sy by een. Doe werden zy vervolgt tot de rotse toe / en werden strengelijk bevogten. reijnout wierp zo vreesselijk dat niemant de rotse genaken en dorst / zy bleven dood man en peert / aldus weerden hen de broeders heerlijk. Als Calon sag dat hy de rotse niet winnen en mocht / was hy seer droevig. De Grave Ogier was mede in den velde / en seyde in hem selven: Ey lacen soete Neven gy lieden moogt wel klagen: vriendeloos / wantse u nu begeven en dat door bedwange van Coning Karel / die hem onderdanig syn ik soude u geerne helpen / maer ik en durst niet doen door dat grote ontsag van den Coning / het welk my seer deert / en nadien ik u niet helpen en derf / soo en wil ik u niet deeren my komt daer af dat mag. Een verrader dit hoorende / seyde het tot den Grave Calon / en den Grave Calon riep tot Ogier: o Edel Grave Ogier, gy syt een verrader. Ogier die was seer toornig als hy dit hoorde / ende seyde met grammen moede / Calon gy liegt daer aen / ik segge u dat ik nimmermeer een verrader wesen en sal / maer en ontsag ik de Coning niet / so waer u euvel geschiet. De Grave seyde anderwerf: Ogier dorst gy wel gy soud verradenisse plegen. Ogier keerde hem om / en hy en mochte die woorden niet langer verdragen / en seide: Noch segge ik en ontsage ik den Coning / ik soude u met mijn zweert in stukken klieven / soo dat gy nimmermeer mas en beteegt met verradenis. De Grave Calon beloeg hem seer / en seide: Gy hebbet den Coning ter meniger stede getrouwelijk gedient / maer nu fael geerdy. Ogier seide: Ik seg u Heer Grave Calon het waer misdaen dat ik son mijn magen vangen / die de Coning wil hangen / zo waer ik veel arger dan een dief / maer believet u / so wil ik by hen-lieden gaen / en vragen hen of sy hen opgeven willen of nog langer strijden. Doe seide de Grave Calon soo doet / ik sal al mijn volk achterwaert doen trekken van de rotse / so sal men haest sien of gy verradenis pleegt of niet. Doe dede de Grave Calon alle syn volk van der rotse trekken / ende Ogier gink totten rotsen. Als Ogier zo na quam dat men hem verstaen mogt / riep hy luide: O reijnout Neve / en werpt niet / want de Grave heeft my tot u gesonden / en doet u vragen of gy u op geven wilt? reijnout seyde: verrader hoe meugdy my en mijn Broeders begeven; ik segge u mag ik van den strijt wederkeeren / gy sult een vyant aen my hebben; trekt achterwaert Ogier / soo helpt my God / ik werpe u met eenen grooten steen dat gy en u peert dood blijft. Doe seyde Ogier / Neve / so deed gy quaet / misquam u yet dat waer my leed. Ogier sag reynout met syn broeders op de knien liggen / en seyde reynout Neve rust u / want my dunkt dat gy moede syt. reynout seyde: Verrader / hoe meugt gy u magen begeven! Adelaert seide vaert te Gode dat u God eere / want gy begaeft ons noit als nu / dat ons leed is; gy weet wel hoe 't met ons staet / mogt gy ons nu verkrijgen vrede tegen Calon dat bidden wy u / wy willen hem dienen. Doe seide reijnout: broeder gy en verstaet des niet / wy syn so na den verrader. Ogier dat hy ons met recht helpen soude / nu seid hy ik en derf niet van de Coning / daerom seg ik indien my God spaert dat ik van den strijd weder keere / een dood vyant heeft hy aen my. Ogier seide blijft met God lieve Neve / en wat gy doet en ruim dese rotse niet. Adelaert

laert seyde God die voor ons stierf moet u geleyden. Hier mede scheyde Ogier van de rotse en reed tot den Grave Calon. En als hy daer by quam seyde Calon / in sie wel Ogier gy wilt verraedenis plegen: Ogier seide: gy lieght valsche Grave / en besag hem met een wreet gesicht / ik segge u en ontsag ik niet een Coning ik sloeg u 't hooft van den lyve; maer is 't dat u goet dunkt ik woude vertrekken / en gy sult met u volk aen de rotse trekken / en vragen mijn Neve of sy de rotse opgeven willen / en ik sal met mijn volk gaen liggen op een ander berg wachtende of hem eenig secours of hulpe komen sal / ende komt hem eenige hulpe ik salder zoo doorslaen met mijn volk dat hem grouwen mach. Als Calon dese raed hoorde dagtet hem goet / en beleide den berg met syn volk / en Ogier vertrok met zijn volk op eenen anderen berg / om die passagien te wachten. Als Reynout dus belegen was met zijn broeders soo had hy een Klerk die te Montalbaen gebleven was / en hem seer lief had / die sag des nachts in de sterren dat Reijnout belegen was / en dede men hem geen ontset met syn broeders / zy moesten verlooren blyven en sterven / want dese Klerk was een wijs Astronomus / en vant ook in de sterren dat sy van Jewijn verraden waren. Als de Klerk dit aldus voorsien hadde was hy bedroeft en gink in de Zale te Montalbaen. Doe sag hy Malegijs uyt een kamer komen / die riep tot ten Kok en Drossaert / seggende: siet dat gy ons t' avont genoeg bereid / want t' avont sal Reijnout met zijn broeders t' huis komen / dus legt in elke schotel een Zwaen / een Putoor / een Kraen / en een Reger. Als de Klerk Malegijs dit hoorde seggen / seide hy: ik segge u dat Reynout t' avont niet en komt / want te nagt als ik in der sterren sag / vant ik aen den Hemel dat Reijnout met syn broeders verraden syn / en op een berg gelegen / is 't dat men hen niet schielijk te hulp komt / zy blyvender alle dood; en dese berg is gelegen by Vaucoloen. Als Malegijs dat hoorde wert hy met rou bevangen / en trok een mes en woude hem selven van weemoedigheid dooden. Als de Klerk dit sag / sprank hy met haeste toe / en hielt zijn hant daer hy 't mes in had / en ontwrongt hem met gewelt uyt de hant. De Klerk seide: Malegijs wat wilt gy maken? al hadgy u gedood / daerom en waren u Neven niet uit haren noot verlost; maer gaet en bereid u als Coning Jewijn met zijn volk slapen is / vergadert dan al u vrienden die u helpen willen / en doet u Wapenen aen en tijd dan met haesten haer te hulpe / en neemt beijaert met u. Dat dogt Malegijs goeden raed / en als Coning Jewijn met zijn volk slapen was / gink Malegijs en blies den hoorn en vergaderde syn volk dat hy krijgen konde / als 't gedaen was gink hy in den stal daer beijaert stont: en als beijaert Malegijs sag sloeg hy 'er na en sprank achterwaerts / doe nam Malegijs den zadel en meendese op beijaert te werpen / maer beijaert en wilde 't niet hebben / en sloeg zoo tegen den Zadel dat hy tegen den balk vloog. Malegijs sprank op met toornigen moede / en greep een stok in zijn hant / ende sloeg daer Beijaert mede dat hy op zijn agterste voeten sat / en sprank op en beet na Malegijs / en hadde hy het niet ontloopen / 't hadde hem verbeten. Doe seyde Malegijs met eenen toornigen moede: Beijaert laster en oneere moet u geschieden / want gy my dus verbijt en slaet / want Reijnout die Edel Grave die u veel deugden gedaen heeft / is in seer grooten noot / en moet het lijf verliesen is 't dat gy niet en helpt. Als beijaert dit verstont knieldet voor Malegijs. Doe malegijs dit sag dat hem beijaert niet en weerde met slaen en bijten / zo nam hy den sadel en wierpse op beyaert / en gordese met 4 banden: als beyaert gezadelt was gink malegijs hem wapenen / en als hy gewapent was / sprank hy op beyaert / en nam een Schilt aen den hals en een sterke glavie in de hant / reed na Vaucoloen / hy had versamelt in zijn hulpe 1500 mannen / vroom ter wapenen en wel versien van harnas / die al begeerende reijnout te ontsetten. Malegijs en konde beijaert niet dwingen / 't en sprong altijd tegen zijnen dank. Dus reden zy lang met haesten datse quamen in 't dal van Vaucoloen; en Malegijs was met beijaert twee groote boog schutten verder. Reijnout die met syn broeders op de rotse belegen en die dikwils aengevochten waren / hadden hen zo lange geweert datse niet en machten / zo moede waren zy / en souden de rotse opgegeven hebben: want zy en mochtense niet langer houden / des zy droevig waren

en meenden alle te sterven. Als sy aldus in desen drukt waren/ sag Reynout beneden in't pleyn Malegijs komen rijden op Beyaert/ des was hy blyde/ en seide: Gy Heeren weest vrolijk en sonder angst/ want ik sie Malegijs komen ryden met Beyaert/ ende heeft groote begeerte ons te helpen/ en my verwondert dat ik niemant sie van mijn volk/ wat mag 't bedieden dat Malegijs alleene komt/ gave God dat ik hier mijn volk had/ sy souden ons t' hans wel uit den noot helpen. Ridsaert die lag daer ter aerde of hy dood hadde geweest/ als hy Reynout hoorde vermanen van Beyaert/ hief hy syn hooft op/ en seide: Reynout broeder/ segt my en hoorde ik niet noemen beyaert/ ik segge u in der waerheid/ sag ik beyaert ik waer gesont. Reynout sei: ik sie hem komen in geenen dale. En Malegijs/ sit 'er op en brengt hem hier/ maer ik duchte voor Ogier dat hy Malegijs mocht slaen. Adelaert seide: broeders laet de sorge blyven/ al had Ogier hem gevangen/ hy soude wel ontgaen by syner konste. Doe seide Ridsaert: helpt my dat ik stae: en laet my beyaert en Malegijs sien. Doe trad Reynout voor aen/ nam Ridsaert in syn armen/ en hielt hem op syn beenen staen. Doe sag Ridsaert neder in 't dal daer beyaert liep/ hy wert blyde en seide met soete woorden/ broeder nu ben ik genesen. Als Malegijs dus quam ryden met haesten wert hy Ogier gewaer/ en reed op hem wat dat beyaert loopen mogt/ en stak op Ogier syn Speer aen twee. Doe seide Ogier: ik ben u vyant. Malegijs seide/ verrader dat u God schende/ en siedy niet hoe u magen in groote noot belegen syn op de rotse/ en in sorge staen haer lijfs? en gy en wiltse niet helpen/ wacht u ik ben u vyant. Ogier seyde: ontfange ik niet u toverye soo was u euvel geschiet/ ik soude u herhtens soo moede maken dat u verdrieten mocht. Malegijs was toornig als hy dat hoorde/ en trok syn zweert met gramschap en gaf Ogier sulken slag dat hy en hoorde noch en sag. Als Ogier gekomen was trok hy syn zweert en soude malegijs geslagen hebben/ maer beyaert ontdroeg hem uit den slag neder liep ter rotsewaert: Reynout sag neder en sag syn volk komen/ dies hem 't hert verheugde/ en seide: Ik heb mijn volk gesien die ons nu wel bystaen sullen/ nu laet ons neder gaen hant aen hant/ recht of wy ons gevangen wouden geven/ want Calon en weet niet wat 'er beneden is geschiet. Doe namen sy malkanderen by der hant en gingen nederwaert. Dit sag de Grave Calon dat Reynout en syn broeders neder quamen/ en seide my dunkt dat reijnout en syn broeders hun opgeven willen/ nu sal ikse vangen en voerense Coning Karel. Met dien reed Calon ter rotse en voorts is beyaert aen de rotse gekomen ende sag reynout/ en ontliep malegijs tegen syn dank en liep reynout tegen. Als malegijs sag dat hy beyaert niet wederhouden en mocht/ wrank hy den breydel met kracht in de mont. En als 'et beyaert volgde soo sprank hy eenen grooten spronk dat malegijs den sadel ruimen moest/ en viel van den Peerde/ en beyaert liep tot reynout. Malegijs spronk met haesten op/ en daer quam een borgongion mette Grave Calon/ en had een goet ros bescheeden. Malegijs liep tegen hem/ en sloeg den borgongion met sulken kracht voor syn borst dat hy dood viel. Doe seide malegijs borgongion gy moest hier u Paert laten/ ende met dien spronk 'er malegijs op/ stiet hem met spooren en reed ten rotsewaert. De Grave Calon sag om/ en sag dat beyaert na de rotse liep/ en beyaert is gekomen by reynout. reynout seide/ beyaert syt wellekom/ ende spronk 'er op met grote begeerten. Als reijnout op beyaert sat/ toog hy in des Graven Heyr/ daer dede hy wonderlijke kragt. En als malegijs reynout sag komen/ seide: hy reynout Neve hier is Volk van montalbaen/ en met dien reed hy van reynout/ en ontmoet den vyant die hy so vreesselijk sloeg dat hy dood ter aerden viel. Als de Grave Calon sag dat reijnout op beyaert sat/ en sag malegijs mede/ was hy seer vervaert/ en alle 't volk van montalbaen sag hy mede komen ryden na syn volke toe; doe toog hy met syn volk achterwaert/ so seer ontsag hy 't verlies van syn volk/ binnen desen tijt hadde reynout so seer gevochten dat hy alle syn broeders te paerde geholpen had/ en reed in des Graven volk/ en vochten so seer dattet onuytsprekelijk was. reijnout riep met luider stemmen: Slaet voort gy Heeren op alle dese verraders/ so datter ons geene ontga: reijnout

vogt

vocht als een vroom ridder / en versloeg 'er also veel dat 'et ongelooffelijk is : bepaert dede menige ridder de zadel ruimen. Malegijs in 't gemoet van den Grave Calon gekomen / die hy met nijt door syn Schilt stak / en so geraekte dat hy hem doorstak / en viel dood van den peerde / hier en binnen sloeg Reijnout eenen Francoys dat hooft van den lijve. Aldus bleef des Graven volk by groote meenigte dood / want de Historie seyd dat op die tijt verslagen worde 1000 Francoyse oft borgonsonnen. Aldus moest Calons volk ruimen / en Reynout met syn volk behielden 't velt / en waren dus met Godts hulpe en haren Oom malegijs verlost. Als Ogier sag dat de Francoysen verwonnen waren en uit den velde vloden / is hy gereden over een water genoemt Dordoen / met al syn volk / en hebben hun ter vlucht gestelt / om syn self te bergen van haren lyve / en syn so gereijst na Parijs. En mits dat Ogier dus over 't water reed / riep Adelaert met luyder stemme en seide: God will u geleiden Neve Ogier / en die moet u alle deugt loonen / ik bid u dat gy de Coning wilt groeten met soete woorden / en seg hem dat hy syn gout qualijk besteet heeft aen den geenen die ons sonde doden ofte hangen / en sou ons leveren tot een present / laet hem sulke Soudeniers meer senden / wy sullen haer soudy wel betalen / met zware slagen / dat zy daer na geen soudy meer eyschen en sullen. Ogier seide Adelaert Neve u bootschap wert gedaen / des en sal ik niet laten / dus schepde Ogier van die broeders en reet na Parijs. En Reynout en syn broeders en syn volk reden na montalbaen. Als zy nu onderlinge reden / zwoer Reynout / mocht hy Jewijn syn Zweer te montalbaen vinden / hy soud hem doen hangen of 't hooft afslaen sonder genade / dat hy ons so schandelijk heeft verraden. Als malegijs dit hoorde / riep hy eenen Ridder by hem die secreet was / en seide gy moet haestelijk varen te montalbaen / en benemen 't quaet dat Reynout voor genomen heeft / als gy 'er komt so gaet tot den Coning en segt hem dat hy geringe vliet / want is 't dat hem reijnout vint / hy sal hem doen hangen om dat hyse verraden heeft: den ridder was malegijs gehoorsaem / en reed terstont met haeste te montalbaen. Als hy daer quam gink hy tot den Coning / en seide hem dat malegijs hem bevolen hadde / als de Coning de boodschap van den ridder verstaen hadde / was hy seer droevig / en hem veranderde syn verwe of bloed / en zwoer dat hy achter dien dag niet meer de kroone dragen soude / en begeven hem in een klooster dat daer ontrent gelegen was en hiet Peurepaert / om syn misdaet te beteren / en God te dienen met grooter neerstigheid / want hy Reynout niet en dorst verwagten / overmits dat hy hem seer ontsag / dus wert Coning Jewijn een munnik / en leefde in groote strengigheid. reijnout en syn broeder reden soo lange datse quamen te montalbaen. Claris de schoone vrouwe was met rouwe bevangen / en sy sag haren Heer komen / en gink hem te gemoet / en seide met soete woorden: Heer syt wellekom. reynout seyde: God loons u vrouwe / maer segt my dat ik vragen sal / waer is u Vader Jewijn die my en mijn broeders verradelijk wou laten verslaen ? de Vrouwe seide: Heer te peurepaert is hy gevaeren / en heeft hem daer tot een monnik begeven om te beteren syn leven en sonden die hy misdaen heeft. reijnout seide: Vrouwe ik geloove u niet / wat had ik hem misdaen dat hy my en mijn broeders soo jammerlijk verraden hadde om 20000. kroonen / dus vrou gaet mede uit mijn oogen dat ik u nimmer en sie. De vrou seide: genade Heer: wat kan ik dat beteren. ridsaert seide: voorwaer broeder wy waren verlooren ten hadde gedaen u Edel vrouwe die my die zweerden heymelijk mede voeren dede / daer wy ons mede weerden / want had ikse gelaten wy waren alle dood ik bid u broeder vergeeft hare eubelen moed / waren wy verraden ten heeft ons niet geschaed. Broeder wilt mijn bede hooren / vergeeft u vrouwe datse tegen u misdaen heeft / en wilt u dat niet doen / so wil ik mede uit u oogen dat gy my nimmer en siet. reynout seide: eer gy van my gink / ik vergaf liever de verradenis die haer vader ons gedaen heeft. En als hy dit hoorde was hy blijde / en seide: Heer / God loon u dat / en reijnout nam de vrouwe in syn armen / en waren vrolijk / en het wert vrouw Clarisse al vergeven / soo dat reynout achter dien tijd niet meer daer af en seyde.

Het XIX. Kapittel.

Hoe Ogier te Parys quam, en vertelde Koning Karel hoe die reyse vergaen was, en hoe hem Roelant verradenis op leyde, en daerom eenen Kamp vocht tegen Goutier, dien hy in 't perk versloeg.

DOen Ogier van Reijnout en zijn broeders gescheiden was/ reed hy met haeste te Parys/ als hy nu te Parys quam ging hy by Coning Karel/ die hy minlijk groete. De Coning was blyde als hy Ogier sag en heete hem wellekom: als dat gedaen was/ vraegde hy hoe de reise vergaen was te Vaucoloen/ brengt gy my Reynout gevangen? Doe seide Ogier voorwaer Heer Coning neen wy/ qualijk hebdy u gelt besteet dat gy Jewijn gaeft/ om dat hy u Reijnout met zijn Broeders gevangen leveren soude. So helpt my God/ ik seg u Reijnout heeft verslagen den Graef Calon/ Fouke van Morlion/ en Werrijn zijn Swager/ en meest hun volk is gebleven/ en ik mijn lijf mede qualijk ontdragen mogt/ want ik ben seer gewont/ en mijn geleide moest ik daer laten of 't my leet of lief was/ dat dede malegys de toovenaer. want hy bracht hem groot secours uit montalbaen/ wel 3000 ridders. Roelant seide/ dat geloof ik wel Heer Ogier/ want zoo ik vernemen kan/ sydy een verrader/ want gy ontbood malegijs te montalbaen by eenen secreten bode. Ogier dit hoorende/ seide hy: gy schalk gy liegt 'er om/ en alzo moet my God helpen dat ik vermoede/ want ik nooit verrader en was van alle mijn leven. roelant seide weder: Heer Ogier gy zijt een verrader. Ogier dit hoorende/ seide hy met grammen moede: gy liegt valsche bastaert en ik wil u lochenen in een Kamp. Doe bood Ogier den handschoen/ en roelant trok voor met haestige sinnen/ en zoude de Kamp aengenomen hebben/ maer Coning Karel seide: laet staen Neve roelant/ ik zal mijnen Kampioen Goutier tegen Ogier doen vechten/ gaet ontfangt de handschoen en doet Ogier belyden dat hy een verrader is. Goutier seide: Heer Coning dat wert gedaen. Doe ontfink goutier de handschoen/ dus gingen dese 2. Heeren daer zy haren eed doen souden. Doe seide Dunap: komt hier gy Heeren/ gy moet ten heyligen zweeren. goutier zeide dat hy 't geerne dede/ ik moet voor zweeren/ want ik aenlegger ben. Goutier leid zijn regterhant op 't kruis en knielde/ seggende: Gy Heeren wilt verstaen wat ik segge/ ik seg Ogier aen/ dat hy verradenis gepleegt heeft te Vaucoloen/ den eed die ik zweer dat weet ik wel waerachtig/ want reijnout is zijn mage/ alzo wil my God eer geven/ en dat heilige kruis daer ik op zweer. Doe seide Dunap staet op Goutier/ u eed is wel gedaen. Met dese woorden stont hy op/ en sloeg 't hooft neder/ en neeg den H. Kruice niet toe/ zoo luttel ontsag hy Ogier/ want hy en woude niet op hem sien. Doe trad Ogier en zoude zijn eed doen/ zeggende: Gy Heeren wilt na my hooren/ zo meugt gy verstaen wat ik zweere: Ik zweere by Jesum van Nazareth dat ik nooit verradenis en dede/ maer 't zijn mijn Neven/ dus en dorst ik hen helpen of deeren/ maer ik segge malegijs dede hen groot secours/ hy bragt met hem 3000 man/ die deden groot wonder. De Grave Calon bleef 'er dood/ Fouke van morlioen en Werrijn/ en meest al die geslagen die de Heeren met hen brochten/ en als ik sag dat 'et al verslagen was moest ik vlien/ door 't groot volk dat malegijs daer bragt/ en mijn geleide en mocht ik niet mede nemen van haest/ en dat 't zo geschiet is dat zweer ik. Dunap seide: Heer Ogier staet op/ uwen eed is wel gedaen. Ogier opstaende kuste 't kruis; als 't gedaen was/

seide

selde etten de Heeren ter perke. Doe seide Goutier: Wilt gy belijden de verradenisse die gy dedet buiten Vaucoloen / zoo meugdy van my gaen onverslagen / en ik sal u versoenen met den Coning; wildy 't niet helpe so sal u euwel geschien / want ik sal u 't leven nemen. Ogier seide: Ik en ontsie u dreigen niet / God schende u geen doet dat gy schuldig syt / en laet u roemen staen: met dese woorden reden sy in 't perk / als elk op syn Peert was lieten zy haer rossen te gader loopen en Goutier sloeg groote slagen op Ogier / eer hy te weer konde komen: met dien verhief Ogier syn zweert / en gaf Goutier zo grooten slag dat hy hem ten eersten slage dood sloeg: ende als Ogier sag dat Goutier dood was verblyde hy hem / en trad van zijn Peert en wierp hem uit 't perk / want hy seer sterk was. Dit gedaen wesende vraegde hy of hy voldaen had. Doe seyde Sampson / sit op u Peert dat u God eere. De Heeren keerden tot den Coning / daer synde vraegde hy hoe den kamp gegaen was. De Grave van baviere seide / Heer u kampioen is verslagen / Ogier geschiede groote eer / want hy hem ter eerste slage dood sloeg. Ogier seide tot de Coning: Heer hoe soude hy my Verrader maken / ik seg u by God Almachtig dat hem Malegijs secours bragt uit montalbaen / dat suldy waerachtig vinden anders niet. Als Roelant hoorde Ogiers woorden / zwoer hy dat hy trekken soude in Jewijns land / en halen hem aldaer te Peurepaert in 't Klooster / en als hy hem hadde soude hy hem hangen. Doe zwoeren alle de Genoten dat zy mede varen souden / en verderven Jewijns land / met sodanigen voornemen reden de Genoten in Gascongien. Als sy in Gascongien quamen / vraegden zy waer Coning Jewijn was. Doe wert hen geseyd dat Jewijn hem begeven had in een Klooster geheten Peurepaert / en woude nimmermeer de kroone dragen. Als dit de Genoten hoorden zwoeren zy alle dat zy trekken souden te Peurepaert / en halen hem daer uit. Met deze woorden reden zy voort / ende beleiden Peurepaert. En als Jewijn dat sag dat de Genoten voor 't Klooster lagen / was hy verbaest / ende sand een bode met eenen brief tot Reijnout / inhoudende vriendelijk aen Reynout / dat hy komen woude hem te hulpe tegen Roelant / die hem in Peurepaert belegen hadde met de 12 Genoten / en hadden gezworen dat zy hem vangen soude en aen eenen boom hangen / en waert dat hy hem geen hulp en dede / so moeste hy gevangen werden. En voort seijde hy mijn beminde Swager ik weet dat ik de dood aen u wel verdient heb / ik wil geerne in u handen gevangen gaen en lyden willig dat gy my doet. De Bode reed met haeste te montalbaen; als hy daer quam gink hy daer hy Reijnout vant / dien hy de boodschap seide en gaf hem den brief. Als Reijnout die overlesen hadde en verstaen / seyde hy met haesten: Laet den dief hangen hy heeft 't wel aen ons verdient. Als Claredes dit hoorde was sy droevig en haer veranderde sin en moed / haer jongste kind nam sy by der hant en quam voor Reynout. En als sy by hem stont kuste sy het kind vriendelijk / en seyde: Adelaert lieve kind dese schande daer wy in syn mogen wy nimmermeer verwinnen noch vergeten / dat men tot u zal seggen in wat land dat gy komt / u oude Vader is gehangen / die schande sal te zwaer syn te dragen / als gy zoo verre komt dat gy ridders naem ontfaen sult hebben. Als die Vrouw dit sprak liepen haer de traenen uyt de oogen. Reijnout dit siende seijde: Vrou laet u schreijen ik zal daer varen / helpen den valschen man tegen de 12 Genoten / mach ik hem levende vangen ik breng hem herwaerts. Hier in verblijde haer de vrou / viel Reijnout te voet ende dankte hem. Reijnout scheijde van haer / gebiedende dat hem elk wapende / ende so haest als hy met syn volk gereed was sprong hy op Beijaert ende reed so na Peurepaert / maer de Historie seijd / eer reijnout daer quam had 't roelant gewonnen en Jewijn genomen / doende hem de handen vast binden / met een zeel om den hals en reed daer mede na een Bosch by Peurepaert / en Jewijn liet hy na lopen zo gebonden om hem aen eenen boom te hangen. Dus rijdende sag roelant reijnout komen rijden en riep by roelant komende: Ik bid u Neve roelant geeft my de verrader / ik sal hem met my voeren en leeren hem sulk spel / dat hy ons nimmermeer en verrade. roelant dit hoorende seide tot reijnout Gy bid al om niet / ik seg u vlied uit mijn oogen want ik mach u niet langer sien / want hy moet hangen. reijnout seide: gy en sult niet / also help

my God / ik zoude eer met Florenberge vegten tegen u / en mijn zweer verlossen / want mijn kinderen waer 't groote schande en verwijt als zy tot haer jaren quamen / want men soud haer verwijten dat haer oude vader gehangen ware / want is 't dat gy hem dooden wilt / ik zal hem u met kragt nemen. Doe zeijde roelant: Gy verwaende gek soud gy u tegen my setten? doe hiet Roelant dat men die koord worpe over een tak van een boom die daer stont / ik sal hem hangen wie het lief of leet is. reijnout seijde: voorwaer seg ik u / ik en weet geenen zoo koenen man die mijn zweer hangen zal hy en zal 't bekopen. Doe trad roelant van zijn peert / en wierp zelf den reep over eenen tak en wilde Jewijn hangen. Doe reijnout zag dat hy se niet verwinnen en konde / sloeg hy Beyaert met spooren en toog Florenberge / en sloeg de koorde in stukken. Doe nam hy zijn zweer en wierp hem op 't Peert / en sloeg 't met sporen / en vlood met Beijaert zo zeer als 't lopen mocht. Als dit roelant zag wert hy half verwoet / en sprank met haeste op syn Peert / valentijn volgde Reynout wat zijn ros lopen mocht / en had syn zweert getogen. En als hy sag dat hy Reijnout niet ontrijden mocht / riep hy seer luyde: Reijnout gy zijt een verrader; als Reijnout dit hoorde seijde hy: Roelant gy liegt 'er om dat ik een verrader ben / ik was noopt verrader noch en wilt nimmermeer worden. Gy syt immer seyde Roelant / ik doe 't u lijden met den zweerden ten sy dat gy met Beyaert ontvliet. Reijnout seijde: ik segge u roelant waren wy twee hier alleen de kamp soude gebeuren / maer gy syt hier met ridderen houden sy my alle deeren ik moest dood blyven of gevaen; maer wildy my hier alleen verwachten / ik beloove u als een ridder goet in korte stont weder te keeren / indien gy dat volk doet trekken in vrankrijk / wildy my daer sekerheijt af geven zo suldy my hier vinden. Doe sette Reijnout syn zwaert op der aerden en keerde tot roelant / en daer gaven zy malkanderen haer trouw / en reijnout beloofde te komen om te vechten tegen roelant / dus schepden zy van malkanderen.

Het XX. Kapittel.

Hoe Roelant de Genoten seyde dat hy tegen Reynout Kampen soude. En hoe zy te velde quamen om te kampen, maer de Genoten benamen 't.

Als reijnout van roelant gescheijden was / so reed hy weer tot de Genoten en reijnout reed te Montalbaen met syn zweer. En als roelant by de Genoten quam / seyde Ogier: roelant brengt gy Jewyn gevaen soo doedy reijnout schande / en dat gy Jewijn binnen zijn land hanget. Swijgt seyde roelant dat u God schende / ik segge u gy Heeren gy moet in vrankrijk rijde / en ik moet sonder letten wederom te Peurepaert rijden. Doe seijde Ogier / ik hoore wel dat roelant wil een monnik worden / want hy heeft berou van misdaet / en wil den Abt om vergiffenis bidden. roelant seijde: Swijgt gy verwaten Ogier. Doe sey Ogier het is tijt dat ik zwijge / want roelant is gram. Doe seijde de Bisschop Tulpijn / nu segt ons roelant waerom soude wy keeren in vrankrijk en gy soud hier blyven? wat soude Coning Karel seggen waer gy waert / en waerom gy niet mede quam? ik sal u de waerheijt seggen seijde roelant / ik heb tegen reijnout een kamp aengenomen om dat hy my heden verradenis dede / en nam my Jewijn / doe was ik toornig / en heb reijnout beleijt met verradenis. Als Bisschop Tulpijn dit hoorde seijde hy: wat kamp hebdy gedaen? hebdy reijnouts dood gesworen so meugdy selve niet ontgaen? gy hebt een gratie dat men u niet quetse en mag als gy gewapent zijt / met sporen noch ook met zweerden / maer roelant ik belove u wert reijnout van u verslagen / gy sult 'er geen drie dagen na leven / men sal u mede begraven in de aerde. Ogier dit hoorende was 'er blijde om. Doe seijde Ogier: Ik bidde God dat hy u brenge in reijnouts gemoet / dat gy proeven meugt syn kragt / ik weet wel hy en geeft om u niet. Doe seijde ridsaert van Normandyen: roelant hebdy reijnouts dood gezworen? Ik zweer by mijn ridderschap wert hy van u verslagen / gy en keert niet weder in vrankrijk wy sullen u hangen / dit zworen die andere Genoten mede. Als roelant dese woorden hoorde seijde hy? Nu staet my te

sorgen /

sorgen / want tegen alle en-kan ik mijn niet ver- weeren. Dunay zeyde: Roelant doet mijnen raet. Wat soude ik doen zeijde Roelant? ik heb Reynout mijn trouwe gegeven / dat ik tegen hem kampen soude / ik segge en liet 't niet om al Parijs. Doe seyde Dunay: laet dese woor- den blijven / ik zal u een raet geven u trouw te quyten tegens hem in den strijt / want als gy in den strijd syt met reijnout ende den kamp sult beginnen / zo zullen wy haestelijk komen ryden / en is 't dat hy dan vlied uyt de strijd / zo sydy vry van u beloften die gy hem belooft hebt / en is 't dat hy ons dan niet en wil wyken / zo sal hem quaet geschieden / want wy zullen hem vangen en voeren tot Coning Karel. Doe sey roelant: Heer Dunay / gy hebt valschen raet gegeven / alsoo helpe my God ik en zal 't niet doen / ik zal alleen tegen hem vechten en bevechten my zel- ven. Alzoo wy vinden beschreven / so bleef dit tusschen de Genooten hier mee leggen / dat zy daer af niet meer en spraken Reynout is met zijn zweert zoo lange gereden dat zy quamen te Montalbaen; en als zy daer waren quamen hem te gemoet zijn broeders / die hem vriende- lijk ontfingen. Daer na quam vrouw Clarisse en zeijde tot reijnout / wellekom Edel Heere. Doe zeijde reijnout: Gy Heeren sisteert en ver- blijd u met Jewijn ende doet hem gemak / ik moet wederkeeren tot Peurepaert; doen seyde Adelaert / segt my wat wildy doch daer doen? reijnout seijde / ik heb tegen roeland een kamp aengenomen / die ik volbrengen moet. Adelaert zeijde: wat hebdy dan gedaen / hebdy gezworen roelants dood? dat mach ons komen tot een schande / en weet gy niet dat hem niemant en mach quetsen met den Zweerden of met Speer als hy gewapent is? reijnout zeyde / 't vare als 't mag ik en laet mijn trouwe niet / als clarisse dit hoorde / schreyde se seer. Doen seijde Male- gijs: vrouwe laet staen u schrijen / want zal reijnout eer krijgen / hy moet strijden tegen roelant / die hem verradenis heeft aengesept / hy sal daer varen / en ik zal hem altijd by zijn. Doen seyde Adelaert: God en u beveel ik dan mijnen Broeder. Dus reed reijnout daer hy kampen zoude / en als hy zag dat hy quam by roelant / wrong hy syn Glavie in de aerde en bont 'er Beijaert aen / en ontwapende hem al-

temael / ende leyde zijn harnas in zijn Schilt. Dit gedaen zijnde viel hy voor roelant op zijn knien en kuste zijn voeten / ende seide met oot- moedige woorden: roelant gy zijt immer mijn bloet / ik bid u vriendelijk woudet u gelieven dat gy my helpen woud in mijn eere dat ik te soene quam tegen coning Karel / ik wonde u geerne geven mijn ros Beyaert. Als roelant dit van hem hoorde zeide hy / staet op reijnout en vlied uit mijn oogen / dat ik u niet en sie noch hoore / ik ben hier gekomen om tegen u te kampen / om dat gy my heden naemt u Zweer / daerom is den kamp aengenomen en nu wilt gy spre- ken van soen. reijnout seide / en nu wilt niet Neve dat ik 't doe uit eenige verradenis / ik seg u in der waerheyt / ik en ontsage niet uwer vy- ven / want waer ik gewapent ik en soude tegen u wel dorven kampen. roelant seide / gaet en wapent u. Doe ging hem reijnout wapenen / ende als hy gewapent was / ging hy sitten op beyaert / en hing synen Schilt aen den hals / en nam de Speere in de hand. Als nu roelant sag dat reijnout gewapent was / zeide hy / ik bid God van hemelrijk / dat hy beware mijn Neve / dat ik hem niet en doorsteeke met mijn- der Speere. En als hy dit geseijt hadde / lieten zy haer Peerden te gader loopen / ende staken malkander met sulker kracht dat haer-lieder Speeren braken / en roelant viel met zijn peert neder. Als roelant gevallen was / schaemde hy hem en seyde tot reijnout / gebenedijt so moet gy zijn / zo helpe my God zo zwaren steek ont-

fing

fing ik niet van mynen leven. De Historie seyd dat Roelant nooit en vocht met so sterken man die hem dede vallen. Doe nam Roelant syn zweert Durendael in de hand / en gink na syn ros / en seyde; valsch ros gy sult bekoopen den laster die gy my gedaen hebt / want gy niet en meugt verdragen eenen steeke van een kind. Met dien verhief Roelant syn zweert en woude Valentijn dooden / maer Reynout seyde: wat wildy Valentijn wyten / het is een stom beest / sloegdy het dood so waert gy sot; de Francoysen hebben de maniere dat sy haer rossen luttel korens geven / dat komt hen dikwils tot grooten toorn / ik seg u in waerheyd ik doe hem beyaert geen koorn meten / maer ik doe hem voorleggen soo veel als hy mach. Doe seyde Roelant seker gy segt waer: met dese woorden sprank Roelant op Valentijn / en nam Durendael in de hant / en Reynout toog Florenberge en reden te gader met kracht / dit sagen de Genoten en quamen rijden na hem. Reynout sag de Genoten komen na hen toe / doe seyde hy tot Roelant / quade bastaert gy hebt my verraden nu moet ik vlien / God geve u laster. De voorste van de Genoten was Ogier / als hy by Roelant quam seyde in spot / Roelant u hovaerdy heeft Reynout groote schade gedaen / doen gy hem so staekt met u speere dat hy van beyaert vallen moest. Roelant seide met toornigheid / zwijgt quade schalk gy soud wel zo vele spreken dat ik de schande op u soude verhalen die my Reinout in den kamp gedaen heeft. Nu wil ik zwijgen seide Ogier / maer my verwondert hoe Reynout so stout was dat hy Roelant genaken dorst / want hadde hy geweest in Vaucoloen / menig Francois hadde 't lijf behouden / dus beschelde Ogier Roelant / als dit de Genoten hoorden / overdroegen sy dat sy rijden wouden na Parijs / 't welk sy deden / en Reynout reed na Montalbaen.

Het XXI. Kapittel.

Hoe Roelant Ridsaert ving, als hy van St. Jacob quam, en hoe hem den Koning woude doen hangen, en hoe hem Reynout met zyn Broeders en zyn Oom Malegys verloste.

HEt is geschied dat Roelant tot St. Jacob geweest had / en weder na Parijs keerde / dat hy Ridsaert gemoete / en vervolgde hem seer strengelijk. Als hy by Ridsaert quam / nam Roelant den toom van beyaert in de hand en seide: houd stil gy syt gevangen. Als Ridsaert dit hoorde was hy droevig / en toog haestelijk syn zweert. Roelant seide: vaert met my Neve / want gy en meugt u niet verweeren. Ridsaert en wist niet wat doen / en seide: Neve Roelant ik wil my u geleide geerne opgeven / en mede varen waer gy wilt. Ende dese woorden heeft Malegijs gehoort / daer hy by henlieden stont / ende reed haestelijk / so lange tot dat hy quam te Montalbaen: daer wesende / seide hy tot Reynout / spoed u geringe / en wapent u / want Roelant heeft Ridsaert gevangen in 't Wout te bordeele / en rijd met hem na Parijs. Als Reinout dit hoorde / wert hy toornig / en wapende hem met syn broeders / en reden so lange dat Reinout Roelant sag / met syn broeder wel een walsche myle verre / en doe sloeg hy beyaert met spooren / en achterhaelde Roelant. Doe hy by roelant quam riep hy: roelant Neve gy moet hier uwen roof laten. roelant seide / ik en sal 't niet doen / ik sal hem gevangen leveren Coning Karel / maer ik en sal hem niet laten dooden. ridsaert seide: broeder ik wil op zijn geleide varen. reynout seide / gy en sult doedy mijnen raed. roelant seide: Hy sal 't is u lief of leet. Doe wert reynout toornig en toog zijn zweert. Doe seyde Adelaert: Laet staen Edel Grave / ik wilde wel dat ridsaert met roelant in Vrankrijk waren by zijn geleyde. reynout weder-seyde dat / seggende: Laten wy hem gaen ik weet wel dat men hem hangen sal. Men sal niet / antwoorde roelant dat en sal seyde malegijs / want ik sal voor roelant te Parijs syn. Op dusdanige conditie voerde roelant hem te Parijs / en reijnout keerde weder met zijn broeders na Montalbaen. En malegijs was voor hem op wege / en toonde syn konst / en plukte veel kruiden die hy te gader sliet met den appel van zyn zweert. Als malegijs dat kruid gemengt hadde wert hy geluw en voort toonde hy syn konst / zo dat hy oud en krank scheen / synen baert seer lang ende syne wijnbrauwen over syn oogen / doe dede hy aen een grooten rouwen mantel die lang was. Dus ging malegijs te Montalbaen voor reynout / en als hy in de

zale

zale dus voor Reynout stont / seide hy: Ik bidde u gy Heeren doet my doch geven een maeltijd brood voor Godt / my hongert seer / ik wensch dat gy deelachtig moet wesen alle mijn goede werken / en al mijn Pelgrimagie dat ik gedaen heb of doen sal / gy siet wel dat ik arm ben. Doe seyde reynout gy segt waer Pelgrim. Voort seide hy tot Adelaert: Broeder geeft den Pelgrim te eeten. Adelaert was bereet / en dede den Pelgrim een schoone Tafel dekken / daer hy hem aensette. Reynout stond aen de Tafel / en seiden tot Adelaert; broeder doet hem 20. Pond / op dat God bewaert mijn broeder Ridsaert die nu rijd met Roelant in Vrankryk. Amen seide Malegijs. Voort seide hy ik sal hem doen in mijn Gebed / maer gy siet wel dat ik niet lang kan leven / daerom sult gy dat goed geven eenen anderen daer het aen besteed is / want ik en mach niet dragen. Als reynout dit hoorde / jammerde hem dat hy dat goed weder-seide. Doe seide Malegijs / kent gy my niet? Neen ik Pelgrim / seyde Reynout / en weet gy niet dat ik u te Parijs dede setten op beyaert? Doe seide Adelaert / 't is onse Man van der konsten van Negromantien. reynout seide / sydy dat Oom? ik waende dat gy op de vaert waert na Parijs om mijn broeder te helpen / ik sie wel ik moet 'er selve heen; wapent u Heeren / want gy moet mede: doe seide Malegijs / gy en u Broeder moeten varen / neemt Beyaert met u / en by montfaucon sult gy my verwachten / want ik sal noch tijds genoeg komen / en ik sal bescheid seggen hoe 't met u broeder staet. Aldus nam malegijs oorlof en reisde na Parijs / als Malegijs te Parijs quam gink hy ten Hove by den Coning en knielde voor hem / en seide: God die de werelt maekte verleen u Edel Coning goede victorie / en beware u voor verdriet. Als Coning Karel malegijs sag seide hy: God beware u Pelgrim / en nam eenen stok en sloeg den Pelgrim / en seide: ik geloove geen Pelgrims die komen van romen / of over zee. Als dit de Coning seide / trad Malegijs achter waert / en toonde syn konst van Negromantien / en veranderde den Coning syn gedachten / als dat hem de slag berouwde. Doe seide Malegijs:

Heer Coning / het en is niet goet dat alle dieven gaen souden als Pelgrims / want gy siet wel aen mijn verwe dat ik een arm Pelgrim ben / en in alle Landen heb ik u hooren prijsen voor een goet man / maer ik en kan het aen u niet vinden. De Coning seide: Pelgrim mijn misdaet is my leet / maer ik en kan my niet wachten voor eenen Tovenaer geheeten malegijs / God wil hem verdoemen. Malegijs seide / Heer Coning ik quam heden tot mijn ongeluk in het Wout van bordeele / daer ik gemoete vijf Heeren / ik hadde vergadert met bidden 20 pont / die benamen zy my / ik hoorde malegijs noemen / d' andere reinout en Adelaert / maer die alderselfste was my malegijs. De Coning seide: weest te vrede Pelgrim / ik sal u geven dertig pont voor 't geene dat u mijn Neven genomen hebben. Heer Coning daer ik by den wege gegaen ben / heb ik veel deugden van u gehoort. Doe woude de Coning Malegijs geven 30 pont / maer malegijs en woude 't niet / en seide: Edel Coning of ik dese Penningen van u name / en ik dan quam in ander landen / my stont 'er af te halen zwaer verdriet / want vond men gelt by my / men soude seggen dat ik 't gestolen hadde / maer wildy my geven 10 pont die neme ik geerne / en benaeide se in mijn kleederen / dat mense niet en vinde; en bidde u Heer Coning wilt my doch doen geven een maeltijd / want ik in lang niet gegeten heb. De Coning dede malegijs 12 pont geven / en t' eten brengen. Malegijs dochte in hem selven gy sult noch bekopen den slag die gy my te voren gaeft. Coning Carel seide tot malegijs: komt hier sitten vriend op dese bank / men sal u eten en drinken genoeg geven. Doe seide malegijs / God sy u loon: dus gink malegijs sitten aen de tafel / en men bracht hem genoeg van alles.

Malegijs at / en coning karel diende hem. De coning nam een bout van eenen Paeu / en seyde: vrient gapet en neemt een morsel / ik sal het u geve om Gode. Malegijs beet met haesten toe / en vatte den coning syn duym mede / en beet syn tanden t' samen. Met haesten toog de coning syn duym na hem / en ging sitten op een bank / en seyde: God schen u Pelgrim dat gy hier quam / gy hebt by na mijn duym afgebeten. Doe zeyde malegijs al klagende: Ay Heer / ik had sa grooten honger / ik en meende het niet tyde te krygen / dus Heer coning 't is buyten mijn weten geschiet. Als malegijs dit seide / quam Roelant in de zale / en bracht Ridsaert met hem: De coning seyde / nu verblijt u Pelgrim / gy sult nu gewroken worden over die u berooft hebben. Doe ging coning karel Roelant tegen en hiet hem wellekom / en seyde; Neve Roelant / brengt gy my Ridsaert gevangen / ofte op u geleyde? Roelant seide / ik brenge hem gevangen / dus doet 'er uwen wil mede. Doe zey coning karel / ik zal hem doen hangen aen montfaucon noch van avond. Ridsaert zeyde: dat waer te vele; Gy en waert niet zo koen dat gy my pijnen zoude te doden. Karel seyde: set gy u dan tegen my? met dien sloeg hy Ridsaert met een stok. Ridsaert was koene / die greep den coning by de keele / doe beschutten de Heeren den coning / en Roelant seyde: Gy misdoet dat gy mijnen gevangen slaet. De coning seyde al soude hy schande hebben hy sette hem tegen my: en zeide voort tot Roelant; Neve wildy hem hangen? neen ik zeide Roelant; de coning vraegde Olivier of hy 't doen wilde? die ook neen seide: Doe riep hy Ridsaert van Normandien en vraegde hem of hy Ridsaert hangen woude! 't welk hy mede ont seyde; daer na vraegde hy 't den Hertoge Sampson / en seide: Verkoren Hertoge wildy mijn leet helpen wreken en hangen Ridsaert! Sampson seide tot den coning dat hy des niet doen en woude. Aldus vraegde de coning elk bysonder alle de 12 Genoten / die 't alle ontseyden Ridsaert te hangen / hoe vriendelijk dat 'et hen de coning bad de Historie seyt ons / doe 't al de Genoten den coning ontseyt hadden Ridsaert te hangen / so stont daer op eenen geheten Rijpe / Heere van rijpelmont / en seyde seer stoutelijk; Edel Coning willen my de Genoten zweeren en haer trouwe te pant setten dat sy my niet en sullen misdoen ik zal ridsaert hangen. Karel zeyde; rijpe gy zijt een stout man. Doe riep coning Karel de Genoten dat sy by hem quamen / en als zy by hem stonden zeyde hy tot roelant / Olivier en Naymi komt en geeft hier u trou dat gy rijpe nu of nimmermeer sult misdoen al hangt hy mijn Neve? doe seijden de Heeren / wy belooven hem daerom niet te misdoen / al hing hy ridsaert: desgelijks deden de 12 Genoten; dit zweeren zy alle sonder alleen Ogier. De coning seyde: rijpe genoegt u / en hebdy borge dat gy te vreden syt? Neen ik Heere my ontbreekt noch een man die ik meer ontsie dan alle de andere. Wie is 't zeyde de coning? Heer coning het is Ogier. Doe seide coning karel tot Ogier / geeft rijpe u trou. Ogier seyde: Heer coning ik en doe dat niet / maer ik segge u zoo helpt my God / hangt rijpe mijn Neve hy en salder niet lange na leven. Als de coning dit hoorde wert hy gram / en zeide: Ogier en geeft gy u trouwe niet / ik zal u mede doen hangen. Ogier zeyde: Ik wil sien wie my hangen sal. de coning zeide: Ogier gy doet my verdriet / gy weet dat ik zoo veel verlooren heb / als mijnen Sone Lodewijk / dien ik voor al de Werelt minde. Met dat de coning dat zeyde heeft ridsaert Malegijs gesien / ende trad Ogier op de voet / en seyde: 's conings toorne is te zwaer Neve / my en mach niet geschien ik heb Malegijs gesien. Doe seide Ogier / waer is hy Neve segget my? ridsaert seide / siet waer hy daer achter sit. Doe seide Ogier tot den coning: Heer coning u toorn is my lastig / hier of geve ik rijpe mijn trouwe dat ik hem niet misdoen zal / al hangt hy mijn Neve ridsaert / en al had ik rijpe metten monde dat gezworen ik doe 't metter herten niet: dit dede Ogier tot trooste van malegijs. De coning zeide tot rijpe haest u ik zal niet eeten gy en syt weder gekomen. ridsaert seide tot den coning / my dunkt gy zijt tot zware penitentie gekomen / want gy niet lange aen en neemt te vasten / maer sult gy niet eeten eer gy my hangt / gy en at nimmermeer / en met ridsaert dit seide ruymde malegijs de sale / en liep met haest en socht reynout / die hy vant by Montfaucon met zijn broeder. Als

reynout

reijnout malegijs sag hiet hy hem wellekom / en seide: lieve Oom segt my heeft roelant ook waer genomen na mijn broeder? so ik sie seer qualijk / dies meugdy roelant wel danken seide malegijs / men brengt u broeder om te hangen. Als reijnout dit hoorde zo was hy bedroeft / en seide: wie zal zo koen syn die mijn broeder hangen sal? malegijs seide / het is rijpe van rijpelmont. Helpt seide reinout / en was daer niemant van al mijn hoge magen die daer tegen dorst seggen? malegijs seide hem / neen't reijnout / sonder alleen de sterke Ogier. Voorwaer seijde reinout / my waer leet dat ik hem verslagen had / als wy vochten in Vaucoloen. Doe sprak malegijs tot reinout / laet ons varen in't Wout / op dat ons rijpe niet verspiet. Geerne seide reinout. Aldus reden zy in een hage dicht onder een boom / en namen scherpelijk waer na de Galge: terwijlen zy dus onder een boom saten / seide malegijs tot reijnout: ik ben al te wonderlijk metten Coning gevaren / als ik eerst in de sale quam sloeg hy my / dat ik grootelijks verdroeg / en ik dede hem den slag berouwen / en ik klaegde seer over u dat gy my berooft had van 20 Pond / en die dede hy my weder geven / doe bad ik hem dat hy my t' eten woude geve / 't welk hy dede / en hy diende my selve / en wilde my een morsel geven / en doe hy se my in den mond stak beet ik hi zijn duijm / en doe ging hy sitten op een bank / en sag my lelik aen. Als Malegijs dit reinout vertelde / quam de Heeren sulken vaek aen / dat zy slapen moesten. Terwijlen dat zy sliepen / quam rijpe met ridsaert by montfaucon / en rijpe seide tot ridsaert klimt de leder op / nu sal ik sien wat hulpe u komen sal. Als ridsaert sag dat hy die leder op gaen moest / en niet en vernam van malegijs of reinout / daer syn hope op stont / so begon hy droevig te worden / en meijnde dat hy heel vergeten was / en seide tot rijpe laet mijn gebed doen / dat God mijn siele beware moet / als sy uyt den lichaem scheijt / doen seiden rijpens ridders die hy by hem had / laet ridsaert zijn gebed doen dat God syner sielen gedenken wilt. Doe seide rijpe: ridsaert doet nu u gebed doen viel ridsaert op syn knien / en seide: o Heer ik bidde u ootmoedelijk dat gy mijn siele ontfermen wilt / en brenge in u rijke / o weerde Heer door u nedervaklen in Maria uit den schoot uwes Vaders / en van maria wert geboren / so wilt mijn Ziele verleenen ruste / en wy u te regneren / en vergeeft my dat ik u van jorgs af misdaen heb. O weerde Maget maria / bid uwen sone dat hy mijn sonden vergeve / also hy se vergaf maria magdalena in Symons huys / daer zy ons Heeren voeten nat maekt met haer tranen en droogde met haren hayre: lieve Heere wilt my verlossen uit den noot daer ik in ben / dat ik niet en sterve desen schandelijken dood. Als nu ridsaert zijn gebed ge-eynt hadde / stont hy op en gink tot rijpe / en seijde: rijpe doet met my dat u believt. Doe seijde rijpe tot ridsaert: klimt op nu sult gy sien wie u helpen sal / hier sal ik u van den lijve beroven / en gy sult straks aen de Galge hangen / en zo u dood ontfaen / ik segge u had ik reinout ik sond hem by uwer zijde hangen. Als ridsaert dit hoorde zo seide hy in hem selven: God beware hem van sulken dood. Als ridsaert nog niemant en vernam / begon hy weemoedig te worden en seide in hem selven / och nu heeft my malegijs qualijk waer genomen. En met dese gedachten klam ridsaert droeffelijk de leder op / en drogen den strop al aen den hals / niet wetende hy en soude moete sterven. Als ridsaert op de leder gink en ten halve was / wert hem Beyaert siende na by de Galge / en kende ridsaert. Reinout en zijn Broeders sliepen noch seer vast. Beyaert sloeg reynout daer hy lag dat hy ontsprong uyt synen slaep / en wert op beyaert daerom toornig / en seide: Beyaert dat u God verwate / waerom slaet gy my so seer? dit ben ik immer ongewoon; met dese woorden sprong reinout op / en sloeg zijne oogen na der Galge / en sag sijn broeder staen by na in 't hoogste van de Galge. reinout dit siende sprong op Beijaert en zijn broeders op haer Peerden / en reden na de Galge. rijpe dit siende wert vervaert / en seide: ridsaert u komt hulpe / want ik sie reijnout komen op beyaert; ik en hinge u niet om al de Werelt / dat ik u hier bracht dede des conings gebod. Doe seijde ridsaert: rijpe ik ontbeerden wel dat gy met my spot / rijpe seijde / ik en doet zo doe my God goed ik zal u oogen ontbinden / en laten u sien. Als ridsaert den doek van d'ogen was so sag hy reynout komen met syn

broeders /

broeders en Malegijs. Met dat Ridsaert dit sag verblyde hy hem seer / en seide: Rijpe gy waert beter ten Hove gebleven / dan gy my vermete te hangen / nu suldy dat waerlijk bekopen. Malegijs was altyd voor bereit / en als zy by der Galge quamen soo liet Malegijs syn Speere sinken / en woude Rijpe door steken. Reynout riep dat hy het niet doen en soude. Doen liet Malegijs Rijpe staen / en gink houwen en steken onder syn volk / en Reynout is onder de galge gereden en sloeg Rijpe op den helm dat hy van de leder viel / en seide: Gy valsche tyran God doe u sterven een quade dood / dat gy u ynmet te verdoen Ridsaert mijn broeder: Rijpe viel op syn knien voor Reynout en bad om genade / seggende: Reynout wildy my laten leven / ik sal u geven Rijpelmont. Reynout seyde: Neen ik en liet u niet leven om al de Werelt. Doen nam Reynout Rijpe by den helm en bragt hem ter Galge. Ridsaert seide ik bidde u broeder geeft my Rypens wapen / want den Coning heeft hem beloofst groote schat die ik sal eischen. Doe dede Reynout Rijpe syn wapen uit en gaf 't Ridsaert / doen hing Reijnout Rijpe: Als dit gedaen was seide Reynout / gy Heeren laet ons wederkeeren na Huys. Doe sprak Ridsaert / eer ik t' huis keere sal ik de Coning eisschen 't geen hy Rijpe beloofde / soo doet seide Reynout / wy willen u hier verwachten tot dat gy weder keert: met dien sprong Ridsaert op Rijpens ros / en sloeg 't met spooren en reed te Parijs / als hy by Parijs quam so sag hem de Coning en lag in een venster / en by de Coning lag Ogier. Als de Coning Ridsaert sag meende hy dat 't Rijpe was / en seide: nu sie ik wel dat Rijpe stout is / hy heeft Ridsaert gehangen / ik sal syn leen vermeerderen en geven hem steden en sloten. Ogier dit horende so wert hy droevig in hem selven / ende liep met haesten ende sadelde brosort / en sprong 'er op en reed na Montfaucon. Als de Coning dit sag wert hy verbaert en seide / ik duchte dat Ogier Rijpe verslaen sal / en seide tot syn Baroenen dat sy hen alle wapenen souden / en de Coning wapende hem mede / en sprong op syn peert en volgde Ogier die verre vooren was. Ogier is by Ridsaert gekomen en meende dattet Rijpe was / en seide: Rijpe hebt gy mynen Neve gehangen / ik segge u gy meugt niet verdingen met alle die oopt lijf ontfingen / want ik sal u 't hooft af-slaen. Als Ridsaert sag dat Ogier verbolgen was / so seide hy: Ogier Neve steekt op u zweert / ik sal u de waerheid seggen / Rijpe is selver gehangen: Ogier dit hoorende / verblyde hem seer / seggende doe af uwen helm / ik segge u en sydy niet Ridsaert ik sal u 't lijf nemen. Met dien dede Ridsaert den helm af en liet syn aensicht sien. Doen seide Ogier / Ridsaert Neve rijd van hier / Karel volgt my neerstelijk / en soude my slaen waert dat ik Rype iet misdede. Dus scheiden zy van malkanderen. Ogier reed terstond wederom na den Coning / en Ridsaert hielt hem by den berg / en Ogier wachte den Coning. Als hy by den Coning quam / vraegde hem Coning Karel waerom dat Rijpe niet en quam / ende hoe het vergaen was? Doe seide Ogier dat Ridsaert gehangen was / en had ik by hem geweest ik soude Rijpe gedood hebben. Coning Karel seide: Heer Ogier gy en sult niet so koen wesen / ik sal hem te recht houden tegen alle die hem deeren mogen. Ogier seide: so sydy aen de Galge: maer de Coning en hoorde die woorden niet / en reed den berg neder / en riep komt voort Rijpe van Rijpelmont / ik segge u der waerheid / ik zal u beschermen / dat gy geen zo koenen man vinden sult die hem tegen u zal vermeten gaen. Ridsaert seide / valsche Coning soud gy goed geven dat men my hangen soude / dat zal u te leede vergaen. Ridsaert liet zijn Speere sinken / en reed op den Coning. Als dat de Coning aensag sloeg hy met syn zweert de speere in stukken. En als Ridsaert voor by hem gaen zoude / sloeg hy hem dat hy van den Peerde viel / doe quam Reynout en reed met syn zweerd op den Coning / en stak hem dat hy voor hem ter aerden viel. Als reynout zag dat de Coning van den Peerde was / seide reynout met soete woorden: Heer Coning sit weder op u ros en rijd te Parijswaert. Doen sprak de Coning: Reynout wat hebt gy vernomen / sydy gekomen om my laster te doen? ja ik seide reynout / want te Montfaucon heb ik Rijpe gehangen. Doen seide de Coning des ben ik te ontbrede / met dien riep de Coning zijn Baroenen / en seide: Neve roelant / reijnout is gekomen binnen mijn land / en heeft my schande gedaen / komt helpt

my

my vangen de Moordenaers. Als Reynout de Coning dese woorden hoorde seggen / wert hy toornig en sprong van beyaert en nam de Coning en wierp hem op beyaert / en zwoer by synder trouwe hy soude gevangen blyven. Dit sag Roelant en Olivier / en menig Francoys / die grooten begeerten hadden om haren Heere te helpen. Hier en tusschen was Ridsaert gekomen met syn peert en sloeg met syn zweert onder de Francoysen. Daer na quam Writsaert/en dede mede veel vromigheits/ende Adelaert viel insgelijks met syn broeders in de Francoysen: Roelant/ Ogier/Olivier en Dunay volgden reijnout om den Coning te helpen/ al wat sy mochten. reijnout dus rijdende met den Coning / was bevreest om syn broeders die achter waren datse in den strijd blyven souden. En als hy sag dat hy syn broeders anders niet helpen en mocht / hy en moeste den Coning quijt wesen / so wierp hy hem van syn peert tegen de aerde / dat hem 't herte docht te breken/en beijaert set hem ter vlucht met reijnout. En als de Coning sag dat hy reijnout en syn broeders niet volgen mocht / keerde hy met syn volk weder na Parijs. En reijnout met syn broeders keerden vrolijk na Montalbaen.

Het XXII. Kapittel.

Hoe Malegys gevangen wert, en gebracht tot Koning Karel, en hoe hem Karel hangen woude, en Malegys bad dat hy wachte tot 's anderendaegs, en brak uyt, en nam de Genoten haer zweerden mede.

'T IS gebeurt een wyle na dat reijnout syne broeders verlost had/en dat Olivier soude jagen in eenen berg/ daer hy beneden in 't dal een man sag/dat hy in hem selve lange twijffelde oft Malegijs was of niet. Ten lesten wert hy hem kennende; Olivier sprong op syn peert/ en reed na Malegijs / en als hy by hem quam greep hy hem onversiens by den mantel. Staet stil Tovenaer gy syt gevangen/ ik sal u tot Coning Karel voeren. Als hy dit hoorde was hy onverbaert en sprong achterwaerts / en toog syn zweert/ en Olivier 't syne / en sloeg met nijt na Malegijs. En Malegijs die koen was ontsprong den slag/ende sloeg na Olivier die schutte op syn zweert / so dat Malegijs syn zweert uyter hand vloog. Als Malegijs syn zweert hadde verlooren was hy toornig in hem selven / en Olivier heeft anderwerf na Malegijs geslagen: Malegijs ontsprong den slag/ en seyde tot Olivier / ik wil my gevangen geven. Olivier seyde / ik sal u te Parijs voeren/ en leveren den Coning. Met dien reden sy t' samen soo lange dat sy binnen Parijs quamen voor den Coning Karel in de sale: als de Coning Olivier sag/ seyde hy met soete woorden: Olivier hoe is 't / brengt gy my Malegijs gevangen? Olivier seyde: Ja ik heer Coning doet 'er uwen wil mede. Coning Karel seyde tot Malegijs: O gy valsche dief / nu lest leden doe Ridsaert hier gevangen was / en men hem hangen soude / soo soude ik door Gode een lekker morsel in uwe mont steken / en gy beet by na mijn duym af. Doe Malegijs dit hoorde van den Coning/ seide hy: Heer Coning nu is 't den lesten dag dat ik u schenden mach. Coning Karel seyde: Valsche dief gy segt waer/nogtans so hebdy kleyn sorge. Malegijs dacht gy segt waer. Coning karel seyde / ik sal u noch t' avond doen hangen. Malegijs seyde: Heer Coning laet my leven tot morgen. De Coning seyde/ gy soud my ontlopen voor den dage. Ik en sal seyde Malegijs/ en ik sal u ook borge setten / laet my leven. Coning karel antwoorde: wie soud u borge werden? Malegijs seyde tot Olivier / wilt gy my verborgen Olivier? Ja ik Malegijs seyde Olivier/ ik doe het geerne. De Coning seyde: Olivier alleen en meugt gy niet verborgen. Malegijs vraegde Roelant of hy hem verborgen woude/ het welk hy dede / en seyde: Heer Coning gy en dorst niet sorgen / ik en Olivier sullen borge syn dat hy niet en ontga voor den dage. Doe seyde de Coning en loeg / daer is immers borge voor hem. Als dit gedaen was gebood de Coning dat men eten soude. De Coning dede twee en twee te samen setten van de 12 Genoten / en selve at de Coning alleene. Malegijs seyde: Edele Coning al u Genoten syn geseten / maer ik ben vergeten / ik wil by u komen en houden u geselschap. Coning karel hoorende de schimpige woorden wert gram / en seyde: quade dief hoe durst gy spreken? want morgen sal ik u doen hangen. Malegijs seyde: Ik heb noch t' avond

 verlossen

respijt: ja gy sey de Coning maer morgen sullt hangen. Doe seyde Roelant: Malegijs zwijgt stille / komt niet my eten: geerne seyde malegijs / ik moet noch t'avont vrolijk wesen / ende singen in de sale schoone Liedekens van minnen. Aldus gink malegijs by Roelant aen de Tafel. En als d'eerste Gerechte op de tafel geset was / hief malegijs op en song een lustig Liedeken met soete keelen. Doe seyde de Coning lust u noch te singen? malegijs seyde: gy en saegt noit blyder dan ik / om dat ik leven zal tot morgen. Ik hoore wel seyde de Coning / gy meynt met uwen sang de Galge te ontgaen. Als de maeltijd gedaen was nam de Coning malegijs by de kleederen / en bracht hem in de Gevangenis. Doe seyde Malegijs doet gy my niet ontsluyten / en beter herberge hebben / ik sal u met kracht ontlopen: de Coning seyde / meugdy my nu ontlopen / ik gebe u te baten alle die in der helle zijn. Doe seyde malegijs / schelt mijn borgen alle quijt. Doe seyde de Coning / ik en begeer de borge niet. Roelant seyde: Heer Coning ik begeer mijn borg-tocht quijt te zijn / en ik mede seyde Olivier. Karel seyde: gy Heeren ik wil u God bevelen: doe seyde malegijs / ik sal eer middernacht my desen last quijt maken. Karel seyde: o dief / hoe soudy dat doen / ik heb u immers Ysers genoeg aengedaen / en ik sal de Genoten den toren doen wachten. Als 't tyt was ging de Coning slapen: en de Genoten gingen leggen voor den toren daer malegijs in was. Eer middernagt quam toende malegijs zijn konst van Negromantie / so dat de boeyens die hy aen had van zijn lijf vielen / en de Genoten maekte hy al vast slapende / en de deur ging open / en hy ging tot de Genoten en heeftse op malkanderen geleyt / en nam al haer zweerden. Daer na ging hy in de Drossaten kamer / en nam mede van koppen / schalen en gout zo vele als hy dragen mogt / en gink na Montalbaen. Reynout die te Montalbaen was / en wist hier niet af dat dit synen Oom gebeurde. Op eenen nacht als Reynout lag en sliep dochte hy in zijn slaep / dat zijn oom aen eenen boom wert gehangen: Reynout wert van vreese wakker stont op en kleede hem / daer na wapende hy hem / en seyde in hem selven; o goede Jesu ik bidde u dat gy mijn oom beschermt voor een schandelijke dood. Als hy dit geseyt hadde sadelde hy Beyaert en spong 'er op / en reed tot malegijs Kasteel / en klopte aen de poorten. Den poortier quam en vraegde wat hy begeerde? Reijnout seijde: segt my waer is u Heere? de poortier seyde / certeijn ik en weets niet / als Reijnout dit hoorde wert hy rouwig / en reed na Parijs tot dat hy quam te Montfaucon aen de Galge / en sag dat 'er niemant aen en hing / dies hy hem seer verblijde. Doe sag hy komen een mensch steende of hy terstont gestorven sou hebben. Reijnout wert verbaert / meenende of het de duyvel geweest hadde / en seijde: Sydy van Gods wegen / segt my wie gy syt? malegijs seijde: Ik ben u oom malegijs / maer ik sie gy hebt my heel vergeten. Doe seijde Reijnout: Ik en doe oom; maer segt my dat bid ik u / waer mede dat gy dus geladen komt? Ik sal 't u seggen seyde malegijs: Olivier hadde my gevangen / en leijde my tot Coning karel / en de Coning zwoer dat hy my hangen soude / doe bad ik den Coning dat hy my liet leven tot 's anderen daegs / dit beloofde hy my. Doe bedreef ik solacs / dit toornde de Coning en leijde my in de kerker / en liet my so veel Ysers aen doen dat 2 Paerden 't niet gedragen souden hebben: en hy dede den kerker wachten van de Genoten / noch ben ik het ontkomen. Ik heb de Genoten haer zweerden genomen / en ging in den Drossaten kamer en nam mede al dat ik dragen mogt / en heb my selven geladen dat ik 't qualijk zal mogen dragen. reijnout seijde: oom naemdy Ogier zijn zweert? malegijs seijde: ik en liet niemant niet. reijnout seijde: oom dat was quaet / haddy Ogier zijn zwaert gelaten; malegijs seijde / had ik Ogier zijn zweert gelaten / men zoude hem voor den Coning hebben gewroegt / dat ik by hem ontgaen waer / en also soude Ogier dat grooten last en verdriet af gehad hebben. Doe dede reijnout malegijs op Beijaert sitten / en reden alzo te zamen na Montalbaen. En als 't dag begon te worden / ontspong de Coning uyt zijnen slaep / en klede hem: als hy gekleet was: gink hy na den kerker om malegijs te doen hangen. En als hy daer quam / sag hy zijn Baroenen leggen op eenen hoop / doen dacht den Coning wel dat malegijs ontgaen was / en riep luijd; staet op roelant Neve / wy hebben

hebben Maleghys verlooren. Als de Coning dus riep/ wierden al de Genoten wakker. Doe seyde Roelant / help God / wie mach ons dus gelept hebben / met dien taste Roelant na Durendale syn zweert. En als hy dat niet konde vinden / wert hy toornig / en d' ander Genoten tasten mede na haer zweerden / die ook alle verloren waren. Karel dit hoorende wert toornig en seyde: Had ik hem weder ik soude hem doen hangen. Ogier antwoorde den Coning / het waer om niet al haddy hem by de Galge / ende waende dat hy hing / hy soude u ontgaen en nemen van't goet dat hem beliefde. Doe zwoer de Coning / dat hy hem te Montalbaen niet en soude laten onhouden noch in geen land / hy sou hem hangen / en de zweerden selver halen.

Het XXIII. Kapittel.

Hoe Koning Karel Montalbaen beleyde, en hoe Roelant in een andere Stad toog, welk de Koning mede beleyde. En hoe Vrouw Aye Reynout en zyn Broeders soen verwerft aen Koning Karel haer Broeder.

De Coning dede alom in syn land vergaderen een groot heyr, en toog na Montalbaen/ dat sy sterkelijk beleyden / en dede roven en branden al dat in Reynouts land was. Roelant sond een Bode aen reijnout / die hy dede bidden / ofte hy hem Durendael weder geven woude. De bode gink soo lange dat hy voor reijnout quam / dien hy de boodschap seyde. Als reijnout de begeerte van roelant verstaen hadde / seyde hy: segt roelant myn Neve / dat ik hem geerne syn zweert weder geven wilde / en al de Genoten / willen sy mijn soen verwerven aen Coning Karel. De bode sey roelant wat hem reijnout geseyt hadde / en roelant seydet den Genoten voor / en de Genoten verdroegen dat sy't doen wilden. Doe sey Ogier / mochten wy soen verwerven ik en gaever niet om / hoe veel goets datse gaven / doe sey Roelant: dese woorden sal spreken Bisschop Tulpyn / Heer Coning / gy siet wel Montalbaen staet hier voor ons daer wy voor leggen / ende 't is vast dat sy geen sorge hebben daer u Neven in syn / God laet hen te recht geschieden. Heer Coning / gy moet haer genadig wesen / wy bidden u dat gyse in gratie ontfangen wilt / want waer die peys gemaekt soo mochten wy op Heydens varen / en haer landen winnen. Doe seyde de Coning dat hy des niet doen en woude / maer ik sal een bode senden en doen vragen ofte sy hen willen opgeven / komen in mijn hand gebonden met een touw / en met hen te doen mynen wille. De Bisschop sprak / en seyde/ hier is niemant so stout die dese boodschap soude durven bestaen. Coning karel seyde: roelant Neve gy sult de bode wesen / en seggen reijnout / wil hy 't niet doen dat ik hem ontbiede / ik sal in syn land niet laten den eenen steen op den anderen. roelant seyde / ik sal 't doen: en met dien reed hy na Montalbaen. En als roelant daer voor quam / liet hem de poortier in / en roelant trad van syn Peert / gink na de sale daer reijnout was / en groete hem en al dat 'er was / ridders en knechten / als hy dit gedaen hadde seyde hy tot reijnout / ik ben met een boodschap beladen; u ontbied de Coning en wil dat gy hem komt te voet vallen wolle en barvoets / ende bloot-hoofts / met al die van Montalbaen/een tou om uwen hals hebbende/ en dan sal de Coning syn wil met u doen; en doedy des niet / soo sal hy verderven al dat in u land is / en is 't dat hy u en u broeders vangen kan / hy sal u doen hangen. reijnout seyde met hoogmoedige woorden / die man is de dood weerdig / die durf dreygen dat een Landsheere opgeven sal lijf en goed: maer roelant Neve/

gy sult den Coning seggen dat ik geern geven wil mijn Dorpen / en mijn Slot Montalbaen wil ik van hem te leen ontfangen / en wil hem helpen met ziel en lijf / en hem niet begeven. En is 't dat hy ons hier in het land niet sien en mag / wy sullen over zee trekken en 't kruys aennemen / en blyven daer seven jaer. En is 't dat hem dit niet genoegt / segt hem dan dat hy hem wacht / ik sal hem schaden met raed en daed. Doe seyde Roelant: Reijnout Neve het wert gedaen. En vertelde den Coning dat hem Reynout bevolen had. Als hy 't verstont wert hy toornig / en dede al syn Engien kruyde en stellen by de poorte. Reijnout dit siende dede wapenen alle die binnen den Kasteele waren / en sat op beyaert / en syn broeders saten op andere Peerden: aldus reden sy in 't heyr / en Reynout reed voor met beyaert / en velde menigen man ter dood / en sijn volk vocht seer mannelijk. Reijnout voerde den selve standaert / en reed op een Francoys die hy doorstak. De Coning siende dat Reijnout in syn heyr was / riep hy strengelijk totten Genoten: Gy Heeren stelt u te weer. Als de Francoysen den Coning dus hoorde roepen / soo reden wel tien duysent op Reynouts volk / datse heerlijk wederstonden. Karel dit siende stak syn ros met sporen / riep volgt my Roelant / Olivier en al mijn Genoten wildy u Leen behouden: aldus reed de Coning na Reynout. Als Reijnout den Coning sag vlood hy; doe riep den Coning / komt steken tegens my. Reijnout seyde: Heer Coning die steek is u bereyt. Reijnout stak beijaert met sporen / en reed op den Coning dat hy van den rosse vallen moeste / en had daer gebleven ten hadde Roelant gedaen Doe riep reijnout: gy Gascoensche slaet vry wy sullen de Francoysen overwinnen. Als de Coning dit hoorde riep hy met fellen moede gy sult liegen. Reijnout verfloeg menigen man / en ridsaert dede ook wonder metten zwaerde. Karel sag malegijs en reed met haesten op hem / en malegijs weder op den Coning. De Coning dede malegijs groote schade / en stak syn ros onder hem dood / en malegijs viel ter aerden. Terstont rees hy weder op / en ging vegten metten swaerde / daer hy menig Francoys versloeg / des Reijnout seer blijde was / en reden weder na Montalbaen. Als dit karel sag wert hy seer droevig / om dat hem reijnout ontreden was. Den Coning wert geseyt hoe reijnout veel volks verslagen en hem eerlijk geweert hadde; doen sprak de Coning: Gy Heeren laet staen dese woorden. Reijnout heeft my so veel schaden gedaen / dat hy 't my nimmer kan beteren. De Historie segt dat die Oorloge duerde wel 7 Jaren. De Heeren hebben den Coning gebeden / dat hy een Parlement houden soude / om den oorlog te versoenen. Als reijnout dese maere hoorde / toog hy te Parlement totten Coning / als hy voor hem quam groete hy hem / seggende: o Edel Coning! God die voor ons den dood storf die moet u bewaren. Karel dit horende / seyde / wat groet gy mijn / daer gy my so veel schande gedaen hebt: reijnout seyde tot den Coning / ik wil boeten / wy willen u op-geven lijf en goed. Karel hiet reijnout met syn broeders achter staen / want hy woude hem met syn magen beraden / en hadde tot synen raed Grifson en Allorept en Fortsier / dat waren sijn naeste raedsliedden. Die waren 't die beletten dat de Genoten te Ronceval bleven. Fortsier seyde totte Coning: reijnout is hier te Parlemente gekomen / u gedenkt de dag dat hy versloeg u Sone Lodewijk onsen jonge Coning / sedert heeft hy menig ridder verslagen. Dit hoorde Ogier / en quam haestelijk totten Coning / seggende: zwijgt gy Fortsier en laet mijn spreken / gy en soud niet komen te Parlement by eenig goet man. Doe seyde bisschop Tulpijn: Ogier het is waer dat gy segt / want sy rieden u Heer Coning dat gy moest oorlogen / het welke bose en snooden raed was / en nu willen sy met valsheijt u raden tegen reijnout te oorlogen / maer Heer Coning doet mijnen raed en 't sal niet quaet wesen / laet reijnout met syn broeders ter soene komen / so mogen wy met u varen op de Heydene / en winnen haer land / daer en soude dan geen Heyden wesen of soude syn land van u moeten te leen houden / want men soude op geenen tijd tegen reijnout ofte syn broeders strijden mogen. Coning karel antwoorde: ik hebber niet mede te doen / ik en wil na u raed niet hooren. Met dese woorden scheyde dat Parlement / en de Coning zwoer dat hy reijnout en syn broeders hangen soude. Doen seyde reijnout

nout

nout: Heer Coning so wacht u dan / want is 't dat ik u in eenige maniere vangen mag / soo meugdy weten dat ik u 't hooft af slaen sal. Als Coning karel dat hoorde was hy toornig / en seyde: gy bedrieger set gy u noch tegen my? Reynout antwoorde: ja Heer Coning / om dat gy niet begeert te soenen. Dus schepde reynout met onminne van den Coning / en reed na Montalbaen. Coning karel deed het kasteel bestormen aen allen syden. Reynout quam uyt met syn volk / daer begon den strijd bitter te worden. De Heeren reden tegen malkanderen dat de Peerden op haer knien saten. Malegijs had den Coning by na verslagen / en hadde hem niet te baet gekomen Roelant / Olivier / en Ogier / dese scheyden de Heeren / en hielpen de Coning te peerde. Doe sloeg Roelant op malegijs sulken slag / dat malegijs in onmacht viel / als hy dit sag band hy hem syn handen en voeten / en voerden hem in 's Coningstente. Aldus wert malegijs gevangen gebracht totten Coning. Mariante van de rivier reed op Ridsaert / en Ridsaert weder op hem / met sulker kragt so dat haer speeren braken / en vielen van den peerden / maer Ridsaert was eerst op / en sloeg so vreesselijk dat hy weer te peerde quam. Doe reed Salomon van bretangien tegen Adelaert / en die weder op hem / en onderstaken malkander soo seer mette speere dat Salomon in onmacht van den peerde viel. Dit sag Fortsier / en had angst dat hy daer blyven soud / en stak op Wridsaert / en hy weder op hem / so dat hy Fortsier doorstak / des hadde Coning karel grooten toorn / en riep Mommoye. Dit hoorde Reynout / en dacht wat sal 's geschieden? de Genoten reden achter haren Heere / maer karel reed op Wridsaert / dat sag Reynout en nam een sterke speere ende reed op karel met kragt / dat de Coning van den peerde viel / Reynout reed in den meesten strijd / en riep / slaet gy Heeren van Montalbaen / so helpe my God / ik sal den Coning verslaen. karel hoorde dit en seyde / God geve u schande / bedrieger komt gy en verslaet my. De Coning sprong op syn ros / en verhief syn zweert / en meende Reynout geslagen te hebben / maer beyaert ontdroeg hem / hy waer anders in sorge geweest. Doe sloegen de 12. Genoten haer peerden met sporen / en reden op reijnouts volk en sloegen hem wel 300. mannen af. Als reijnout sag dat syn volk t' onder ging / riep hy met haesten / gy Heeren van Montalbaen laet ons vlien / want des Conings volk is te veel. Doen vlood alle Reynouts volk / en reijnout hiel achter een arriergaerde / en beschutte syn volk / aldus wert reynout met syn volk weder in 't kasteel gedreven / en malegijs bleef gevangen. Als reijnout in de Sale quam vraegde hy waer syn oom was / doen seijde daer een ridder / ik sag hem vechten tegen den Coning / en streeden lange te samen van haer peerden te voet. Doen quamen de Genoten en hulpen den Coning weder te peerde / maer roelant sloeg op hem dat hy ter aerden viel en bleef hem alsoo gevangen. Als reynout dit hoorde was hy toornig / en bedreef grooten rou / seggende: o maria: Godts moeder sal ik mijnen oom dus verliesen? o felle Fortuyne! hoe draepd gy dus. Adelaert seijde, ik bid u broeder laet varen de rouwe / want gy siet dat ons alleen hier spijse gebreekt / door last van den honger sullen wy ons op moeten geven. Met dien scheijden de Heeren van malkanderen. Coning karel is met syn Heyr vertogen in syn tenten / en bedreef seer groot misbaer / want daer waren klachten gekomen dat reynout veel van syn vrienden verslagen hadde. Doen seijde Coning karel: God geve dat ik mach wrake daer af hebben. Malegijs seijde: Edel Heer Coning wilt gy noch de soene ontfangen die u reijnout doet / dat sag ik geerne / soo sou hy u ter hulpe staen met al syn kracht. Doe zwoer coning karel / hadde ik den koenen Ridder / ik soude hem terstont by uwer syden doen hangen. Doe riep Coning karel Griffon / Alloreijt / en seijde: doet een Galge rechten aen de rotse / want ik sal doen hangen malegijs eer ik eten sal. Malegijs antwoorde: Edel Heer coning geeft my heden respijt / ik sal u goede borge setten dat ik sal gevangen blijven / so deed gy ook sprak de coning tot Parijs / daer de Genoten haer zweerden verlooren. Malegijs seijde laet my leven Heer coning / ik en sal u roover noch steelen / en segge: so moet God mijn siel doen / is 't dat ik u ontliege / gy en gaet self med coning karel seijde: gy trawant / soude ik dan met u gaen? malegijs seijde / ja gy Heer coning

ik sal u leyden te Montalbaen/ daer gy van Reijnout wel sult ontfangen worden; maer Edel Coning laet versoenen den Edelen Ridder/ ende komen tot uwer genaden wilt beraden deugdelijk/ want alle die leven op der aerde souden dan van u wyken. Doen seyde de Coning/ wildy nu om soenen spreken/ want gy sult hangen/ anders soudy my ontlopen. Malegijs antwoorde: Heer Coning des en hebt geen angst ik sal goede borge setten. Doe seyde Coning karel wie soude u borge zijn? malegijs seyde Grave Roelant komt my wat nader/ zijt mijn borge dat ik niet ontlope sonder oorlof/ Roelant seyde dat hy 't geerne dede. Aldus is Roelant malegijs borge gebleven. Ontrent ter middernacht toonde malegijs syn konst/ en terstont braken alle de banden daer malegijs mede gebonden was. Malegijs gink voor des Conings bedde staen/ en seyde: Heer Coning ons heeft ontboden Reijnout dat wy te Montalbaen komen souden. De Coning sprong upt synen slaep/ en zag malegijs voor hem staen. Karel wist niet wat hy antwoorden soude/ want malegijs hadde hem betovert/ dat hy seyde: ik woude dat wy op de vaert waren. Malegijs seyde/ gaen wy dan/ de Coning antwoorde/ ik mach niet gaen. Doe nam malegijs den Coning op zijn hals/ en droeg hem te Montalbaen/ sonder raet van syne magen/ en leyde den Coning in een schoon bedde. Ende doen gink malegijs daer Reijnout lag/ seggende: staet op Reijnout Neve/ ik geve u Coning Karel gevangen/ en heb hem in u kasteel gebracht: Als Reynout dit hoorde verwonderde hy hem seer/ seggende: Lieve oom hoe is dat mogelijk dat gy den Coning gevangen hebt/ ik meende dat hy u gevangen hadde. Malegijs seyde: neen hy God sy gelooft ik hebbe den Coning gebracht/ Reynout stont op en vond het waer te syn: malegijs gink en wekte d' andere broeders/ seggende hen lieden 't gene hy Reijnout gesept hadde/ des zy blyde waren/ en gingen in de kamer. De Coning ontwakende sag Reijnout met zijn broeders voor zijn bedde staen. Doe wiert de Coning droevig en t'onbrede/ seggende: dit heeft gedaen den boeve malegijs/ dat hem schande geschiede/ ik sie hem hier niet/ nochtans weet ik wel dat hy hier is; Reijnout viel op syn knien/ en bad genade/ 't welk de Coning hem weygerde. Ridsaert dit hoorende wert toornig/ en seyde: Heer Coning gy moet sterven. Karel dit hoorende wert toornig/ en seyde: wilt gy u tegen my setten quade schalk. Doe sloeg Ridsaert na den Coning en verhief zijn zweert/ maer Reijnout beschutte de Coning en seyde tot Ridsaert/ wat wildy maken wilt gy den Coning doden? hy is onsen Heer en sal 't syn leven blyven. Coning Karel vraegde Reijnout of hy hem woude laten varen? ja ik seyde Reynout/ wildy my uwen toornigen moed vergeven. Karel seyde: neen ik. Reijnout seyde zoo moet gy sterven. Malegijs seyde: Heer Coning neemt soen van u Neve soo doedy wel. God schende u seyde de Coning/ ik en sals niet doen/ ik sal hier moeten sterven quade dief/ des moet gy vermaledijt syn/ want met u schande heb ik my gevaen. Malegijs seyde: Heer Coning beradet u dat gy u Neven genade doet. Ik sie 't is al om niet/ ik wil u Gode bevelen. Dus sat malegijs vier jaren Heremijt. De Coning seyde: Reijnout laet my gaen/ ik sal my beraden met Roelant/ Ogier/ Olivier en met al mijn Genoten. Doe seyde Reijnout: Heer Coning zo doet/ gaet als u belieft/ want wy en houden u niet gevangen. Met dusdanige woorden schepde de Coning van Montalbaen/ en nam oorlof aen de broeders; aldus gink de Coning tot dat hy in zijn tente quam. Als de baroenen haren Coning sagen waren zy blyde en ontfingen hem minnelijk want zy meenden dat hem malegijs gedood had. De Coning seyde: malegijs had my gevangen gelevert aen Reijnout/ en Ridsaert wilde my verslaen; maer Reijnout beschutte my en wierp syn broeder tegen de vloer/ liet my gaen/ en leyde my upt. Coning karel riep den Hertoge van Bavier/ dat hy komen soude ryden tot Reijnout/ en seggen hem dat hy kome hem gevangen geve. De Hertoge dede des Conings gebod/ en reed na Montalbaen. Reijnout lag doe ter tijd in een venster/ en sag Bavier komen ryden/ ging hem tegen en seyde: Edel Hertogen syt wellekom. bavier seide: God loont u; de Coning van Vrankrijk ontbied u dat gy tot hem komt gevangen. Reijnout seyde: ik en doe des niet/ maer wil de Coning ons lijf geven/ zo willen wy minnelijk komen/ beteren dat wy misdaen hebben. Dunap seyde: ik sal u seggen

u seggen dat gy doen sult / wil u de Coning op mijn geleyde laten komen so suldy daer buyten komen en beteren dat gy misdaen hebt. Reynout seyde: ik soude u een boodschap bevelen woud gyse doen. Ja ik geerne antwoorde Dunap. Segt de Coning wil hy ons lijf geven wy willen geerne gevangen af komen / en brengen de sleutel van 't kasteel. Hier mede nam Dunap oorlof en reed tot den Coning. De Coning hem siende hiete hem wellekom / seggende: wat tijdinge brengt gy van Reynout? Dunap antwoorde: Edel Coning ik sal u seggen: Reynout ontbied u wildy hem en syn broeders haer lijf geven sy komen geerne in genade. Karel seyde met grammen moede / gy Heeren ik salse met kragt winnen en doen hen opgeven / want sy en hebben geen victualie. Karel dede aen alle syden gereedschap om 't kasteel te bestormen. En als dit die van binnen sagen warense seer droevig. Doe gink Reynout in den stal tot beyaert / en trok een mes / en woude beyaert dooden / seggende tot Clarisse / beyaert moet nu sterven door den noot van den honger. Ridsaert antwoorde / ik bidde u broeders en dood beyaert niet. Doe seyde Reynout / mijn jammert seer dat gy alle door noot des hongers sult dood blyven. Adelaert seyde: broeders ik heb eenen beteren raed gevonden/na dattet ons aenstaet / wy sullen beyaert niet dooden / maer sullen doen komen eenen meester / en doen beyaert laten 4 koppen bloets alle dage / als verdragen mag / en leven van den bloede. Dunap vernemende dat de Heeren niet t' eten en hadden seide tot de Genoten: Reynout moet van honger vergaen / want sy hebben al haer Peerden gegeten sonder beyaert. Dit jammerde Roelant en bisschop Culpijn seer. Doe seyde bisschop Culpijn: Edel Grave Roelant / dit is groot jammer dat wy onse magen laten vergaen van honger. Dunap seide: ik sal ons raed geven / wy sullen tot de Coning gaen en bidden hem dat hy Roelant te nacht 't voor-vechten geeft en sullen dan met werpen 't kasteel spysen. Met dese raet gingen de Heeren totten Coning ende baden hem dat hy Roelant 't voor-vechten gave. De Coning seide dat hy 't geerne dede; doe namen de Heeren aen den Coning oorlof / en stelde haer reedschap voor Montalbaen. En dat sag die op de muren stont / dat de Genoten haer Engien sterkelijk stelden en seyde dat Reynout en Reynout wasser rouwig om / en seyde: het staet ons tot groote sorge / want ons versoekt de Grave Roelant / Dunap / Ogier / Tulpijn en Olivier / die lange stil gelegen hebben / willen sy ons deeren soo en mogen wy ons niet langer verweren. Onder des begon de bisschop te werpen Spek en menigerhande victualie / so dat de Ridders een geheel jaer victualie genoeg hadden / als sy genoeg hadden geworpen / vertoge sy tot den Coning / en seyde hem dat sy niet bedreven en hadden: Reynout met syn volk waren blyde van de Genoten datse geworpen hadden / en hy gaf beyaert so veel etens dat hy binnen veertien dagen so sterk was als te voren: doe soude Reynout beyaert om geen goet gegeven hebben. Reynout riep syn broeders tot hem / seggende: Wy en mogen ons hier niet langer onthouden van honger / laet ons ryden tot Ardanen daer souden wy ons wel onthouden so verre als wy spijse genoeg hadden. Als Clarisse dit hoorde was sy droevig om dat Reynout weg rijden woude. Reynout dede beyaert sadelen en nam oorlof aen syn vrouwe Clarisse die seer schreyde. De Heeren saten op beyaert / en reden heymelijk tot eener Water-poorte uyt / op dat sy haer vlucht sonder sorge doen mochten. Met dat de broeders haer vlucht namen sagse Coning Karel en seyde: Gy Heeren siet ginder de vier Aymijns kinderen / sy meenen mijn t' ontrijden. De Coning riep dat hem elk wapenen soude / 't welk de Heeren terstont deden / springende op haer rossen en reden Aymijns kinderen te gemoet. Heer Alorept was de voorste / en reed op Reynout met sulken kracht dat hy Reynout door den schilt stak datter een stuk van de speer in bleef steken / en Reynout stak hem weder door den schilt dat de speer door syn lijf ging / en viel dood. Als de Coning sag dat Alorept doorsteken was / sloeg hy sy peert met sporen / en reed na Reynout / roepende / monnoye. Als Reynout den Coning sa komen so stak hy beyaert met sporen / en ree met beyaert vooruit. Als dit de Coning sag / dede hy syn Heyr opbreken / en vervolgde Reynout met eenen seer grammen moet. Reynou met syn broeders reden so lange / tot dat sy to

ten kasteele van Ardanen quamen / die op den kasteele waren sagen uyt / overmits 't draven datse hoorden van 't loopen dat beyaert liep. En liepen ter Poorten uyt om te sien wat daer was. En doen sy sagen dat het Reynout was / dedense de Poorten op en liaten hem in. Als Reynout met syn broeders binnen het kasteel waren ginge sy besien wat 'er t'eten was. Hier en binnen is Coning Karel Reynout met syn volk seer dapper gevolgt/ so datse bydenkasteele quamen / en hebben 't strengelyk belegert. De Coning seyde / my dunkt dat mijn Reynout en syn broeders alle dagen menigen toorn doen / en meenen mijn met beyaert t' ontkomen / die hen so dikwils uyter noot geholpen heeft / maer ik belove kan ik nu dit ros krijgen / ik sal het doen dooden. De Coning is selfs gereden voor het kasteel / so dat hy spraek houden mocht / en vraegde Reynout / of hy 't kasteel noch tegen houden wilde? Reynout antwoorde / neen ik / en wil 't niet tegen u houden / maer peynst hoe dat ik u gevangen had ende weder minlijk liet gaen. Terwijl dat de Coning en Reynout te samen spraken / is vrouwe Ape gekomen in des Conings heyr / en de Coning scheyde van Reynout sonder meer woorden daer mede te hebben / en reed weder na het heyr. So haest als vrouw Ape den Coning gewaer geworden is / ging sy hem te gemoet / en viel op haer knien en bad den Coning seer minnelijk / of 't synder hoogheyt gelieven woude dat hy Aymijns kinderen tegen hem liet versoenen. Ook baden mede den Coning alle de Genoten / ende Edelste Heeren dat hyse liet versoenen. Als Coning Karel sag desen ootmoedigen voet-val van syn suster / is hy verootmoedigt / seggende: wil my Reynout beyaert leveren om mynen wil daer mede te doen / die hem dikwils uyt groot perykel verlost heeft / so mach hy tegen mijn versoenen en anders niet. Doe seyde vrouw Ape Heer Coning gelievet u / so laet my varen in 't kasteel / en ik sal reijnout gaen vragen oft hy hem op geven wil in uwer genaden. De Coning dit hoorende / seyde vaert henen sonder angst / en segt hen lieden dat sy anders niet versoenen mogen. Doe voer vrou Ape ten kasteelewaert daer sy reijnout in vant / die doen met seer groote blijdschap ontfangen wiert / en vrou Ape vertelde reijnout des Conings meeninge. Als reijnout dese woorden van syn moeder verstaen had seyde hy 't syn broeders / also hem syn moeder vertelt hadde. De broeders dit hoorende / seyde Adelaert tot reijnout / broeder hoe durft gy dusdanige dingen ons te voren leggen / my dunkt gy buyten u sinnen syt / eer ik dat dede droeg liever onvree tegen den Coning al mijn leven / en de ander broeders seyden haer goet dunken mede. Als reijnout syn broeders verstaen hadde seyde hy: Ik seg u broeders ter goeder tyt en ter saliger ure is 't geweest doen ik beyaert wan / wy sullen ons met beyaert dat goede ros nu wel versoenen in al 't gene dat wy tegen Coning karel misdaen hebben / om ons selfs te vryen van het swaer perykel daer wy nu in syn / dus sal ik 't den Coning geven. Doe gink reynout tot syn moeder / en seyde haer dat hy den Coning beyaert geern gave. Met dese antwoorde is vrouw Ape weder gereyst tot den Coning / die sy 't seyden dat reynout en syn broeders beyaert geern gaven voor syn eere / en toe lieten syn wille daer mede te doen / op conditie dat hy hen vergeven woude dat sy tegen hem misdaen hadden / en in genade ontfangen. Als de Coning dit hoorde / seyde hy: myn dunkt dat sy 't doen tegen hun dank / want sy wagten seer lange.

Het XXIV. Kapittel.

Hoe dat Aymyns Kinderen Koning Karel Beyaert presenteerde en hem geven, en hoe den Koning dat liet verdrinken, en hoe Reynout een Heremyt wierd.

ALs 't tractaet van der soene gesloten was / tusschen Karel en reijnout met syn broeders / quamense van 't kasteel hant aen hant en beyaert van hen gelept / tot den Coning / ende deden eenen seer ootmoedigen voet-val voor den Coning / doe dedese de Coning opstaen / en ontfingse in gratie / daer menig Edelman blyde om was / en sonderlinge vrouw Ape haer moeder. Dit gedaen wesende / heeft reijnout beyaert genomen en hem den Coning gegeven / seggende: Heer Coning doet 'er uwen wille mede. En als de Coning beyaert had / volbragt hy syn belofte / want hy dede hem 2 molensteenen binden aen den hals / en leyden op den brug van-

der

der Ossen / en wierpent in de Riviere. Beyaert sonk met de molen-steenen als 't eerst ingeworpen was/maer terstont quam 't boven en begon te zwemmen/ Beijaert zag Reynout/doen verhief hy zijn voeten/ sloeg tegen de stenen dat beide braken/en zwom te lande:zo haest als te lande quam liep na Reinout. Als Karel dit zag zeide hy: Reynout geeft my beyaert wederom/ of ik zal u doen vangen. Reynout dit hoorende van den Coning / gaf hy beyaert weder. De Coning dede / aen elken voet van beyaert een Molen-steen binden / en aen de hals 2. en liet hem zo werpen in de riviere / noch quam beyaert boven / en liep na Reinout en briesde seer. Adelaert kuste beijaert voor zijn Muyl. De bystanders verwonderden hen van de kracht van 't Peerd / Karel seide tegen reijnout / 't en zy gy my beijaert weder geeft / ik zal u doen vangen en hangen. Adelaert seide: vermaledijt moet gy zijn reijnout geeft gy den Coning beyaert weder. reijnout seide: zwijgt broeder zal ik om een ros 's Conings toorn hebben / neen ik waerlijk broeder/ alsoo helpe my God. Doe seide Adelaert: beijaert wat valschen Heere hebdy gekent / met valschen loon word gy geloont. reijnout heeft beijaert weder gevangen/ en de Coning gegeven/ seggende: Heer Coning dit is de derde reijse dat ik 't u gelevert hebbe / is 't dat u dit ros nu ontgaet ik en vange het niet weder / want het gaet mijnder herten veel te na. De Coning ontfing 't ros / en seide / reinout gy en meugt niet om sien / want zo lang als 't ros u siet / zoo en soudet niet mogen verdrinken. Doen moest reijnout voor de Heeren zweeren dat hy niet om sien en zoude na beyaert. Doen dede de Coning beyaert aen elken voet binden twee groote molen-steenen / en aen de hals ook twee / en also werpen in de riviere/doen moest het ros te gronde gaen / een wijle daer na quam het weder boven / en stak 't hooft om hoge / neygende na zijnen Heere als of 't een mensch geweest hadde / die na zijn lieve Vriend bitterlijk geschreijt hadde. Ten lesten sonk 't ros en verdronk. De Vrouw seijde: reijnout waer is beijaert en u broeders? reynout seijde mijn broeders zijn by den Coning gebleven en den Coning heeft beijaert gedoot: als de Vrou dit hoorde? soo veranderde haer verwe / en viel

in onmacht. reijnout hieffe van der aerden en droegse in een kamer / de vrouw quam tot haer selven/en was so droevig dat haer de tranen uyt de oogen liepen. reinout seide: vrouwe zijt te vreden / want doen wy van hier reden zag ons den Coning ende volgden ons sterkelijk / en brak zijn heyr op / beleyden ons in Ardanen/ en vraegde my of ik 't Kasteel hem tegen houden woude of strijden / doen seide ik neen / onder des zo quam mijn Moeder die dat tractaet van den soene zo maekte of conditien dat ik den Coning beijaert geven zoude, 't welk ik dede / aldus kregen wy gratie van den Coning: doen so dede den Coning beyaert verdrinken: De vrouwe seyde: Heer 't is my leet dat wy beijaert so quyt zijn / maer des Conings toorn was ons te zwaer / wy en mochten hem en syn magten niet wederstaen. reijnout seyde / 't is waer / en riep zijn kinderen voor hem / en versag elk van dattet hem goet docht. Als hy dit gedaen hadde ontbood hy heymelijk een Snijder / en dede een kappe maken totte voeten. En als de kappe gemackt was / ging hy heymelijk op eener nacht uyt Montalbaen/ door dorpen en steden / zoo lange dat hy in vreemde landen quam/ daer hem niemant en kende. Als reijnout dus gegaen was / zo ontmoeten hem een Heremijt die in 15 jaer nooyt mensche gesien en hadde/zo verwonderde het hem / en seyde: Helpt God van waer komt gy mensche/ dat gy hier geraekt/ en

wie sijt gy/ of wat is u begeeren? Reynout antwoorde: Heer ik ben de droevigste man die van een Moeder geboren is/ want ik en heb my in 22. jaer niet mogen verblyden/ sint dat ik des Conings Sone van Vrankrijk doodt sloeg/ geheten Lodewijk/ nu sondt ik my geerne biegten/ en penitentie ontfangen van mijn sonden/ wantse mijn seer benauwen. De Heremijt seyde/ lieve vrient ik hoore wel dat gy God qualijk gedient hebt/ en veel sonden binnen uwen leven gedaen hebt. Maer wilt gy de sonden laten en niet meer doen/ soo valt op u knien en bid God ootmoedelijk dat hy u gratie verleene/ dat gy u leven tot een salig eynde meugt brengen. Aldus bleef Reynout in de woestyne 3. jaren lang/ en leerde van den Heremijt menig schoon gebedt/ en dede swaere penitentie/ en kastyde syn lichaem so dat hy seer krank wert van siekheyt. Dus gink Reynout met pijnen totten Heremijt/ en klaegde hem syn verdriet/ seggende: Heere ik blyve dood van koude en van honger want mijn kleeren syn aen stukken/ en ik kan mijn lichaem daer mede niet langer bedecken. Als de Heremijt dit hoorde/ so had hy medelyden met hem/ seggende: lieve vrient troost u/ en hoopt op God/ hy sal u wel versien. Als reynout anders geenen troost van den Heremijt en hoorde/ schreyde hy en seide: O God moet ik nu sterven van koude en honger. De Heremijt medelijden hebbende met Reinout/ dede syn gebedt tot den Almogende God. Doe hoorde de Heremijt een stemme gesonden van Gode/ die hem seide dat hy synen geselle bevelen soude dat hy sonder vertoeven soude trecken na den Heyligen Lande/ en vechten tegen de Heydenen. Als de Heremijt dit hoorde so was hy seer blyde/ en riep syn geselle tot hem seggende: Lieve vriend my is bevolen van Gode/ dat gy sonder toeven trecken sout over Zee/ ten Heyligen Lande/ en helpen de Kerstenen dat sy 't Land weder winnen/ want het lang geleden is dat 'et de Kerstenen verloren hebben. Doe seide Reinout/ in Gods name moet 'et syn/ want wat Godt belieft wil ik geern doen/ en ik bidde u Heere dat gy Gode voor my bidden wilt/ de Heremijt seide dat hy 't geerne dede. En alsoo nam Reinout oorlof aen de Heremijt en schepde van hem met weenende oogen. Als Reinout van den Heremijt gescheyden was/ gink hy tot dat hy quam op den derden dag by eenen Pijnboom die groot en schoon was/ en hem dagt dat hy daer op wel rusten sou/ want hem de nacht beliep/ en als 't begost te dagen/ klom reynout weder van den boom/ en ging soo lange dat hy quam te Braes daer St. Joris leyt/ daer vont hy Schepen en voer in dat lant van Stamme. Dus voer reynout met grooter begeerte tot dat hy quam in de Haven van Tripoly.

Het XXV. Kapittel.

Hoe Reynout met der hulpe Gods op de Turcken vocht, en hoe Malegys by hem quam, en hoe Malegys den Soudaen versloeg.

Doe reinout te Tripoly gekomen was/ daer sat hy acht dagen in groote elende/ so quam daer een nieu mare dat Tabaria belegen/ en Akers in groote sorge was/ en dat 'er vele Kerstenen verslagen waren en gedoot. Doe vergaderden de Heeren 2500. man/ om die Steden te secondeeren/ men nam al de vroomste ende kloekste die hen docht te wesen om die vaert te bestaen. En Als reynout dit hoorde dat de Kerstenen uyttogen op de Sarasynen/ liep Reynout te voet by dat heyr oft een arm pelgrim had geweest/ so dat 'er niemant op hem en agte. Terstont was de Turken geboodschapt dat 't Heyr van Tripoly onderwegen was/ om de Stede te secondeeren/ daer reden de Turken de Kerstenen te gemoet/ om dat te benemen. En doe de Kerstenen vernomen 't heyr van de Turken op hen komen/ so warense verbaert: want sy luttel volks hadden/ en vielen op haer knien en aenriepen onse Heer dat hy hen bystant doen woude/ want se anders al doot blyven moesten: met dien sagen sy de Turken komen. En als syse sagen warense so verbaert datse wederom keeren wouden. Als reinout dit sag riep hy: Gy Heeren set u lieden alle vromelijk te weer/ en twijffelt niet of God sal ons hulpe senden. met dien sag reinout eenen pijn-boom/ groot, schoon en lang: reinout liep 'er na toe en hy wrong hem uyter aerden: Als dit de Kerstenen sagen/ riepen sy alle: Helpt Jesus van Nasareen wat wil desen pelgrim doen? Onder des so syn de Sarasynen den Kerstenen seer genaekt met een seer groot Heyr/ daer de Ker-

stenen

stenen seer af verbaert waren. Reynout de vrome ridder liep met groote neerstigheyt de Turken te gemoet/en sloeg 'er wel 20. dood eer dat de Kerstenen konden aen-komen. De Kerstenen dit siende verblyden haer / en grepen door Reynouts vromigheyt een moed/ en baden God dat hy den Pelgrim behouden woude / en doe traden sy met eenen moed aen/ en sloegen op de Sarasynen dat sy den rugge keerden / en elk sette hem ter vlucht. Doe dede de Soudaen brieven schrijven / en ontbood al syn Baroenen datse by hem quame / en bragten met hen alle die wel te weer waren. En voort so ontbood de Soudaen synen Paus Castiliaen/ dat hy varen soude in de lande van 't Zuiden / en winnen alle de Steden en Sloten daer hy by komen mogte/ en verdervense tot in den gront. Maer God die alle ding voorsiet en den synen in den noot niet en begeeft/ of verloren laet/die sond den Kerstenen hulp daer sy by verlost werden / en de Turk verwonnen. De Historie seyt ons dat dit was Reinout en Malegys/ Malegys had Heremijt geseten 4 jaer / nu hoorde hy dat de Sarasynen de Kerstenen groote persecutie deden/ en wouden overvaren om Kerstenrijk te winnen. Malegys dede syn gebed tot God / en bad voor de Kerstenen: en als hy bad hoorde hy een stemme die hem beval van Gods wegen/dat hy sonder toeven trekken sonde/en helpen de Kerstenen haer ongeval wreken/ en soude daer vinden syn Neve Reinout die God getrouwelijk diende.

Als Malegys dit hoorde wert hy verblijt/en sonder lang te toeven bereiden hy hem om te gaen na Abers / want hy Reinout begeerde te sien/dus heeft hem Malegys gehaest dat hy des anderen daegs binnen Abers quam. Hier en binnen is dat Sarasijnsche heyr over gekomen/ en setten haer lieden Tenten in de Kerstenen landen. Als Malegys binnen Abers gekomen was/ socht hy Reinout soo lange dat hy hem vont/als Malegys Reinout sag/ kende hy hem en sprak Reinout toe/ ende seyde hem wie hy was. Reinout dit horende wert so blyde/ dat hy hem van blijdschap niet onthouden en mocht/ en nam syn Oom in de arm en kuste hem / daer deden sy malkanderen groote vrientschap. Doe vraegden reinouts gesellen wat man dattet was? reynout seide / ik segge voorwaer / en had God en dese man gedaen ik had lange dood geweest/ dies heeft hy my en mijn broeders verlost uyt menig zware peryckel met syn konsten / het is mijn Oom Malegys: Hier en binnen begonnen hen de Sarasynen te bereyden om te stryden/ en dit wert binnen de Stad vernomen/ en wapenden hen en deylden haer volk: malegys met reynout soude syn metter eersten Schare. Aldus reden de Kerstenen uyt der Stad in schoonder ordinantie/ende de Sarasynen setten haer volk ook in orden/ sloegen also malkanderen met grooter nijt / so datter menig mensch gevelt wert/ daer sag men malegys menigen Turk van den Peerde slaen. Als dit reinout sag soo sloeg hy/ ende sloeg met synen Staf so vreesselijk dat 't menigen Turk met 't lijf bekopen moest. Ende de Sarasynen meynden de Kerstenen sonder geweer te overwinnen/ vermits haer groote menigte van volk: maer God en wou het niet gehengen/ want malegys en reynout dooden soo veel Turken met de hulpe van God / datse der Turken scharen door braken. Den kerstenen siende dese vromigheyt van malegys/ en reinout/ sloegen mede in der Turken heyr / datter seer veel dood bleven. met dien sag malegys den Soudaen van Persen/ en reed op hem / maer en deerden hem niet / overmits de sterke Wapenen die hy aen hadde / en den Soudaen stak op malegys met sulken kragt dat hy met syn peert vallen moeste. reynout die altijt by hem was sag dit / en was vervaert / en sloeg weder op den Soudaen dat hy dood ter aerden viel. reynout nam des Soudaens peert by den toom / en gaf 't synen Oom malegys / daer hy met haesten opsprong / en dankte reinout synen Neve/ en toog syn zweert met grooter nijd/ en sloeg weder/reynout volgde hem altoos na / en sy doorbraken der Heydenen Scharen en schoffierden 't Heyr / aldus vochten dees twee Heeren van 's morgens totten middage / en reynout sloeg met synen staf drie Soudanen dood. Als dit de Turken sagen setten zy hen ter vlugt/en al haer Engienen lieten sy achter: De kerstenen siende dat de Turken voorvluchtig waren/volgden syse na met al haer magt. malegys die altijd de voorste was/ velde'er seer veel van den rosse: dus werden de Turken al vliedende verslagen / want wat

Reinout met synen Staf beliep sloeg hy dood. Dus vervolgden zy de Turken tot Nazareth toe / daer zy in weken. De Sarasynen droevig synde van het verlies / gingen te rade wat zy best doen souden / of zy de steden tegen de kerstenen houden woude of niet. Doe seide de Coning die de Stede toebehoort: Gy Heeren wy en mogen de Steden tegens de Kerstenen niet houden / laet ons te nacht alle vlieden in een ander Stad. Dese raet genoegden hen alle wel / en togen des nagts uytter Stad / als dat de Kerstenen vernamen keerden zy weder na Abers / en deelden 't goed dat de Turken daer gelaten hadden.

Het XXVI. Kapittel.

Hoe Malegys en Reynout met de Kerstenen Jerusalem beleyde, en hoe Malegys dood bleef.

HIer en binnen quam hen nieu-mare / dat de Turken Jerusalem gewonnen hadden / dies waren de Kerstenen seer droevig. Doen namen de Kerstenen raed aen Malegijs en Reynout wat zy best deden. Doen zwoer Malegijs dat hy daer trekken sou en niet daer van scheyden of daer dood blyven / hy en hadde eerst gewonnen Jerusalem / en ons Heeren graf. Doe voer de vrome Ridders Malegijs en Reynout / met 't volk dat sy vergaderen machten voor Jerusalem / en beleyden rondtom en wagte die passagie. De Sarasynen siende dat sy aldus sterkelijk belegen waren / reden uyt met al haer macht. En als de Kerstenen de Turken uytter stad sagen komen stelden sy haer volk in ordonnantien. En Malegijs en Reynout reden voor in het Turkse Heyr en doorbraken haer heyr en doodender so veel / dat het scheen onmogelijk dat twee lieden zo veel volks verslaen mochten. En als sy dat Turkse Heyr geschoffiert hadden bleven zy by de stad om te besien en te wachten so 'er meer volk uytter Stede quame / en als sy niemant en vernamen jaegden zy de Turken met kracht binnen der Stad. En dus lagen zy voor de Stad een half Jaer / en schoten met groten nijt binnen de Stad / so dat sy veel volks ter aerden wierpen. Die van de Stad schoten wederom so neerstelijk dat sy Malegijs geraekten / en viel dood ter aerden / daer de Kerstenen grooten rouwe om hadden. Hier en binnen is de Kerstenen hulpe gekomen / van Armenien / Hongarien en Anttiochien / so dat 'er wel dertig duysent mannen waren. Als dit de Sarasynen vernamen die binnen lagen / reden zy uyt tegen de Kerstenen. Als de Kerstenen dit vernamen stelden haer in ordinantie en deylden haer volk / en Reinout met synen Staf stelde hem selven aldaer voortst om te wreken de dood van synen Oom Malegijs / en sloeg so vreeselijk op de Turken dat zy weder binnen de Stad liepen. Reynout dit siende / seide hy: gy Heeren ik heb dikwils in perykel mijns lijfs geweest / en menig reise belegen / so weet ik sullen wy winnen dese Stad / wy moesten het anders aen leggen / want al die wegen en Poorten moesten wy nauwe wachten / so wel 's nachts als daegs / soo dat hen geen secours van spyse komen en mochte / en aldus sullen wy winnen die Stad en anders niet. Desen raet dacht de Kerstenen goet / en deylden haer Heyr en leyden voor elke Poort ses duysent mannen wel versien van harnasch. En als de Turken sagen dat zy aldus sterkelijk weder belegt waren / verbaerden zy haer en riepen haren God Mamet dat hyse helpen woude uyt den noot daer in zy waren / want / zy weynig victualie hadden. Dus zyn de Capiteynen en gemeynen voor den Soudaen gekomen / en hebben geseyt dat zy lieber hadden te sterven in den strijt / dan van honger / daerom laet ons uyt rijden op de Kerstenen voor die van Mahometh en Apolijn. Doe den Soudaen die begeerte hoorde van zijn Volk consenteerde hy het en dede hen wapenen / 't welk terstont gedaen was en de Turken reden uyt met al haer macht / maer zy en dorsten niet rijden daer Reynout lag / maer reden een andere poorte uyt daer een andere Batalllie lag daer zy met kracht op vielen. En de Kerstenen setten haer vromelijk ter weere / en sloegen in 't Heydensche Heyr met stouten moede / en versloegender veele / en veele gavender hen gevangen. Als Reynout vernam dat de Heydenen uytter Stad waren met alle haer vermogen en magt / sende hy haer ses duysent man ter hulpe / en Reinout bleef alleen voor de Poorte / ende en wilde daer niet afscheyden. De Soudaen die binnen der Stede was / zag dat Reynout al-

leen voor de Poorte lag/ wapende hem en sprong op een sterk Ros/ en hy reed also te Poorten uyt daer Reinout voor lag/ ende als Reinout den Soudaen zag komen zo hiet hem Reynout stil staen/en nam 't Peert by den toom en vraegde hem of hy een Kersten of Heyden waer? De Soudaen en antwoorde Reynout niet/maer hy stak syn Ros met sporen, en hadde geerne ontreden/ als Reynout dit zag sloeg hy met zijn Staf den Rosse op 't hooft/dat het doot viel. Doe de Sarasynen dit sagen riepen sy uit: onse Soudaen is doot. Als Reijnout dat van de Turken hoorde dat 'et den Soudaen was/ sprong hy niet haesten toe en sloeg de handt aen hem/ seggende: Heer Soudaen geeft u gevangen of ik sla u met mijn staf doot. De Soudaen zeide: genadige Jonkheer ik en wil tegen u niet vechten/ ik wil 't geern opgeven in uwe handen; en het volk dat hy by hem had geven in hande van Reinout/ 't welk zy geern deden/ en Reinout ging met de Soudaen daer de Kerstenen vochten/en als zy daer by quamen riep de Soudaen tot zijn volk dat zy souden afstaen en hun vechten laten/'t welk sy terstont deden; en Reijnout hiet de Kerstenen dat zy mede achter-staen souden/ 't welk terstont gedaen wiert. Doe riep Reynout der Edelsten van de Kerstenen/ en leverde hen den Soudaen/ dien zy in de Stad brachten/ en de andere gevangenen ook/ en leidense in sekerheyt. Alsoo wonnen de Kerstenen Jerusalem. En als de Soudaen dus gevangen was/ bad hy den Heeren dat zy synen lieden wilde laten te huys vaeren zonder misdoen/hy wilde voor hen allen gevangen blijven/ en beteren al de schade die hy kerstenrijk gedaen hadde. Als het de Soudaen beloofde riep men Reynout/ en seyde hem des Soudaens meyninge/ ende vraegden wat hem hier af goet docht? Als Reynout dit hoorde/ seyde hy: Gy Heeren doet 'er mede dat u believt. De Heeren hoorende de jonste van Reynout/ lieten zy alle de Sarazijnen op die conditie gaen en hielden de Soudaen gevangen. Doe dit gedaen was dagt Reynout sulks te volbrengen als hem de Heremijt bevolen had/ als dat hy wederom komen sou als de oorloge gedaen was tusschen de Kerstenen en Heydenen/ met dit voornemen is Reynout gegaen tot den Patri-

arch van Jerusalem/ en viel voor hem op syn knien/ en bad hem dat hy hem zijn sonden vergeven woude/ 't welk hy geerne dede/ en gaf hem oorlof. Als Reynout dit hoorde/ was hy blyde/ en seyde/ lieve Heere ik moet weder keeren tot mijnen lande over zee/ om te houden mijn belofte. Met deze woorden nam Reynout oorlof/en in 't scheyden zo schreyde al dat binnen den hove was. Dit gedaen zijnde ging Reijnout te Schepe/ en hem geleyde de Patriarch met alle de Edelste van den lande. Ende als zy in de haven waren/ bad reijnout den Schipper dat hy hem te lande setten woude/ 't welk den Schipper dede/Reynout nam oorlof aen alle die in den schepe waren en bevalse God. Doe werd een boot bereijt/ en voerden reijnout aen land en reijnout nam oorlof aen alle de knechten en danktese/ en ging in de Stad/ en de knechten roeijden metten boode weder aen 't Schip. reijnout in de Stede wesende/ hoorde dat 'er eenen Camp aengenomen was door den Coning Karel in de Stede tot Parijs. Als reynout dit hoorde/ vraegde hy neerstelijk wie de kampioen wesen soude/ die den kamp beroepen hadde. Doe wert hem geseijt/datter wesen soude de Guwelloen en reijnouts Soone Aymerijn want Guwelloen hem opgetogen had verraednis voor den Coning/ dat hy betuygen woude met Marchoras/Galeram/Hendrik van de Lieve/ en Pineappel. reijnout dit hoorende

wier

wiert seer droevig in hem selven / want hy wist wel dat die alle verraders waren / en nochtans hadse den Coning lief / want sy bedekten haer quaetheyt met subtijlheyt / en sy gaven de Coning noyt goeden raet. Reynout dit overdenkende in syn herte / nam hy voor dat hy te Parijs gaen soude / en seyde in hem selven: Ik bid u genadige God / dat gy mynen Soone beraden wilt / en met die gedachten soo ging Reynout soo lange dat hy te Parijs quam / dat hem niemant en kende / maer hy had een goede vriend daer hy ging / dien hy vraegde of hy niet vernomen en had / hoe alle ding te werk gegaen waer / en dese was veeltijds by de Heeren / en seyde ja ik: het opset van de verradenis heb ik gehoort. 't Is gebeurt / seyde hy / als dat den Coning uwen Soone ontboden heeft / geheten Aymerijn / en hy gaf hem al 't leen dat hy had / en is voorts by den Coning gebleven. Dit benijden dese verraders / en vergaderden by een / en sy sloten eenen valsche raed. Guwelloen seyde: Gy Heeren gy weet wel dat wy dikwils groote schade gehad hebben / en onse magen verloren by Reynout syn Vader / en daerom willen wy syn Soone 't leven nemen. Ik weet ons raet / ik sal voor de Coning gaen / en seggen hem hoe ik gehoort heb dat Aymerijn hem vermeten heeft dat hy syn Vader wreken sal / en de goede Ros Beyaert / die hy van syn Vader sou gehad hebben te leen en daerom willen wy de Coning seggen dat hy hem wacht en wel toesiet. Als ik dit geseyt hebbe / sult gy myn woorden stijven / en seggen zo mede. Dit dochte hen allen goet / en Guwelloen is van de verraders gescheyden / en ging voor de Coning / en seyde: Edel Heere Coning / een nieuw mare heb ik gehoort / die mijnder herten te na gaet en u mede / edel Heere Coning ik moet u seggen: Aymerijn heeft hem vermeten dat hy synen Vader wreken sal dien hy verloren heeft / want hy haer toorne geensins vergeten en kan / also lange als hy synen ...der niet gewroken en heeft. Doe seyde de ...ning / heeft dat niemant meer gehoort? Ja ...eer Coning by mijner trouwe / het hoorden ... vijf lieden / d' eene is Macharas van Lo- ... / en Galeram van Bretanien / nadras ...nte Ridder / Pineappel en Herelijn. Doen ...ning Karel dit hoorde / was hy seer toornig / ende swoer dat hy Aymerijn daerom sou doen hangen. Dus dede de Coning Aymerijn ontbieden te Parijs om hem te spreken. Doe Aymerijn dese nieu mare wiste dat hem de Coning spreken woude / ging hy na Parys / en quam by de Coning en groete hem vriendelijk. Als hy de Coning gegroet had / vraegde hy hem of hy yet beliefde van hem gedaen te hebben. De Coning seyde hem verradenis aen: Als de jongeling dit hoorde / verwonderde hy hem uytermaten / seggende: Heer Coning my verdoeme Godt of ik dat mijn leven oyt gedachte. Doe Aymerijn syn onschult aldus tegen de Coning gedaen had / so stond daer de verrader Guwelloen by / en seide: Gy legt verrader / ik hoorden u spreken / niet alleen ik / maer ook alle dees Heeren die hier in dese Zale staen. En so gy hier tegen seggen wilt / soo sal ik 't u doen kennen en lijden in een kamp: en met dien bood hy Aymerijn de handschoen / die hy gewilliglijk ontfing. Doen seide Pineappel / desen kamp sal vechten Galoram. Ik consenteer 't seide Guwelloen. Doen Reynout verstaen hadde wie tegens syn Soone de kamp souden vechten / was hy te vreden / en scheide heimelijk van hem.

Het XXVII. Kapittel.

Hoe Reynout wrocht aen St. Pieters Kerk te Keulen, en diende de Metselaers om steen en kalk te brengen, en hoe hy vermoord, ende in den Rhyn geworpen en gevonden werdt; en hoe zyn lichaem te Doremonde quam op een Karre daer geen paerden aen waren.

ALs Reynout desen swaren arbeyd een jaer lang gedaen had / hoorde hy hoe dat men te Keulen Timmeren soude een Kerk ter eeren van St. Pieter / en men ontbood groote menigte van Werk-lieden als Metselaers / Timmerlieden / of die arbeiden wilden / datse te Keulen quamen. Reynout liet zijnen arbeit / en ging te Ceulen / als hy daer quam vraegde hy na de Werk-meester die de Kerk maken dede. De arbeiders die daer werkte leiden hem daer by. Als de Werk-meester Reynout sag / vraegde hy wat hy daer hebben wilde van de twee dagen? Reynout seide: elken dag twee penningen. De Meester seide: Lieve vrient ik meynde gyse ver-

dienen

dienen sult / wilt gy wel doen / en trouwelijk werken / ik sal u seven penningen geven. Reynout antwoorde / ik en wil soo veel niet hebben. De meester dit hoorende / waende of Reynout sot geweest had / en seyde: vrient ik geeft u geerne. Met dese woorden soo ging Reynout neerstelijk staen werken / en hy droeg sommige steenen alleen / daer andere seven lieden genoeg aen te heffen hadden. Dus arbeide Reynout en hy wan alle dagen twee penningen / en so wanneer dat andere arbeiders sliepen / so ging Reynout mortel maken. Als hem den vaek aen quam / lag hy met syn Hooft op een steen / daer sliep hy tot dattet began dag te worden. Soo gauw als Reynout dag vernam / eer syn gesellen opstonden / so had hy meer werks alleen gedaen dan yemant van hen lieden dede binnen dien dage. Dit was den Arbeyders seer verdrietelijk / en benyden dat hy so vele dede. En sy lieden sloten eenen raet / hoe sy hem dooden mochten en seyden: Wy moeten hier vyf mannen uyt kiesen / die hem te nacht waernemen sullen als hy slapen sal gaen / so sullen wy hem met de mortel versmooren / en dan sullen wy hem in eenen sak steeken / en werpen hem in den Rhijn / soo sal hy schielijk te gronde gaen; desen raed volgden sy alle / want se hem goet dogt. En alsoo doden sy Reynout van dien nagt / en staken hem in eenen sak / en droegen hem op den Rhijn / en worpen hem daer in / en was de stroom sterk van 't Water / nochtans en mogt de sak niet te gronde gaen / overmids de gratie Godts / want wy vinden waerachtig dat Reynout sonder sonden sterf. In Keulen was een geestelijk vrouwken / en was van goede leven / en had 't gesicht en gehoor verlooren. Op eenen tijd als de vrou te bedde lag en sliep / dogt haer in een visioen / als datse op den Rhijn gegaen was / en daer vont sy eenen Sak / daer in was een man die heymelijk vermoort was / en als sy den Sak aen 't lant haelde en soude optrecken / was sy genesen: de vrou ontsprong met dien visioen en dede haer kleden / en op den Rhijn dragen. Als sy op den Rhijn was / viel zy op haer knien / en zy aenbad God door syn bitter lyden / dat het visioen dat haer te vooren gekomen was / waerachtig mocht wesen. Als de vrouw haer gebedt tot den Heer aldus gedaen hadde / ontloken haer oogen / die te voren gesloten waeren en sag in de stroom na de Sack / en sy sag ginds en weder / ten laetsten wert sy den Sak gewaer / en gevoelde haer selven gesont / en sy greep den Sak met haer hand / en soudse te lande trecken / doe begonnen alle de klocken van haer selven te luiden die in de Stad van Ceulen waren / 't welk het volk seer verwonderde / en deden de Stad doorsoeken / om de waerheyt te vernemen / soo wert den Bisschop geboodschapt hoe dat op den Rhijn gevonden was een mensche vermoort en was in eenen sak gesteken / en een devoot vrouken die groote gebreken hadde / heeft hem gevonden / en is genesen. Als de bisschop dit hoorde is hy met syn Clergie / met kruycen en vaenen daer gegaen / en daer na 't wereltlijke gerechte de Heeren. Als sy daer nu quamen vonden sy den sak soo hen geseit was met 't vrouken daer by. De Bisschop en wereltlijke Heeren daer synde / deden den Sak ontbinden / ende als den sak ontbonden was / soo wert Reynout daer uytgehaelt. Daer waren eenige die hem kenden / ende seyden: dit is S. Pieters werkman. Men ging het lichaem ontkleeden daer vonden zy naest syn lichaem eenen rijckelijcken gordel / en daer aen hing een gulde Signet / 't welk de Bisschop gegeven wert / en hy las 't / daer in stont geschreven: ik ben Reynout van Montalbaen. Als de Bisschop dat verstont / en de andere Heeren die daer by stonden die hem gekent hadden / bedreven zy groote rouwe / en de Bisschop seyde: o vrome Reynout / gy waert een spiegel der mannen van vromigheyt in u leven, nu hebdy voor Godt u leven verloren / wist ik wie u verslagen hadde / ik soude hem den Coning senden. Als die van Dortmunde dit hoorde / quamen sy met haeste te Ceulen / en vielen op haer knien voor den bisschop / en baden hem dat hy hen wou [...] lichaem van Reynout den vriend[...] souden 't syner eeren een schoone [...] De Bisschop antwoorde soetelijk [...] 't is om niet dat gy bid / ik en doe [...] Bisschop ontbood dat men een K[...] stude. Als het lichaem op de Karr[...] en men daer Peerden soude aensl[...] weerdelyk in een Tombe te legg[...] ke te brengen / soo is de Karr[...]

gekeert metten lichaem na de wech te Dortmunde/ en ging zo stijf voort dat mense niet wederhouden en mocht/ en hielt niet op voor zy quam te Dortmunde/ 't welk menig mensch seer verwonderde. De bisschop dit siende was zeer droevig/ en hy keerde met zijn volk wederom. En die van Dortmunde waren verblijt van den Lichame des vriend Godes Reynout/ en deden ter eeren Gods en Reynouts een kerke maken.

Het XXVIII. Kapittel.

Hoe den Bisschop van Keulen Koning Karel ontboot dat Reynouts lichaem gevonden was in den Rhyn, en hoe Koning Karel te Keulen quam met grammen moede met volk, om zyns Neven dood te wreken.

DE Bisschop van keulen sond haestelijk eenen bode/ en ontbood Coning karel dat Reijn[...]t zijn Neve verslagen/ en in den Rhijn geworpen was. Als Coning karel deze nieu mare van den bisschop hoorde was hy uyttermaten droevig en zwoer by zijner kroone dat hy de dood van zijnen Neve wreken soude/ en hebben den selven man die 't gedaen hadden/ of zy souden het bekopen al die in keulen waren. Coning karel vergaderde een groot Heyr/ en reed met koelen moede na keulen/ en beleyde de Stad/ en dede Tenten op het velt slaen/ als dit de lieden van keulen vernamen/ sloten zy met haesten haer Poorten. Het wert de Bisschop geboodschapt/ en hy liet den Coning in/ en sep[...]: Heer Coning wy doen maken een kerk/ u[...]n Neve Reynout quam dienen de metsselaers/ [...]o dat hem niemant en kende/ en doe wy syn [...]aem vonden en ontdede/ vonden wy aen [...] eenen kostelijken Gordel/ en daer was aen [...]ignet/ daer ik in las synen naem en tij[...] [...]s de Coning hoorde dat Reijnout soo [...]n verradelijk vermoort was/ soo [...]schoppen dat zy souden vangen [...]n Werkers die daer waren/ 't welk terstont gedaen wert/ en den Coning gebracht. Doe dede se Coning karel pijnigen soo lange dat hy vond alle die gene die schuldig waren aen Reynouts dood; en hy lietse terstond nemen en versinken met sakken in den Rhijn. Als Coning karel gedood hadde alle die aen Reynouts dood schuldig waren/ doe vertelde de bisschop Coning karel/ hoe Reynouts lighaem te Dortmund voer met een karre sonder Peert of andere beesten/ als de Coning dit hoorde zo was hy verwondert en voere te Dortmunde/ om het lichaem van synen Neve Reynout te sien. Als de Coning te Dortmund quam/ was het volk seer droevig/ want zy meenden dat de Coning Reynouts Lichaem wech neemen soude/ en dat hy daerom gekomen was. Coning karel seyde tot de Heeren/ ik bid u mijn Heeren/ laet my sien 't lichaem van mijn Neve Reynout. Doe seyden de Heeren van der Stad/ Edel Heer Coning syt hier gekomen om ons te benemen 't lichaem van den vriend Gods Reynout/ die hier alleen quam by miraculen sonder menschen hulpe/ dat soude God op u wreken. Doen seyde Coning karel: Neen ik/ en heb des geen sorgen/ als de Heeren en Borgers dit hoorden waren zy blijde/ en dede de Tombe op om Coning karel 't lichaem te laten sien/ met dien trad Coning karel tot de Tombe/ en sag daer in/ doen was Reynouts lichaem weg/ en was gevaren tot zijn broeders/ en soo wy beschreven vinden/ soo leggense te Napels: en als de Coning dat lichaem van zijnen Neve daer niet en sag/ verwonderde hy hem. Als dit de Heeren en Gemeijnte van de Stad vernamen dat zy het lichaem van Reijnout den vriend Gods quijt waren/ bedreven sy grooten rouwe en mislieten hen seer. Als de Coning dit sag reijsden hy met zijn volk na Parijs. Dus nam Reijnout zijn eynde en sterf Zaliglijken/ en regeert met God in 't eeuwige leven/ daer ons wil brengen den Vader/ Soon/ en Heyligen Geest/ Amen.

Historie van de vier Aymyns Kinderen, [...]nout, Heer van Montalbaen, en Coning

Valkema Blom
35.-

Conin
pijnign
schuldi
tersto
n Rhijn.
die aen
vertelde
uits lig-
re sonder
ning dit
e Doot-
de Rep-
tmund
vant zy
ichaem
ckomen
en/ sli
m van
Heeren
op hier-
n van
alleen
hulpe/
de Co-
orgen/
aren zy
g karel
Coning
n was
en toe
aden/
ng dat
/ ver-
n Ge-
zy het
s quijt
slieten
hy met
it zijn
t God
en den
lmen.

en,

